

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
TELEORMAN

”Educația este ceea ce supraviețuiește după ce tot ce a fost învățat a fost uitat.”

Burrhus Frederic Skinner

CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN

Publicație periodică a Casei Corpului Didactic Teleorman

SIMPOZION INTERNAȚIONAL

*„Intercultural Approaches to the Traditions of the
Romanian an Turkish Nation”*

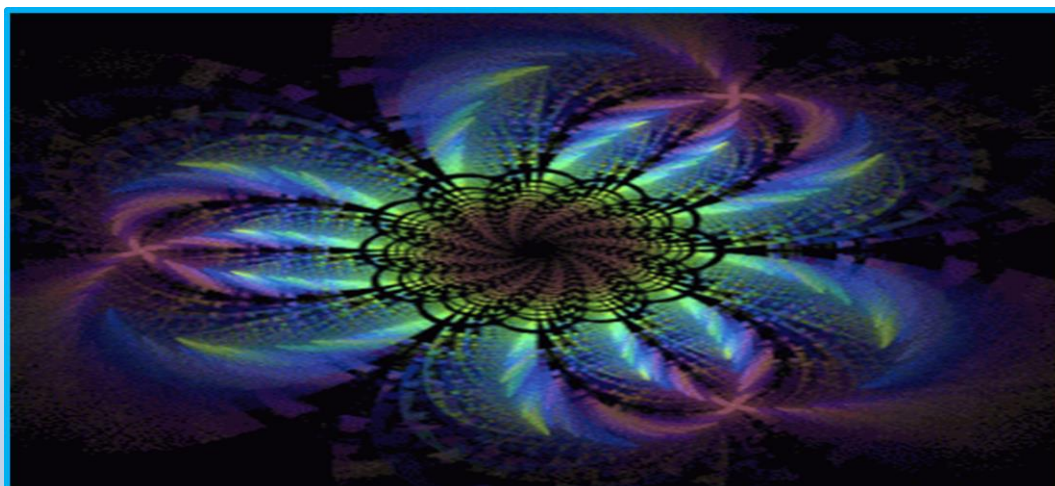
Ediție on-line

ISSN – 2558 – 8893

ISSN – L 2558-8893

Nr.50
Februarie 2025

2025

CASA CORPULUI DIDACTIC TELEORMAN

Strada Carpati nr. 15; Alexandria, cod: 140059

☎TEL: 0247/315636; 📠FAX: 0347/407064

E-mail: ccd_tr@yahoo.com

Site: <http://ccd.isjtr.ro>

**Creativitate și inovare
didactică!**

CASA CORPULUI DIDACTIC TELEORMAN

propune cadrelor didactice și personalului didactic
auxiliar să-și facă cunoscută activitatea în
filele revistei noastre.

”ÎMPREUNĂ PENTRU UN NOU ÎNCEPUT!”

ECHIPA DE REDACȚIE A REVISTEI

CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN

Director

Prof. Florina Eliza ILIESCU

Comitet științific:

Prof. Florina Eliza ILIESCU

Prof. dr. Valeria GHERGHE

Prof. dr. Alexandra NEGREA

Redactor șef:

Prof. Florina Eliza ILIESCU

Colectivul de redacție:

Prof. metodist Nicoleta CRĂIȚĂ

Prof. metodist Ștefan Florin IANCU

Prof. metodist Mihail DINU

**Prof. metodist Ileana NĂIȚĂ-
CĂRĂMIDĂ**

Prof. metodist Oana HOARĂ

Prof. metodist Marga NAIDIN

Inf. Mariana POPA

Bibliotecar Rozalinda MÎRTÎCU

Ec. Adina CONSTANTIN

Secretar Loredana COMAN

Tehnoredactare computerizată

Inf. Mariana POPA

Revista ***CALEIDOSCOP DIDACTIC TELEORMĂNEAN*** a fost editată conform
Regulamentului de organizare și funcționare a Casei Corpului Didactic, aprobat prin
Ordinul Ministrului Educației și Cercetării Nr. 4713 din 23.08.2010.

Responsabilitatea afirmațiilor conținute în materialele publicate revine în totalitate
autorilor.

CUPRINS

TITLUL LUCRĂRII	NUMELE ȘI PRENUMELE	PAG
DIVERSITATEA CULTURALĂ ȘI SIMBOLURILE IDENTITARE ALE UNUI POPOR: PUNTE ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE	ILIESCU FLORINA ELIZA	4
INTERCULTURALITATEA - SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	MĂGUREANU TONY MARIAN	6
INTERCULTURALITATEA, PREMISĂ A EDUCAȚIEI MODERNE	NĂIȚĂ CĂRĂMIDĂ ILEANA	7
BARIERE ÎN COMUNICAREA INTERCULTURALĂ	ȚUIA STELUȚA-RODICA	9
TRADIȚII POPULARE DE-A LUNGUL ANULUI, ÎN JUDEȚUL TELEORMAN	CLAUDIU OLARU	12
INTERCULTURALITATEA - SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	ABOBULUI DIANA VALENTINA	16
INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	CAVAL MARCELA	17
INTERCULTURALITATE ȘI EDUCAȚIE	GINA STĂVĂRACHE	18
INTERCULTURALITATEA - SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	NEATU ANUȚA	20
INTERCULTURALITATE ȘI ADAPTABILITATE ÎN EDUCAȚIE	BEȘCU MONICA-MIHAELA BĂDESCU RUXANDRA-FLORENTINA	21
EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ	PELEA ROXANA	23
INTERCULTURALITATEA: O CHEIE PENTRU ÎNȚELEGEREA ȘI COEXISTENȚA ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ	BĂLTOIU DOINA IOANA	26
INTERCULTURALITATEA ÎNTR-O SOCIETATE EUROPEANĂ	CHIRESCU IOLANDA-LOREDANA	27
TRADIȚII ROMÂNEȘTI*	CISMARU DANIELA	29
SCOPUL ȘI ROLUL EDUCAȚIEI INTERCULTURALE	DESCULȚU ADRIANA	30
FILOSOFIA COMUNICĂRII ȘCOLARE DIN PERSPECTIVĂ INTERCULTURALĂ	FLOREA MIHAIL ADRIAN	32
IDENTITATEA UNUI POPOR – INTERCULTURALITATEA	RADOI MAGDA- ADRIANA	35
INTERCULTURALITATEA, SIMBOL AL IDENTITĂȚII NAȚIONALE	BEȘLEAGĂ RALUCA IOANA	37
INTERCULTURALITATEA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC	CARMEN FLORICĂ	37
IMPACTUL PROIECTELOR ERASMUS+ ASUPRA INTERCULTURALITĂȚII	DRĂGAN AURELIA	40
INTERCULTURALITATEA: O PUNTE ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE	NEGUȚ DESPINA	41
COMUNICAREA INTERCULTURALĂ- FACTORUL EDUCAȚIEI EUROPENE	MIRANCEA GEORGIANA	43

COMUNICAREA INTERCULTURALĂ	HOARĂ OANA VIOLETA	44
EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ	MARGA NAIDIN	48
INTERCULTURALITATE. REPERE ISTORICE EUROPENE CONTEMPORANE	IANCU ȘTEFAN FLORIN	50
INTERCULTURALITATEA	IRINA SOARE	52
INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	IANCU LIANA IRINA	53
DISCRIMINAREA ȘI EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ	SOCOL VIOLETA	55
INTERCULTURALITATEA- PREMISĂ A DEZVOLTĂRII ELEVULUI	CRAIȚĂ NICOLETA	57
PREJUDECĂȚI, STEREOTIPURI ȘI GAFE ÎN COMUNICAREA INTERCULTURALĂ	LESPEZANU MARGARETA	59
INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	MARIANA BĂDESCU	64
INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	ROATĂ PAUL	65
INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	SONIA DINCĂ	67
INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	CURIMAN CRISTINA	69
INTERCULTURALITATEA - SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	DINIȚĂ IONICA	71
MANAGEMENTUL CLASEI INCLUZIVE	VLAD ALINA	73
PORTUL POPULAR DIN MUNTENIA	PÎRVULEȚU ANGELICA DANIELA	76
INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITATII UNUI POPOR	MIHALACHE EUGENIA IULIA	79
INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR	NEDELEA GEORGETA	82
SCOPUL ȘI ROLUL EDUCAȚIEI INTERCULTURALE	NISTOR ALINA	83
INTERCULTURALITATEA- PREMISĂ A DEZVOLTĂRII ELEVULUI	STÎNGĂ LILIANA	86
INTERCULTURALITATEA, SIMBOL AL IDENTITĂȚII POPORULUI ROMÂN	PĂRPĂLEA CRISTIAN FLORENTIN	88
INTERCULTURALITATEA – REFLECȚIE A IDENTITĂȚII ȘI DIALOGULUI ÎNTRE POPOARE	LĂPĂDATU ANGELA-GABRIELA	89
EVOLUȚIA IDENTITĂȚII NAȚIONALE ÎN CONTEXTUL INTERCULTURALITĂȚII	MARIA ELENA ȘUICĂ	91
INTERCULTURALITATEA CA SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR VALORILE EUROPENE ȘI IMPACTUL PROIECTELOR ERASMUS+	ALEXANDRA MOCANU VALERIA GHERGHE	97
INTERCULTURALITATEA: SEMNIFICAȚIE ȘI ROL ÎN DEFINIREA IDENTITĂȚII UNUI POPOR	NEAGA ADRIANA CECILIA	101
INTERCULTURALITATEA-LEGĂTURA ÎNTRE GENERAȚII	CRISTEA NARCISA	103

DIVERSITATEA CULTURALĂ ȘI SIMBOLURILE IDENTITARE ALE UNUI POPOR: PUNTE ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE

Iliescu Florina Eliza

Profesor Colegiul Național „Anastasescu” Roșiori de Vede-Teleorman

Diversitatea culturală și simbolurile identitare ale unui popor constituie fundamentul pe care se bazează identitatea națională, reprezentând o punte esențială între tradiție și modernitate. În contextul României, această diversitate se reflectă în tradițiile, obiceiurile, limbajul și simbolurile care definesc cultura națională, iar în același timp, reprezintă un punct de întâlnire între influențele istorice adânc înrădăcinate și tendințele actuale ale globalizării. Cultura română, cu bogăția și diversitatea sa, rămâne o expresie vie a trecutului și a prezentului, fiind totodată un produs al diversității etnice și regionale.

Simbolurile identitare ale poporului român

Simbolurile identitare reprezintă elemente esențiale pentru definirea unui popor și pentru consolidarea coeziunii sociale și naționale. În România, simbolurile identitare sunt multiple și au o semnificație profundă. Printre cele mai importante se numără portul popular, folclorul, muzica, dansurile tradiționale, religia, limba și diversele obiceiuri care sunt transmise din generație în generație. Aceste simboluri sunt elemente de legătură între trecutul istoric și prezentul globalizat, între valorile tradiționale și influențele externe, fiind totodată o sursă de mândrie și apartenență pentru români.

Portul popular este unul dintre cele mai cunoscute simboluri ale culturii românești. Acesta variază în funcție de regiune, dar fiecare element are o semnificație profundă. De exemplu, în multe zone ale țării, costumele tradiționale sunt colorate și îmbogățite cu motive geometrice, florale sau animale, fiecare motiv având o semnificație spirituală sau simbolică. În mod similar, **muzica tradițională** și **dansurile populare** sunt forme de exprimare artistică ce reflectă viața cotidiană, credințele și tradițiile poporului român. „Hora” este un dans tradițional care simbolizează unitatea și solidaritatea dintre membrii unei comunități, în timp ce melodiile folclorice transmit emoțiile și experiențele poporului, fiind un liant între generații.

Limba română este, de asemenea, un simbol fundamental al identității naționale, având un rol esențial în păstrarea unității poporului român, atât în interiorul țării, cât și în comunitățile de români din diaspora. Limba română este nu doar un mijloc de comunicare, ci și un vehicul al tradițiilor, proverbelor, expresiilor populare și înțelepciunii populare care constituie patrimoniul cultural imens al națiunii. Limba și literatura română sunt fundamentale în formarea unui sentiment de apartenență la o comunitate națională, iar prin conservarea acesteia, România poate menține legătura cu trecutul său istoric.

În același sens, **religia ortodoxă** joacă un rol central în definirea culturii românești. Biserica Ortodoxă Română, cu sărbătorile, ritualurile și tradițiile sale, este un pilon important al identității naționale. Multe dintre obiceiurile românești, de la nunți și botezuri, până la sărbători religioase ca Paștele și Crăciunul, sunt marcate de influența religiei și de tradițiile pe

care aceasta le promovează. În multe regiuni din România, biserica reprezintă nu doar un loc de cult, ci și un centru al comunității, unde se transmit valori morale, sociale și culturale.

Diversitatea culturală în România

România, ca țară situată la intersecția dintre Europa Centrală, de Est și Balcani, este un amestec de culturi și etnii. În afară de români, populația țării include și grupuri semnificative de maghiari, romi, germani, ucraineni și altele, fiecare cu propriile lor tradiții și simboluri culturale. Diversitatea etnică a României a fost o sursă de bogăție culturală, iar fiecare grup a contribuit la formarea mozaicului cultural al națiunii.

De exemplu, în Transilvania, unde trăiește o mare comunitate maghiară, influențele culturii maghiare sunt vizibile în arhitectură, gastronomie, muzică și dansuri. La fel, comunitățile germane din România, cum sunt sașii și șvabii, au adus un aport considerabil în dezvoltarea regiunilor în care au locuit, iar tradițiile lor au fost integrate în cultura locală. De asemenea, în zonele de sud și est ale țării, tradițiile romane au fost o parte importantă a culturii românești, iar muzica lăutărească a influențat profund folclorul românesc.

Acest amestec de culturi și etnii a creat o societate diversă, în care tradițiile locale sunt păstrate și celebrate, dar și în care există o puternică interacțiune între diversele culturi. Diversitatea culturală a României nu trebuie înțeleasă doar ca un mozaic etnic, ci și ca o pluralitate de obiceiuri, religii și limbi care coexistă și se îmbogățesc reciproc.

Modernitatea și provocările pentru tradițiile românești

În ultima sută de ani, România a trecut prin numeroase schimbări politice, sociale și economice, iar modernitatea a adus cu sine provocări semnificative pentru tradițiile românești. Globalizarea, urbanizarea și dezvoltarea tehnologică au dus la schimbarea stilurilor de viață și la transformarea învățămintelor tradiționale în forme adaptate noilor realități. Multe dintre obiceiurile tradiționale din mediul rural au fost afectate de migrarea spre orașe și de înlocuirea agriculturii de subsistență cu industrii și servicii.

În același timp, globalizarea a contribuit la integrarea unor practici și valori externe, care, deși nu erau prezente în tradițiile românești, au fost adoptate cu ușurință, datorită accesului facil la internet și mass-media. Muzica pop, moda internațională și stilul de viață urban modern au schimbat în mod semnificativ comportamentele și obiceiurile tradiționale, iar unele dintre acestea au devenit treptat mai puțin importante pentru tineretul român.

Totuși, în ciuda acestor provocări, există un efort continuu de revalorificare a tradițiilor românești. Diverse inițiative de păstrare a patrimoniului cultural, fie prin festivaluri de folclor, fie prin educație culturală, au contribuit la menținerea vie a simbolurilor identitare ale poporului român. Tradițiile nu sunt văzute doar ca niște relieve ale trecutului, ci ca o parte vie și adaptabilă a identității naționale, care poate și trebuie să fie integrată în viața contemporană.

Concluzie

Diversitatea culturală și simbolurile identitare ale poporului român constituie un element central în construirea și menținerea identității naționale. Cultura română, cu tradițiile, obiceiurile și simbolurile sale, rămâne un pilon esențial al coeziunii naționale, în timp ce modernitatea aduce atât provocări, cât și oportunități de a integra valorile tradiționale în societatea globalizată. Este esențial ca românii să înțeleagă și să aprecieze diversitatea culturală

din interiorul propriei lor națiuni, iar în același timp, să își conserve și să transmită simbolurile identitare care fac parte din patrimoniul lor cultural.

Bibliografie:

1. Constantinescu, M. (2008). *Cultura română și diversitatea culturală*. Editura Academiei Române.
2. Popescu, V. (2010). *Tradiție și modernitate în cultura română*. Editura Fundația pentru Excelență.
3. Tismăneanu, V. (2012). *Istoria și simbolurile identitare ale poporului român*. Editura Humanitas.
4. Ionescu, L. (2015). *România între tradiție și globalizare*. Editura Polirom.
5. Radu, I. (2016). *Diversitatea culturală în România: Provocări și oportunități*. Editura Universității din București.
6. **Giurescu, D. C.** (2017). *Istoria culturii românești: Tradiție și modernitate*. Editura Enciclopedică.

INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR

Profesor: Măgureanu Tony Marian
Școala Gimnazială I. Gh. Duca Țigănești

Interculturalitatea reprezintă un element esențial al identității unui popor, reflectând diversitatea culturală și capacitatea acestuia de a interacționa armonios cu alte culturi. Într-o lume globalizată, schimburile culturale au devenit din ce în ce mai frecvente, iar recunoașterea și respectul pentru diferențele culturale sunt fundamentale pentru menținerea unei societăți echilibrate.

Fiecare popor își conturează identitatea prin tradiții, limbă, obiceiuri și valori, însă, în același timp, este influențat de contactele cu alte culturi. Aceste interacțiuni pot duce la îmbogățirea patrimoniului cultural și la o mai bună înțelegere reciprocă între națiuni. De exemplu, gastronomia, muzica, arta și literatura sunt domenii în care influențele interculturale au contribuit semnificativ la dezvoltarea identităților naționale.

Un exemplu concret al impactului interculturalității asupra identității unui popor este adoptarea unor elemente culturale din alte țări și integrarea acestora într-un mod original. În România, de-a lungul istoriei, diverse influențe – de la cele latine și bizantine până la cele occidentale – au modelat cultura națională, fără a-i afecta esența, ci, dimpotrivă, îmbogățind-o.

Educația joacă un rol esențial în promovarea interculturalității, contribuind la formarea unei mentalități deschise și tolerante. Prin învățarea despre alte culturi și prin promovarea dialogului intercultural, generațiile viitoare pot construi o societate bazată pe respect și solidaritate.

În concluzie, interculturalitatea nu anulează identitatea unui popor, ci o consolidează,

oferindu-i noi perspective și oportunități de dezvoltare. Un popor care își păstrează tradițiile, dar în același timp acceptă influențele externe și le integrează creativ, va fi întotdeauna unul puternic și bine definit în peisajul global.

INTERCULTURALITATEA, PREMISĂ A EDUCAȚIEI MODERNE

Prof. Năiță Căramidă Ileana
Școala Gimnazială Anghel Manolache
Scrioaștea, Teleorman

Interculturalitatea s-a dezvoltat începând cu anul 1950 în încercarea de a coborî comunicarea de la nivelul politicii și diplomației cât mai aproape de individ, de zona sa de interacțiune directă.

„Interculturalismul definește ipostaza dialogică a culturilor prin intrarea în rezonanță a diferențelor, în timp ce multiculturalismul se focalizează pe conservarea identitară a diferențelor.” Trecerea de la interculturalism la interculturalitate printr-o schimbare de sufix indică trecerea de la un sistem sau curent de gândire, la recunoașterea și afirmarea unei realități istorice, scoaterea la iveală a unei modalități de coexistență între culturi, de o infinită varietate de experiențe și rezultate.

Interculturalitatea reprezintă o situație de coeziune, de armonie, de întrepătrundere între culturi, de evoluție simultană și deschidere reciprocă, permițând pe de o parte menținerea și afirmarea valorilor proprii, iar pe de altă parte, infuzarea altora noi, prin contactul cu valorile altor culturi. Interculturalitatea descrie o apartenență multiplă și o zonă de mișcare naturală pe domeniul mai multor culturi, legitimată de libertatea circulației valorilor culturale și pusă în practică grație posibilităților infinite de îmbogățire și nuanțare a identității, în funcție de mediul cultural parcurs.

În 1918 România a devenit țara unor numeroase grupuri culturale, desemnate ca „minorități” și anume: germani, ucraineni, ruși, evrei, armeni, polonezi, sârbi, greci, șvabi, maghiari, bulgari, italieni, sași, secui, romi etc. Experiența interculturală a zonelor multietnice s-a transmis, însă, întregii culturi românești. Banatul este un exemplu în privința plurilingvismului tradițional al acestei zone, Transilvania are o adevărată tradiție de schimburi interculturale între români și maghiari, iar în ceea ce privește Moldova și Țara Românească, mult mai omogene din punct de vedere etnic și mai puțin expuse diversității culturale, conceptul de națiune s-a dezvoltat strâns legat de conceptul de stat. Formula națiune-stat, realizată prin formarea statului național unitar român, a coexistat cu cea a națiunii-cultură, prin concepția asupra instituțiilor fundamentale ale națiunii, considerate a fi biserica și școala. La aceasta viziune aderau nu numai românii, ci și celelalte naționalități.

După 1990 preocuparea pentru educația și cultura minorităților în limba maternă a ocupat un loc central. Știm că există încă din perioada interbelică un cadru legal ce permitea învățământul în limba maternă pentru toate minoritățile recunoscute drept naționale. Acest termen, folosit până astăzi în legislația românească, desemnează acele grupuri de populații ce trăiesc pe teritoriul României de la începutul formării statului național modern, împărțind o istorie comună cu a populației majoritare, românii. Conform legislației românești, persoanele aparținând minorităților naționale sunt cetățeni români, care își exprimă liber și neîngrădit apartenența la o comunitate națională, sau minori ai căror părinți, ori alți reprezentanți legali au declarat această apartenență.

Minoritățile naționale din România sunt comunitățile: albaneză, armeană, bulgară, cehă, croată, elenă, evreiască, germană, italiană, macedoneană, maghiară, poloneză, rusă-lipoveană, rromă, ruteană, sârbă, slovacă, tătară, turcă, ucraineană. Legislația în materie de cultură și educație s-a orientat în direcția protejării dreptului minorităților de a-și păstra identitatea națională prin educație și cultură în limba proprie, menționându-se, în același timp, că aceasta nu trebuie să aducă atingere situației de majoritate a românilor, mai ales învățării limbii naționale, române, de către toți cetățenii României. Legea învățământului nu a adus mari schimbări de principiu față de legislația precedentă în materie de minorități, deși a nuanțat puțin terminologia, prin alternarea noțiunilor din familia „națională” cu alții, recent intrați în vocabularul românesc: etnic (referitor la românii cetățeni ai Republicii Moldova) și multicultural. Această lege garantează drepturi egale de acces la toate nivelurile și formele de învățământ pentru toți cetățenii români, indiferent de condiția socială și materială, de sex, rasă, naționalitate, apartenență politică sau religioasă. Legea stipulează că învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română, dar și în limbile minorităților naționale, precum și în limbi de circulație internațională. Un capitol este dedicat învățământului pentru persoanele aparținând minorităților naționale, arătând că persoanele aparținând acestora au dreptul să studieze și să se instruiască în limba maternă la toate nivelurile și formele de învățământ, precum și la tipurile de învățământ pentru care există o cerere suficientă, existând posibilitatea ca, în funcție de necesitățile locale, să se organizeze la cerere grupe, clase, secții sau școli cu predarea în limbile minorităților naționale. O noutate față de legile anterioare este prevederea ca „la cerere și prin lege se pot înființa instituții multiculturale de învățământ superior. Limbile de predare în aceste instituții de învățământ superior se stabilesc în cadrul legii de înființare” și „se încurajează instituțiile de învățământ superior cu structuri și activități multiculturale pentru promovarea conviețuirii interetnice armonioase și a integrării la nivel național și european”.

Interculturalitatea pătrunde, așadar, în legislația românească, drept o soluție pentru a depăși simultan segregarea socială și nivelul scăzut de educație din rândul membrilor etniei rrome. Strategia definește apoi domeniile sectoriale de acțiune, printre acestea figurând educația, cultura și cultele, aflate în subordinea Ministerului Culturii, și comunicare și participare civică. În privința educației, se introduc în programa școlară limba romani ca materie opțională, iar în sistemul universitar discriminarea pozitivă a rromilor, prin subvenționarea de către stat a unor locuri suplimentare în domeniul științelor sociale și studiului limbii romani în universități pentru etnici rromi. De asemenea, strategia include „conceperea și implementarea unor programe de formare a mediatorilor școlari și de perfecționare pentru cadrele didactice din

domeniul educației interculturale.” În domeniul culturii, strategia propune, printre altele: organizarea și dezvoltarea unor rețele de valorificare a patrimoniului cultural al rromilor, inclusiv prin adaptarea meseriilor tradiționale la viața modernă și prin dezvoltarea unor rețele de desfacere; inițierea unor proiecte culturale de reconstrucție și afirmare identitară a rromilor; conceperea și implementarea unor programe în domeniul educației, prezentarea, în colaborare cu organizațiile neguvernamentale și cu comunitățile de rromi, a unor programe de formare a mediatorilor școlari și de formare și perfecționare pentru cadrele didactice în domeniul educației interculturale.

În domeniul „Cultură și culte” se stipulează inițierea unor proiecte culturale de reconstrucție a identității etniei rromilor și de sporire a stimei față de sine, prezentarea unui plan anual al acțiunilor de educare interculturală în școli, prin care să se faciliteze comunicarea între elevii de etnii diferite și învățarea socială a toleranței, sprijinirea proiectelor de cercetare și educație interculturală.

Un studiu pe tema educației interculturale în țările din Europa de Est, concluzionează, în mod valabil pentru România, ca „din punct de vedere teoretic, există premisele pentru susținerea unei educații interculturale în sensul cel mai larg al termenului și în accepțiunea generală, care atrage atenția asupra categoriei pluralismului. Practicile educative păstrează încă o anumită întârziere față de teorie, chiar dacă intervalul dintre declarații și realități se poate totuși să fie redus în timpul post-socialismului.

Bibliografie:

- [1] Dobrescu, Nicoletta Laura– Problema metodologiei în dialogul intercultural, Editura Polirom, 2001.
- [2] Salade D. – Dimensiuni ale educației, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998.
- [3] Văideanu G. – UNESCO 50 –EDUCAȚIE, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.

BARIERE ÎN COMUNICAREA INTERCULTURALĂ

Țuia Steluța-Rodica- profesor
Liceul Tehnologic Virgil Madgearu Roșiorii de Vede

Cuprins

Introducere
Argument
Etnocentrismul
Studiu de caz
Bibliografie

Introducere

Astăzi, mai mult ca oricând, putem călători oriunde dorim, venim în contact cu diverse culturi și ne bucurăm de o libertate de mișcare uriașă. De fiecare dată când intrăm în contact cu o cultură încercăm să o înțelegem, să comunicăm cu oamenii care trăiesc în zonele de manifestare ale acesteia. Comunicarea interculturală este tot mai importantă, oamenii din culturi diferite trebuie să comunice eficient, în moduri similare sau diferite. Nu ai cum să faci diverse proiecte într-o zonă, să înțelegi oamenii și obiceiurile lor, gândirea dacă nu pornești de la o comunicare interculturală reală.

Argument

Am ales abordarea unui subiect de actualitate din România, acela al conflictului dintre maghiarii și românii din Transilvania, deoarece este un exemplu elocvent al unei lupte ce implică bariere lingvistice – prin prezența a două limbi (una națională, recunoscută și alta minoritară), dar și bariere culturale din cauza etniilor și a tradițiilor diferite.

Etnocentrismul

Dificil de înțeles și de explicat tuturor, comunicarea interculturală a avut și are în permanență foarte multe bariere pe care le putem depăși doar prin efortul comun. Nu e ușor să găsești un numitor comun între culturi foarte diferite, la fel cum nu e deloc simplu să poți găsi un tip de comunicare interculturală care să funcționeze și să aducă rezultatele dorite. Lumea multiculturală a zilelor noastre a creat așa-numitele bariere culturale, cauzate de diferențele întâlnite între societăți sau chiar dintre simple culturi organizaționale. Pentru realizarea unei comunicări eficiente, unul dintre factorii cheie, este reprezentat de identificarea unui teren comun, unde acțiunile întreprinse să nu poată fi blamate ca fiind în favoarea sau defavoarea uneia dintre culturile care iau parte. O comunicare interculturală reală se întâmplă de abia după ce reușești să armonizezi cumva ideile, percepțiile culturale, să transformi diferențele în asemănări și asemănările în obiective comune. Nu ai cum să vorbești despre comunicare între culturi până când nu înțelegi foarte bine fiecare cultură în parte și până când oamenii din ambele culturi nu au un scop comun care poate determina comunicarea interculturală.

Obstacolele pe care le întâlnești dacă încerci să stabilești o comunicare interculturală sunt destul de multe. Trebuie să le gestionezi corect și rapid pentru a avea de fiecare dată toate obiectivele sau scopurile atinse în privința unei comunicări între culturi cât mai simple: etnocentrismul, traducerea sau interpretarea greșită a simbolurilor verbale, prezența unor norme și roluri comportamentale, credințe și valori, stereotipurile, prezența prejudecăților.

Etnocentrismul este un termen utilizat în științele sociale și antropologie pentru a descrie tendința de a judeca o altă cultură în raport cu propria cultură și a considera valorile celei din urmă drept superioare - în special cu privire la limbaj, comportament, obiceiuri și religie. Aceste aspecte sau categorii sunt criteriile în baza cărora se definește identitatea culturală a fiecărei etnii. Etnocentrismul apare atunci când suntem de părere că tot ce facem noi și în ce credem noi este singura cale de a obține ceva. Tot ce nu e conform viziunii noastre nu este privit cu ochi

buni. Comportamentul altora devine ciudat și impropriu. Apare și o împărțire clară între noi și ei, între două mentalități diametral opuse. Comunicarea interculturală nu poate avea loc dacă nu depășim această fază și nu încercăm să ne ferim de judecăți atât de stricte și de polarizate. Mai multa deschidere spre nou și spre altceva, spre alte culturi diferite de cea în care trăim nu ar strica.

Studiu de caz

Secuții nu cunosc limba țării în care trăiesc. Românii răătăciți în așa zisul "Ținut Secuiesc" mor de foame, pentru că nu sunt serviți nici măcar cu pâine dacă nu o cer în maghiară. „Nu știu românește“ este formula cu care ești întâmpinat invariabil pe străzile din Odorheiu Secuiesc dacă încerci să intri în vorbă cu cineva în limba română. Secuții spun că nu e vorba de rea-voință, însă trăind într-o comunitate maghiară compactă, ei nu au nicio posibilitate de a asimila româna. Deși se află în centrul țării, Harghita și Covasna sunt izolate total de restul României. Maghiarii de aici nu par a fi deranjați de această situație, deși admit că, odată ce trec granița celor două județe, le vine extrem de greu să se înțeleagă cu românii.

Școala ar fi singura șansă pentru a învăța româna, dar pentru copiii maghiari din Secuime limba română este o limbă străină. Limba română nu se învață pe stradă, deoarece populația este aproape în întregime maghiară. A rămas școala, unde începând din clasa I se învață limba română. Din nefericire, la gimnaziu și la liceu deja nu se învață ca o limbă străină, deși ar trebui predată ca engleza, franceza și germana. De aceea, la Bacalaureat, limba română este singura materie la care elevii nu promovează.

Copiii trebuie să învețe limba română, însă problema este că profesorii de limba română care să vină să predea în cele două județe sunt puțini. Elevii din clasele cu predare în limba maghiară au patru ore de română pe săptămână. Cu toate acestea, reușesc să se facă greu înțeleși în limba țării în care trăiesc. Ar fi mai multe cauze: copiilor le e frică să vorbească, se tem că nu pronunță corect, la școală nu au șansa de a asimila vocabularul uzual, copiilor nu li se dezvoltă competențele de comunicare, nu sunt învățați cum să vorbească pe stradă sau când cumpără o pâine ori când merg la medic. De multe ori, când se întâlnesc, copiii maghiari și cei români adoptă ca limbă comună engleza, pentru că pe acest tărâm se simt confortabil, așa se egalizează distanțele dintre ei. O piedică în ceea ce privește învățarea limbii este și faptul că dascălii nu sunt pregătiți să predea la o clasă la care limba maternă este diferită de limba statului. Puținii români care trăiesc în Secuime au ajuns acolo grație căsătoriilor mixte, iar copiii acestor familii vorbesc perfect ambele limbi. Bariera lingvistică este cel mai ușor dărâmată prin activități de timp liber din domeniul artelor, activități sportive, spectacole, baluri mascate, proiecte interculturale. Un lucru este sigur: limba este o barieră de comunicare și de integrare.

Pe de altă parte, barierele ce se impun în relația dintre cele două entități, de natură lingvistică și culturală, sunt folosite ca să întrețină uneori conflicte, cetățenii maghiari refuzând să utilizeze limba oficială a României în zonele pe care le populează, solicitând autonomia celor două județe. În ceea ce privește consecințele barierei culturale, acestea se regăsesc în interacțiunea oamenilor atât la celebrarea anumitor evenimente comune, când obiceiurile din cele două țări

nu se aseamănă, astfel fiind nevoie de compromisuri care adesea nu apar, dar și atunci când se încearcă restabilirea relațiilor. Aceste elemente vor fi întotdeauna o piedică în găsirea păcii, însă, la fel cum unii cercetători afirmă, spre a ameliora conflictul ce durează de sute de ani, la fel cum au reușit să conviețuiască până în prezent (românii și maghiarii), nu va fi o problemă în a o face și de acum înainte. Edificatoare este inscripția ce poate fi citită într-un restaurant turcesc din Paris care înfățișează în modul cel mai potrivit felul în care alegem să îl acuzăm pe celălalt pentru faptul că este străin:

"Dumnezeul tău este evreu./Mașina pe care o ai este japoneză./Pizza este italiană,/iar couscous-ul este algerian./Democrația pe care o practici este grecească./Cafeaua ta este braziliană./Ceasul îți este elvețian./Cămașa este indiană./Radioul tău este unul coreean./Vacanțele tale sunt turcești/ tunisiene sau marocane./Cifrele tale sunt arabe./Scriitura îți este latină,/ și...reproșezi vecinului tău ca este străin!"

În concluzie, comunicarea interculturală este un proces prin care se creează și se mențin granițe culturale sau prin care se fac punți spre alte noi grupuri ce stau să apară. Semnificative pentru importanța comunicării între culturi și naționalități diferite sunt opiniile unor personalități precum Pitagora, Martin Luther King sau Iulia Hasdeu: "Barierele în procesul de comunicare reprezintă orice lucru care reduce fidelitatea sau eficiența transferului de mesaj"(Monica Voicu); „Oamenii se urăsc pentru că se tem unii de alții; se tem pentru că nu se cunosc; nu se cunosc pentru că nu comunică.” (Martin Luther King); „Lupt împotriva neputinței pe care o simt în încercarea de a vă transmite întregul conținut al ideii mele.” (Iulia Hasdeu); „Nu spune puțin în vorbe multe, ci mult în vorbe puține.” (Pitagora).

Bibliografie

CUCOȘ, C. - *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, ed. Polirom, Iași, 2000;
SAMOVAR, L. A., PORTER, R., *Communication between cultures*, 4th ed. Belmont, CA: Wadsworth Press, 2004;
Prutianu, Ș., *Antrenamentul abilităților de comunicare – Volumul I*, Editura Polirom, Iași, 2004

TRADIȚII POPULARE DE-A LUNGUL ANULUI, ÎN JUDEȚUL TELEORMAN

Claudiu Olaru
Muzeul Teleorman

Teleormanul este unul dintre județele sudice ale României, situat în Câmpia Română, între confluența râurilor Olt și Vedea cu fluviul Dunărea. Etimologia toponimului *Teleorman* este considerată ca provenind din limba cumană (o limbă turcică dispărută), limbă în care *teli orman* înseamnă „pădure nebună”, în sensul de pădure mare și întunecoasă.

Prima mențiune documentară a numelui Teleorman datează din 14 mai 1441, într-un act prin care domnitorul Țării Românești de atunci, Vlad Dracul (fiul lui Mircea cel Bătrân și tatăl lui Vlad Țepeș), întărea Mănăstirii Glavacioc o ocină pe Neajlov și altele în Butești și „Mircești ot Teleorman”.

Teleormanul este un județ fabulos din punct de vedere al tradițiilor, obiceiurilor și sărbătorilor pe care țaranul teleormănean le-a moștenit, creat sau împrumutat în decursul timpului. Păstrate, și unele încă practicate în satele teleormănene, aceste tradiții și obiceiuri sunt legate de cele mai multe ori de creștinism, marcând cele mai importante sărbători religioase, însă nu lipsesc nici cele precreștine, numite păgâne. Cele mai importante tradiții și obiceiuri populare păstrate și practicate încă în județul Teleorman sunt:

PLUGUȘORUL - un străvechi obicei agrar practicat de români cu prilejul Anului Nou având ca subiect munca depusă pentru obținerea pâinii. Plugul și bradul împodobit, ridicat pe acesta, sunt o prezență nelipsită în cadrul colindei parcticate în Teleorman, în dimineața Anului Nou. Textul este o narație privind muncile agricole, pe alocuri recurgându-se și la elemente fabuloase. Plugușorul este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței.

SORCOVA - este un obicei popular românesc, practicat de copii pe 1 ianuarie. Aceștia poartă o crenguță înmugurită de copac sau o sorcovă confecționată dintr-un băț în jurul căruia s-au împletit flori de hârtie colorată. Copiii rostesc o serie de incantații magice menite să purifice timpul și spațiul, și să aducă prosperitate și sănătate celor sorcoviți. În timpul incantațiilor, copiii fac mișcări rituale cu ramura de sus în jos și efectuează o bătaie rituală pe umerii celor sorcoviți. Numele de Sorcovă vine de la cuvântul bulgar *surov* (verde fraged), aluzie la ramura abia înmugurită, ruptă dintr-un arbore.

ZĂREZEANUL - este un obicei străvechi, cu rădăcini bulgare, sărbătorit în multe localități din județul Teleorman la 1 februarie, atunci când în calendarul creștin este sărbătorit Sfântul Trifon. Cunoscută și sub denumirile de Gurban sau Arezan, Zărezeanul marchează începutul noului an viticol. În această zi bărbații se duc cu preotul la vii și fac sfeștanie viilor, ca acestea să fie roditoare, ferite de dăunători și păzite de grindină. După ce via este stropită cu apă sfințită începe partea a doua a ritualului în care se consumă carne prajită și vin din ulcioare îngropate la capătul viilor, vin cu care se stropește și via ca să dea rod bun.

MĂRȚIȘORUL - era în timpurile mai îndepărtate un dar ce se făcea în ziua de 1 martie, în special celor mici, constând într-un bănuț de aur sau argint legat de un șnur de mătase împletit cu fir alb și roșu, pentru a-i proteja de deochi și alte pericole. Odată cu trecerea anilor, mărțișorul simplu, realizat din șnur și bănuț, a fost înlocuit cu interpretări mai moderne, care simbolizează primăvara, belșugul și norocul. Oferit femeilor în prima zi de primăvară, acestea îl poartă în piept toată luna martie și, după ce se dă jos, se obișnuiește să fie agățat într-un pom înflorit. În tradiția populară, se crede că mărțișorul purtat în piept aduce belșug și protejează de rele.

MUCENICII - o sărbătoare tradițională românească sărbătorită pe 9 martie ce are pentru spiritualitatea populară o conotație aparte deoarece a fost generată, prin suprapunerea sărbătorii creștine a *Sfinților 40 de Mucenici din Sevastia*, peste începerea anului agricol tradițional. În tradiția populară se consideră că în aceasta zi Sfinții Mucenici se adună pentru a participa la un sobor de dezghețare a pământului și de eliberare a căldurii. Astfel, bărbații scoteau în mod festiv plugul în fața casei, făceau curățenie în gospodărie, aprinzând gunoaiele cu foc adus din casă, spre a aduce căldura și afară. Femeile păstrează și în ziua de astăzi vechea tradiție de a face mucenici în forma cifrei opt, fie din aluat dospit și copti la cuptor, unși cu miere și presărați cu nucă pisată, fie din aluat nedospit și fierți în apă îndulcită, cu miere și nucă. Duși la biserică pentru a fi binecuvântați sunt apoi consumați în familie sau împărțiți pentru sufletul morților, mai ales copiilor din vecini.

PAȘTELE - reprezintă cea mai importantă sărbătoare anuală a creștinilor, și comemorează evenimentul fundamental al creștinismului, Învierea lui Iisus Hristos, Fiul lui

Dumnezeu. Este o sărbătoare cu dată schimbătoare, întotdeauna sărbătorită duminică. În tradiția populară această sărbătoare începe cu Lăsatul Secului, urmat de un post de șapte săptămâni. O importanță deosebită în tradiția populară o are Săptămâna Patimilor, căci gospodarii încetează munca la câmp și se concentrează asupra casei și a curții, pentru a întâmpina cum se cuvine sărbătoarea Paștelui. În Joia Mare, gospodinele vopsesc ouă, fac cozonaci și gătesc diferite preparate din carne de miel. În noaptea de Înviere credincioșii merg la biserică, îmbrăcați în haine noi, de sărbătoare, iau Lumina scoasă de preot din altar și o aduc acasă.

CĂLUȘUL - se practică în prima zi de Rusalii, când un grup formată din 7, 9 sau 11 bărbați numiți călușari, împreună cu un „mut” și doi lăutari colindă ulițele satului și joacă în curțile localnicilor, primind ca răsplată mâncare și vin. Portul călușarilor este compus din cămașă, pantaloni, brâu, opinci, la care se adaugă o serie de însemne specifice jocului. „Mutul” poartă mască sau are fața mânjită cu negru și roșu. Formația de călușari are întotdeauna și un steag (o prăjină lungă de 4-5 m) în vârful căreia se leagă plante (usturoi, pelin) și un prosop cusut, în care se pune sare. Călușul cuprinde elemente de ritual, de vindecare, spectacol și teatru popular, iar acest întreg ritual are ca scop alungarea ielelor (spirite rele) ce își fac apariția de Rusalii.

SPĂLATUL PICIOARELOR - este un obicei străvechi ce se mai practică încă în județul Teleorman, în ziua de luni, după Duminica Rusaliilor. Astfel, femeia cea mai vârstnică din gospodărie scoate în această zi la poartă un vas cu apă încălzită, un săpun de casă, frunze de lipan sau de nuc, un ștergar și o canuță cu ulei. Înainte de a începe spălarea picioarelor bătrâna înmoaie un deget în uleiul din cană, face semnul crucii peste picioarele ce urmează a fi spălate și murmură numele celui mort pentru care săvârșește acest act ritualic. Spălutul picioarelor se face începând cu copiii și se termină la cei mai bătrâni, de la acest obicei fiind exceptate femeile căsătorite.

CALOIANUL - este un obicei popular practicat în trecut, într-o zi de marți, la câteva săptămâni (de obicei trei) după Paște, pentru aducerea ploii. Caloianul era solul trimis de oameni la zeul ploii, pentru a-l îndupleca să dezlege norii. Astfel, pe vreme de secetă, fetele de la țară făceau un omuleț din lut, numit „Caloian”, pe care-l puneau pe o scândurică (ce simboliza sicriul) și pe care-l boceau ca pe un mort, imitând astfel ritualul înmormântării. Fetele cântau o poezie anume și apoi îngropau omulețul din lut într-un loc ferit. După trei zile (joia) îl dezgropau și-l aruncau pe o apă curgătoare sau într-o fântână, apoi veneau acasă și-i făceau pomană.

ROPOTINUL ȚESTELOR - este o tradiție practică în ziua de marți din a treia săptămână de după Paște și constă în confecționarea țestelor pentru copt pâinea. Adunate în grupuri, femeile modelează aceste cuptoare mobile dintr-un amestec de pământ galben, pleavă și balebă de cal, amestec frământat cu picioarele. Țestul era modelat sub forma unor clopote peste un mușuroi de pământ uscat, acoperit cu frunze de lipan. În partea de sus se făcea un orificiu prin care urma să se treacă fierul cu care se ridica țestul pentru a fi prins de cârligul vetrei. După terminarea muncii, femeile petreceau, iar țestele erau stropite cu vin, ca să fie norocoase și să coacă multă pâine și diferite alte mâncăruri.

PAPARUDA - este o tradiție echivalentă unui ritual magic de provocare a ploii, practică pe timp de secetă. Dansul paparudelor este jucat de fete tinere, sub 12 ani, alaiul fiind alcătuit dintr-un număr variabil de personaje, dintre care cel puțin una trebuie să fie mascată. Dezbrăcate și înfășurate în diferite frunze fetele umblă prin sat de la o casă la alta. Ajunse în curtea unui sătean, însoțitoarele cântă un cântec ritual, bătând din palme, iar paparuda joacă un dans săltăreț. În timpul jocului sau după terminarea lui este obligatorie udarea cu apă a paparudei, ori a întregului alai. Pentru dansul lor sunt răsplătite prin daruri rituale ce semnifică abundența și belșugul: ouă, mălai, grâu, caș, lapte, colaci, fructe sau bani.

DRĂGAICA - este un ritual de origine agrară, practicat la 24 iunie. Ritualul vizează prosperitatea și protecția culturilor, mai ales protecția culturilor de cereale. Această sărbătoare

coincide cu sărbătoarea creștină a *Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul*. Drăgaica se sărbătorește printr-un dans făcut de un grup de 5-10 fete, dintre care una este aleasă, Drăgaică. Ea este îmbrăcată ca o mireasă și împodobită cu spice de grâu, în timp ce fetele celelalte se îmbracă în alb, poartă un voal pe față în care sunt prinse flori de sânziene, iar în mână țin o coasă. Odată constituit, alaiul Drăgaicei pornește prin sat și pe ogoare. La popasuri, în special la răscruci, fetele se așează în cerc, cântând și executând un dans săltat ale cărui mișcări desenează o cruce.

CLACA - este un vechi obicei teleormănean care se desfășoară prin munci colective, de întrajutorare între membrii comunității. Născut din timpuri imemorabile acest obicei de a-i ajuta în special pe săraci, pe tinerii căsătoriți, pe preoți sau orice familie care nu posedă vite sau cai, fie la treburile gospodărești, fie la muncile câmpului. Era totodată și o modalitate de socializare și de a schimba impresii despre diferite situații.

COLINDUL - și colindele de Crăciun reprezintă o parte esențială a sărbătorilor de iarnă în România, având o tradiție îndelungată și bogată în semnificații. Colindatul, adică obiceiul de a merge din casă în casă pentru a cânta colinde, este o tradiție care se păstrează cu sfințenie în toate zonele țării, fiind un simbol al comuniunii și al bucuriei sărbătorilor. În satele din Teleorman se practică în seara zilei de 23 decembrie și este cel mai important obicei legat de sărbătoarea Crăciunului. Astfel, grupuri de copii, băieți și fete, merg din casă în casă și duc vestea Nașterii Mântuitorului prin colinde, cântece specifice de Crăciun. Gazdele primesc colindătorii cu mare bucurie deoarece se spune că prin aceste urări ei aduc sănătate și un an prosper. Colindătorii sunt recompensați la finalul urării cu nuci, mere, colaci și, mai recent cu bani.

STEAUA - este un al obicei românesc legat de sărbătoarea Crăciunului, practicat în prima zi de Crăciun care amintește de Steaua ce a vestit nașterea pruncului Iisus și i-a călăuzit pe magi către ieslea din Betleem. Copiii, organizați în cete, merg din casă în casă purtând o stea confecționată din lemn și hârtie, împodobită cu beteală și lumânări. Steaua simbolizează steaua biblică, iar copiii îi reprezintă pe magi.

CAPRA - este numele dat unui dans tradițional românesc practicat în ajunul Anului Nou. Este executat de un flăcău mascat în chip de capră și îmbrăcat cu un cojoc pe dos. Capra și însoțitorii ei umblă din casă în casă, cei care o primesc considerând că prin jocul ei are loc o chemare a forței divine pentru a aduce, odată cu venirea noului an, fertilitate și noroc în gospodărie. Jocul caprei prezintă un scenariu al morții și învierii rituale. Capra cade la pământ și trebuie să fie readusă la viață. Probabil își are originea într-un vechi cult al divinităților cu înfățișări animaliere care mureau și renașteau, o analogie potrivită cu perioada anului în care timpul vechi, îmbătrânit al anului care trece, renaște prin noul an.

Tradițiile și obiceiurile populare sunt elemente ce definesc un popor, oferindu-i identitate, de aceea ele trebuiesc cunoscute, conservate și protejate. Tradiția este de fapt, o legătură între trecut și prezent și exprimă moștenirea de obiceiuri și norme de comportament, specifice unui popor, este cartea de vizită a unei nații, conștiința de sine, memoria lui socială. Tradițiile și obiceiurile pe care țăranul teleormănean le-a moștenit și pe care le practică au pentru el o însemnătate deosebită, reprezentând o legătură mai intimă cu persoana sa. Pentru el credințele, tradițiile și datinile sunt un izvor de putere sufletească, de înălțare, întărire și viață. Minte lui se răsfăță oprindu-se la ele, inima i se îndestulează împlinindu-le. Acesta este cel mai scump tezaur pe care l-a moștenit și pe care, la rândul lui, îl lasă moștenire fiilor săi.

BIBLIOGRAFIE

Cioară-Bâtcă, Maria; Bâtcă, Vlad, *Zona etnografică Teleorman*, Ed. Sport-Turism, București, 1985.

Marian, Simion-Florea, *Sărbătorile la români*, vol. I-II-III, ediție îngrijită de Iordan Datcu, Editura Saeculum I.O., București, 2011.

Județele Patriei - Teleorman. Monografie, Editura Sport-turism, București, 1980.

INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR

Prof.înv.preșcolar Abobului Diana Valentina
G.P.P. Prichindel Suceava

Introducere

Interculturalitatea reprezintă un concept complex și dinamic, care surprinde interacțiunea între culturi diferite într-un spațiu comun. Într-o lume tot mai globalizată, interculturalitatea devine un simbol al identității naționale, oferind o perspectivă asupra diversității și a modului în care aceasta contribuie la împreună la dezvoltarea unei societăți armonioase. Acest referat își propune să exploreze importanța interculturalității ca element definitoriu al identității unui popor, evidențiind atât avantajele, cât și provocările pe care le presupune acest proces.

Definirea interculturalității

Interculturalitatea presupune schimbul de valori, idei și tradiții între diferite culturi, având ca scop crearea unui dialog constructiv. Spre deosebire de multiculturalism, care subliniază coexistența mai multor culturi într-un spațiu comun, interculturalitatea implică interacțiune activă și colaborare între acestea.

Conform sociologilor și antropologilor, identitatea unui popor se construiește nu doar pe baza tradițiilor proprii, ci și prin influențele externe. În acest context, interculturalitatea devine un catalizator pentru inovație, progres și toleranță.

Interculturalitatea și identitatea națională

Identitatea națională este o construcție colectivă, bazată pe istorie, limbă, cultură și valori comune. Interacțiunea cu alte culturi poate îmbogăți patrimoniul cultural al unui popor, oferindu-i acestuia noi perspective asupra propriei identități.

De exemplu, cultura română a fost profund influențată de interacțiunile istorice cu alte popoare, precum grecii, turcii, germanii sau maghiarii. Fiecare dintre aceste interacțiuni a contribuit la formarea unui patrimoniu cultural complex, care reflectă diversitatea și adaptabilitatea poporului român.

Avantajele interculturalității

1. **Promovarea toleranței și a respectului** – Interculturalitatea contribuie la reducerea stereotipurilor și a prejudecăților, promovând respectul reciproc.
2. **Îmbogățirea culturală** – Schimbul de tradiții și obiceiuri poate duce la diversificarea expresiilor culturale.
3. **Dezvoltarea economică și socială** – Societățile care adoptă interculturalitatea sunt mai deschise la inovație și colaborare, atrăgând investiții și talente.

Provocările interculturalității

1. **Conflictele culturale** – Diferențele de valori și practici pot genera tensiuni în societate.
2. **Pierderea identității naționale** – Fără un echilibru adecvat, interculturalitatea poate duce la diluarea tradițiilor locale.
3. **Dificultăți în comunicare** – Bariera lingvistică și diferențele de exprimare pot crea neînțelegeri.

Exemple de bune practici

În Europa, Uniunea Europeană reprezintă un exemplu remarcabil de promovare a interculturalității prin programe precum Erasmus+, care sprijină schimburile culturale și educaționale. De asemenea, inițiativele locale, cum ar fi festivalurile multiculturale sau programele de integrare a migraților, sunt dovezi ale succesului colaborării interculturale.

Concluzie

Interculturalitatea este un simbol puternic al identității unui popor, reflectând capacitatea acestuia de a se adapta și de a evolua într-o lume globalizată. Deși implică provocări, avantajele depășesc cu mult dificultățile, oferind o bază solidă pentru dezvoltarea unei societăți armonioase și prospere.

Bibliografie

1. Anderson, Benedict. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Verso, 1983.
2. Huntington, Samuel. *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*. Editura Antet, 1997.
3. Welsch, Wolfgang. *Transculturalitate. Noua formă a interculturalității*. Editura Polirom, 2012.
4. Zamfir, Cătălin. *Interculturalitatea în societatea contemporană*. Revista de Sociologie, 2020.
5. Legea nr. 272/2004 privind promovarea drepturilor copilului, actualizată 2022.
6. Ministerul Educației și Cercetării. *Ghid metodologic pentru integrarea interculturalității în școli*. 2021.

INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR

PROF. ÎNV. PREȘC. CAVAL MARCELA
GRĂDINIȚA CU PP „ION CREANGĂ”, ALEXANDRIA, TELEORMAN

Interculturalitatea este un concept esențial în societatea contemporană, reflectând modul în care diferite culturi coexistă, interacționează și se influențează reciproc. Aceasta nu doar că favorizează dialogul dintre civilizații, ci și contribuie la conturarea identității unui popor. Într-o lume globalizată, identitatea națională nu este un element rigid, ci un mozaic format din tradiții, obiceiuri și influențe externe, modelate de secole de interacțiuni culturale. Acest referat explorează importanța interculturalității în definirea identității unui popor, impactul acesteia asupra evoluției națiunilor și beneficiile pe care le aduce în societatea modernă.

Interculturalitatea și Identitatea Națională

Interculturalitatea presupune schimbul de idei, valori și tradiții între diverse grupuri culturale. Aceasta nu înseamnă pierderea identității naționale, ci îmbogățirea acesteia prin asimilarea unor influențe externe care contribuie la dezvoltarea unui popor.

Istoria arată că popoarele care au fost deschise la influențele culturale externe au evoluat mai rapid, beneficiind de schimburi comerciale, tehnologii noi și inovații sociale. De exemplu, cultura românească este rezultatul unei lungi istorii de interacțiuni cu civilizații precum cea romană, bizantină, otomană și occidentală, fiecare lăsându-și amprenta asupra limbii, artei, gastronomiei și obiceiurilor.

În acest context, interculturalitatea devine un simbol al identității unui popor, deoarece reflectă capacitatea acestuia de a se adapta, de a învăța din experiențele altor culturi și de a-și consolida propria esență națională.

Beneficiile Interculturalității în Societatea Modernă

În prezent, migrația, tehnologia și globalizarea facilitează contactul dintre culturi mai mult ca niciodată. Acest fenomen aduce numeroase avantaje:

- ****Diversitate și creativitate**** – O societate interculturală este mai dinamică și mai inovatoare. Schimbul de idei dintre oameni din medii diferite generează progres în artă, știință și economie.
- ****Toleranță și coexistență pașnică**** – Interculturalitatea promovează respectul și înțelegerea reciprocă, reducând conflictele bazate pe diferențele etnice sau religioase.
- ****Dezvoltare economică și educațională**** – Țările care adoptă modele interculturale prosperă mai rapid, deoarece sunt deschise către noi metode de educație, comerț și tehnologie. În România, de exemplu, minoritățile etnice, precum maghiarii, sașii, romii și lipovenii, contribuie semnificativ la diversitatea culturală și la patrimoniul național. Fie că este vorba despre muzică, gastronomie sau arhitectură, aceste influențe îmbogățesc identitatea națională.

Provocările Interculturalității

Deși interculturalitatea aduce numeroase beneficii, există și provocări. Una dintre acestea este riscul de uniformizare culturală, în care influențele externe pot duce la pierderea unor tradiții autentice. De asemenea, pot apărea tensiuni între grupuri culturale din cauza diferențelor de mentalitate și valori.

Pentru a menține echilibrul între deschiderea către alte culturi și păstrarea identității naționale, este esențială promovarea educației interculturale. Aceasta ajută la conștientizarea valorilor proprii și la aprecierea diversității, fără a compromite tradițiile specifice unui popor.

Concluzie

Interculturalitatea este un simbol al identității unui popor, deoarece reflectă capacitatea acestuia de a evolua prin schimburi culturale, fără a-și pierde esența. Într-o lume în continuă schimbare, identitatea națională nu trebuie privită ca o barieră împotriva influențelor externe, ci ca o fundație solidă pe care se poate construi un viitor divers și prosper. Prin acceptarea și promovarea interculturalității, societățile pot deveni mai tolerante, mai inovatoare și mai unite, menținându-și, în același timp, autenticitatea și valorile tradiționale.

INTERCULTURALITATE ȘI EDUCAȚIE

Prof. Gina Stăvărache
Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”
Roșiori de Vede, jud. Teleorman

„ Cea mai periculoasă prejudecată este aceea de a crede că nu ai nici una „
(John Dewey)

Interculturalitatea este termenul ce denumește contactul dintre culturi, existența unui dialog între acestea și nu în ultimul rând interacțiunea și influența pe care o primesc reciproc. Astfel, conceptul de „interculturalitate” se referă la spațiul dintre două sau mai multe culturi, care este prin excelență un spațiu dinamic, în permanență supus proceselor de negociere dintre două grupuri percepute ca aparținând unor culturi diferite. Ia naștere în acest spațiu comunicarea interculturală, un dialog între subiectivități, o negociere identitară, o interacțiune între indivizi și grupuri percepute ca diferite din punct de vedere cultural

Diversitatea culturală nu mai este un prejudiciu, ci o realitate care trebuie fructificată în mediul școlar. Pluralitatea culturală pune nu numai problema apărării diferențelor, ci a dialogului cultural, care recunoaște că fiecare trebuie să contribuie la îmbogățirea experienței umane și că fiecare dintre ele este un efort de universalizare a unei experiențe particulare.

Multiculturalitatea nu este adversarul universalismului european, ci o altă formă a lui. Ceea ce unifică multiculturalismul cu universalismul european este voința comună de a plasa o cultură mai presus de puterea statului sau de interesele unui grup social. Interculturalismul implică înțelegerea, aprecierea și valorizarea culturii proprii la care se adaugă respectul bazat pe o informare autentică și pe construirea curiozității față de cultura etnică a celuilalt. Interculturalitatea este un proces ce se produce la intersecția dintre culturi, nefiind un scop în sine, dar care poate deveni o finalitate atunci când sunt sesizate transformările nefirești sau comportamentele nefaste la acest nivel de intersectare a culturilor.

Problematika lumii contemporane este prezentă în noile tipuri de educații sau „noile educații”. Aceste „noi educații” corespund unor trebuințe socio-pedagogice. În programele UNESCO figurează 11 exemple de „noi educații” între care: educația relativă la mediu, educația pentru comunicare și pentru mass-media, educația în materie de preocupare pentru o nouă ordine economică internațională, educația pentru schimbare și dezvoltare, educația nutrițională, educația economică și casnică modernă, educația pentru timpul liber, educația interculturală, educația pentru pace, educația pentru democrație și toleranță. Manifestările intoleranței pot duce la: încălcarea libertății și demnității persoanei, privarea de libertate, marginalizarea, persecuția sau chiar suprimarea fizică. Intoleranța este sinonimă cu discriminarea.

Educația interculturală acordă atenție felului în care interacționăm cu alte culturi, societăți sau grupări sociale. Toate societățile de astăzi sunt caracterizate de un nivel tot mai mare de multiculturalism și diversitate culturală. Acest lucru face ca recunoașterea și respectul față de minorități să fie din ce în ce mai importante. Vechile concepții despre societățile naționale ca fiind entități omogene trebuie înlăturate. Integrarea europeană și interdependența socială și economică tot mai mare dintre diferite regiuni fac ca aceste concepții să fie învechite. Chiar și în acele părți ale globului unde nu se înregistrează migrație, conflictele pot fi observate ca pornind de la o lipsă de înțelegere dintre diferite popoare sau a unui anumit mod de viață dintr-o societate. Educația interculturală este totodată o modalitate foarte bună de a adresa probleme actuale precum rasismul sau discriminarea rasială și intoleranța. Aceasta tinde să întărească relația școală-comunitate care ar presupune respect, toleranță și “vizibilitate” culturilor minoritare și școlilor multietnice.

Un interes sporit se va arăta organizării sistematice a activităților realizate în fiecare școală pentru a menține configurația structurală a practicilor și experiențelor realizate cu succes, a lecțiilor deja studiate și a ideilor creative. Pe lângă cele două ghiduri adresate aspectului intercultural, fiecare școală trebuie să elaboreze propriile resurse materiale folosind instrumente didactice sau promovând creațiile individuale ale elevilor, care ar încuraja inițiativelor interculturale. Un exemplu de concretizare a intențiilor menționate mai sus este seminarul de formare: “Educația prin și pentru diversitate culturală”, ținut la Ploiești care a oferit participanților un context productiv pentru asimilarea și împărtășirea cunoștințelor și a schimbului de experiență, sugestii și îmbunătățiri.

În formarea identității un rol important îl are viața privată, familia cu zestrea ereditară și educația primită în primii ani de viață. În manifestarea ei își pun amprenta anturajul, instituțiile educative. Deci, pentru dezvoltarea personală elementele de viață privată și publică se întrepătrund generând un raport de complementaritate. Toți copiii trebuie educați pentru a participa deplin și a contribui la societatea democratică. Aceasta înseamnă că trebuie să le fie transmise principiile democratice de bază. Astfel ei se angajează în apărarea valorilor democratice dobândind cunoștințele, deprinderile, atitudinile și abilitățile necesare. Acestea

includ un angajament față de o ordine socială dreaptă și umană, încredere mutuală, respect pentru drepturile și identitățile celorlalți, deschidere, abilități analitice, abilități interpersonale.

În acest scop statul român a conceput mai multe principii de diminuare a discriminării pe care încearcă să le implementeze în societatea românească. Acestea sunt:

- politica șanselor egale, chiar și prin legislație;
- reprezentativitatea în organismele de decizie;
- tratamentul egal al persoanelor, respectând diversitatea și diferențierea individuală;
- monitorizarea permanentă din partea societății civile.

Educația interculturală se referă la teme ca “acceptare și participare” “învățarea conviețuirii – a învăța să trăiești împreună”, evitarea “stereotipurilor și a prejudecăților” și propune soluții pentru promovarea valorilor democrației și interculturalității /multiculturalității. Dezvoltarea abilităților de comunicare interculturală presupune învățarea acestora atât în cadrul organizat (educația formală), cât și în și prin activități de educație non-formală și informală.

Educația interculturală nu presupune doar existența unor elevi aparținând mai multor etnii sau grupuri etno-culturale ci o nouă metodologie ce caută să integreze în spațiul educațional unele principii precum: toleranța, egalitatea, complementaritatea valorilor, dar mai ales să exploateze specificul spiritual al valorilor locale atașându-le la valorile generale ale umanității. Pentru ca indivizii să surprindă nuanțat dinamica actului de comunicare interculturală, școala trebuie să faciliteze exercițiul comunicării prin cultivarea proactivă a interacceptării prin intercunoaștere și respectare în fapt a individualității fiecărui elev. Dacă școala nu va face proba faptului că trăiește și aplică ceea ce propagă, nu se va bucura de credibilitate. Toleranța la diversitate nu se poate învăța decât într-o școală în care discursul liberal și atitudinea liberală față de elev sunt convergente, în sensul încrederii în celălalt, al acceptării necondiționate a acestuia.

Interculturalitatea nu este un scop în sine, dar poate deveni o finalitate benefică atunci când, prin intersectarea culturilor, elevii își vor însuși o atitudine de respect și de valorizare pozitivă a diferențelor etnice, rasiale, culturale.

Bibliografie:

1. Constantin Cucos, Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom, Iași, 2000
2. Alvin Toffler, Al treilea val, Editura Politică, București, 1983
3. Dasen P., Fundamente științifice ale unei pedagogii interculturale, în Educație interculturală, 1999, Iași, Editura Polirom
4. Nedelcu A., Învățarea interculturală în școală – ghid pentru cadrele didactice, 2004, București, Editura Humanitas Educațional

INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR

Profesor învățământ primar: Neatu Anuța
Școala Gimnazială ”Mihai Viteazul” Alexandria

Interculturalitatea reprezintă un element esențial în definirea identității unui popor, contribuind la dezvoltarea unei societăți armonioase, bazate pe respect reciproc și toleranță. Într-o lume globalizată, interacțiunea dintre culturi a devenit inevitabilă, iar acest fenomen

aduce atât provocări, cât și beneficii. Prin schimbul de valori, tradiții și idei, comunitățile își îmbogățesc propriul patrimoniu cultural și spiritual.

Identitatea unui popor este formată dintr-un ansamblu de tradiții, obiceiuri, limbă și istorie, dar și din modul în care acesta interacționează cu alte culturi. Interculturalitatea nu presupune doar coexistența unor grupuri etnice diferite, ci și un dialog activ între acestea, favorizând înțelegerea și acceptarea diversității. Astfel, respectul pentru valorile altora devine un pilon fundamental al unei societăți echilibrate. Un popor care își păstrează identitatea culturală, dar în același timp este deschis spre schimburi culturale, reușește să își consolideze poziția într-o lume interconectată.

Un aspect important al interculturalității este influența pe care o are asupra limbajului, artei și obiceiurilor sociale. De-a lungul istoriei, popoarele s-au influențat reciproc, dând naștere unor creații culturale remarcabile. Muzica, literatura, arhitectura și gastronomia sunt doar câteva dintre domeniile în care diversitatea culturală își pune amprenta. În prezent, multe dintre cele mai apreciate capodopere ale umanității sunt rezultatul unor influențe interculturale.

Educația joacă un rol crucial în promovarea interculturalității. Prin integrarea unor perspective multiculturale în procesul educațional, elevii sunt învățați să aprecieze diversitatea și să devină cetățeni ai lumii. Școlile, prin activități și proiecte interculturale, contribuie la dezvoltarea unei mentalități deschise și tolerante. De asemenea, programele de schimb internaționale, cursurile de limbi străine și accesul la informație prin tehnologie facilitează înțelegerea și apropierea dintre culturi.

În concluzie, interculturalitatea nu este doar un concept teoretic, ci un mod de viață care influențează profund identitatea unui popor. O societate care îmbrățișează diversitatea devine mai puternică și mai adaptabilă în fața schimbărilor globale, construind astfel un viitor bazat pe respect, solidaritate și colaborare. Prin promovarea dialogului intercultural, oamenii pot învăța unii de la alții și pot contribui la formarea unei lumi mai unite și mai armonioase.

INTERCULTURALITATE ȘI ADAPTABILITATE ÎN EDUCAȚIE

Inspector școlar pentru educație timpurie I.S.J. Teleorman,
prof.dr. BEȘCU MONICA-MIHAELA
Școala Postliceală Alexandria, județ Teleorman

prof.drd. BĂDESCU RUXANDRA-FLORENTINA
Școală Gimnazială nr.5, Râmnicu Vâlcea

INTERCULTURALITATE
ADAPTABILITATE

Experiențele recente au evidențiat o preocupare tot mai mare la nivel internațional din partea diverselor organizații pentru garantarea echității sociale în rândul copiilor.

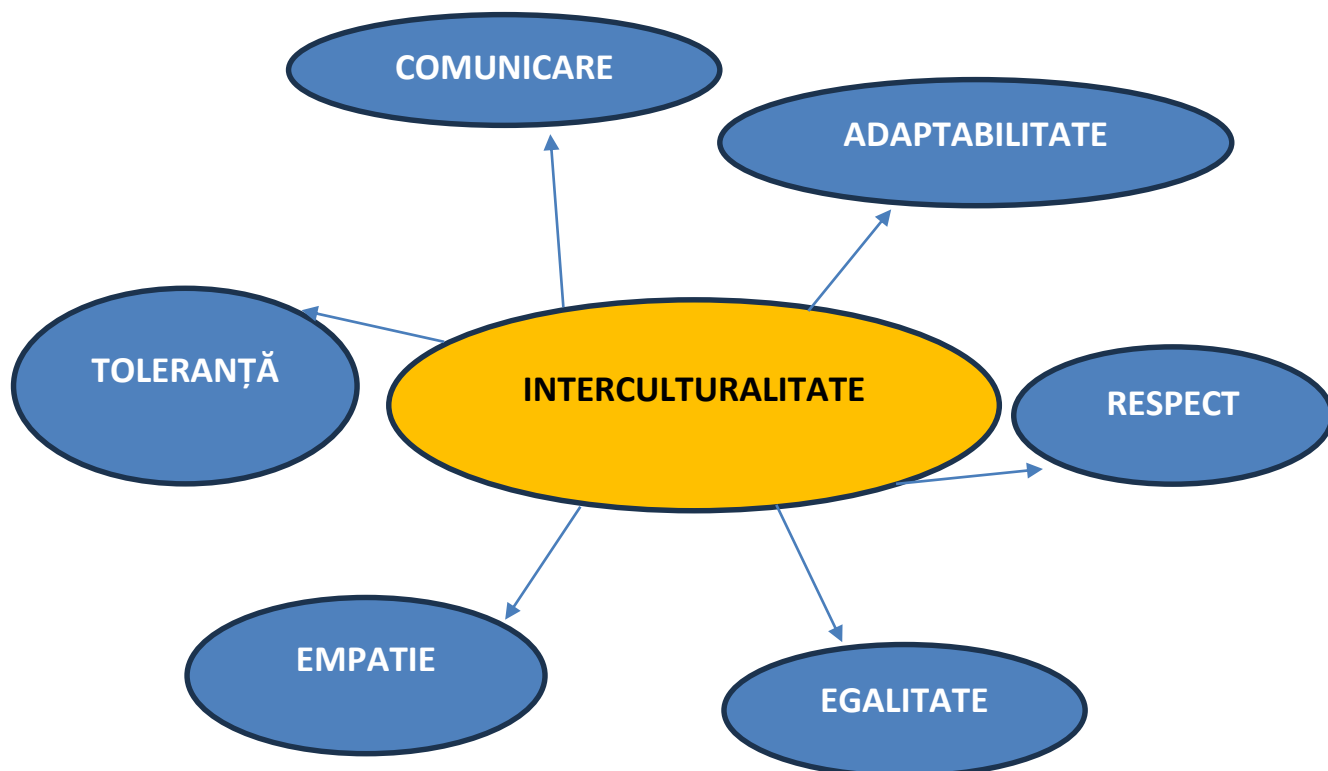
Pentru a elimina barierele care împiedică respectarea drepturilor și libertăților copiilor și pentru a crea un climat favorabil colaborării și educației, este necesară mobilizarea tuturor resurselor și implicarea activă a instituțiilor și factorilor decizionali.

Începând din 1992, Consiliul Europei a elaborat și promovat o serie de recomandări menite să sprijine implementarea unor strategii eficiente pentru copiii aflați în dificultate în toate statele membre.

La nivel uman, comunicarea implică împărtășirea și interpretarea sensurilor, aspect evidențiat chiar de etimologia termenului, derivat din latinescul comunis, care semnifică „a face ceva în comun”. Specificul comunicării interpersonale constă în relaționarea dintre două subiectivități distincte, ceea ce explică dificultatea controlului său din exterior.

Interculturalitatea desemnează interacțiunea dintre culturi, comunicarea eficientă între acestea și influențele reciproce pe care le exercită. În esență, procesul de comunicare presupune transferul de informație între un emițător și un receptor, dar și alternarea rolurilor acestora, având în vedere disponibilitatea fiecăruia de a reacționa la mesajele celuilalt. Comunicarea este, astfel, un atribut fundamental al vieții.

Mai jos am încercat să identificăm concepte cheie ce definesc interculturalitatea.

Oamenii aduc în comunicare propriile perspective asupra lumii, influențate de experiențele lor personale.

Din acest motiv, comunicarea nu poate fi analizată de o singură știință, ci necesită o abordare interdisciplinară, iar studiile teoretice variază în funcție de nevoile practice ale indivizilor de a înțelege procesele comunicative în diverse contexte. Un model explicativ al relației de comunicare a fost propus de Joseph A. DeVito (1988).

Comunicarea didactică trebuie adaptată la particularitățile emițătorului și receptorului, iar în context intercultural aceasta capătă forme diferite, în funcție de nevoile specifice ale copilului. Transmiterea informației către copii poate fi dificilă, motiv pentru care cadrele didactice trebuie să găsească metode eficiente de comunicare. Învățarea eficientă se bazează și pe o comunicare optimă.

„Învățarea este un proces activ, un fenomen subiectiv-obiectiv, o activitate cu structură proprie, indusă sau autoindusă progresiv conștiinței și conduitei umane” (Neacșu, 2008, p. 230).

Feedbackul reprezintă mesajele transmise înapoi emițătorului pentru a-l informa asupra modului în care mesajul a fost recepționat. Acesta poate fi imediat (când reacția este instantanee) sau amânat (când răspunsul survine ulterior). Feedbackul ajută la ajustarea comunicării, facilitând interacțiunea dintre interlocutori.

Zgomotul desemnează orice factor care distorsionează mesajul transmis între emițător și receptor. Acesta poate avea cauze externe (precum probleme acustice sau defecte de pronunție) sau interne (precum lipsa atenției, care acționează ca un zgomot psihologic).

Câmpul de experiență influențează schimbul de informații în funcție de istoricul personal al celor implicați în comunicare. În comunicarea didactică, profesorul și elevul nu sunt parteneri egali, deoarece au sisteme de valori și percepții diferite, ceea ce afectează atât conținutul, cât și maniera în care se desfășoară procesul comunicativ.

Comunicarea are diverse efecte, atât la nivel personal, cât și interpersonal, acestea putând fi cognitive (intelectuale), afective (emoționale) sau psihomotorii. Ele pot fi evidente sau subtile, iar intensitatea lor este determinată de natura interacțiunii dintre interlocutori.

Comunicarea educațională facilitează procesul de învățare și dezvoltare, având un rol esențial în transmiterea cunoștințelor. Comunicarea didactică, ca formă specializată a comunicării educaționale, este specifică procesului de predare-învățare, desfășurat în medii instituționale. Aceasta presupune un schimb de informații între profesori și elevi, în cadrul unor interacțiuni structurate.

În ultima perioadă, conceptul de „relație profesor-elev” a fost înlocuit cu „comunicare educațională” pentru a sublinia dimensiunea interactivă și schimbul de sensuri dintre participanți.

Sintagma „comunicare didactică” pune accentul pe aspectele cognitive ale interacțiunii școlare, având o sferă mai restrânsă decât cea de „comunicare educațională”, care include și dimensiunea formativă și atitudinală a mesajelor transmise.

Bibliografie:

1. Neacșu, I. (2012). *Învățământul preprimar – provocări, cercetări, relații. În volumul Simpozionului internațional Învățământul preșcolar 2012 – orientări, metodologice, experiențe, bune practici*. Pitești: Tiparg, 2013, p.9-14.
2. Neacșu, I. (2010). *Introducere în psihologia educației și a dezvoltării*. Iași: Editura Polirom.
3. Neacșu I.,(2008). *Pregătirea psihopedagogică. Manual pentru definitivat și gradul didactic II*, Iași: Editura Polirom.

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

Prof. înv. primar Pelea Roxana
Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”
Roșiori de Vede, jud. Teleorman

Interculturalitatea se referă la existența și la interacțiunea echitabilă a unor culturi diverse, precum și la posibilitatea de a genera expresii culturale împărtășite prin dialog și respect

reciproc. Conceptul de intercultural pune accentul pe interacțiunea dintre grupurile percepute ca distincte din societate, referindu-se la un proces dinamic de schimburi, de dialog, de negociere între grupuri. Este adevărat că diferențele contează, dar ele nu trebuie să ne despartă pentru că fiecare este altfel și știe altceva. Putem învăța unii de la ceilalți, trebuie să fim toleranți și nu să ne impunem propriile convingeri pentru că fiecare dintre noi vrea să păstreze tradițiile neamului său.

O definiție complexă a interculturalității vom găsi la Micheline Rey, o cercetătoare devotată acestei problematici, care „plecând de la sensul plin al prefixului inter: interacțiune, schimb, deschidere, reciprocitate, solidaritate obiectivă”, dă sens termenului de cultură, recunoscând valorile, modurile de viață, „la care se raportează ființele umane, indivizi sau societăți, în interacțiunea lor cu altul și în înțelegerea lumii”, și reliefând interacțiunile care apar simultan „între multiplele registre ale aceleiași culturi și între diferite culturi”.

Educația interculturală poate fi considerată o componentă esențială a educației, care se bazează pe deprinderea de a trăi, împreună cu ceilalți, „prin dezvoltarea cunoașterii celuilalt, a istoriei sale, a tradițiilor și a spiritualității sale” (Rey Micheline, Educația interculturală. Experiințe, politici, strategii).

Societatea contemporană este marcată de contextele geopolitice, economice și culturale diverse. Fenomenele globalizării și migrației sunt actuale în întreaga lume. Are loc o intensificare a schimburilor și transformărilor pe toate planurile de la cel economic la cel social, cultural, educațional. Europa contemporană nu mai poate fi înțeleasă și tratată static, dintr-o perspectivă și cu o viziune ermetică, ci, în primul rând în mod direct și deschis prin prisma acestor restructurări care au loc permanent, a schimbărilor politice, sociale, culturale, economice, tehnologice, ce par a fi singura constantă a lumii dinamice în care trăim.

În construirea percepției noastre despre celălalt intervin o serie de factori care reflectă atât propriile noastre raționamente, cât și anumite generalizări pe care, în mod indirect le preluăm din societatea în care trăim. Există situații diverse în care apar anumite efecte negative, convingeri subiective ale unui anumit individ sau grup cu privire la caracteristicile altui individ sau grup, perceput ca diferit față de primul (grupul de apartenență). Altfel spus, se observa în acest caz o deteriorare sau construire a unei imagini deformate a realității, apare o convingere sau o reprezentare preconcepută asupra unor categorii de persoane sau a unor indivizi care fac parte din acea categorie.

Evident, ca uneori suntem afectați, poate în mod inconștient de anumite stereotipuri care se propagă în societate, de exemplu când analizăm (critic sau mai puțin critic un articol din ziar, o emisiune TV despre romi); sau chiar comportamentul nostru (atitudinea noastră – uneori inconștientă în situații sociale ca de exemplu în tramvai cu un grup de romi). Comunicarea reprezintă soluția pentru relații interpersonale pozitive, care, la rândul lor, determină dezvoltarea psihosocială atât a indivizilor, cât și a societății. Comunicarea este o formă de comportament uman, care apare din nevoia de a relaționa și a interacționa. Actul comunicațional poate conduce la relații de armonie, colaborare sau, dimpotrivă, la dispute ori conflicte, atunci când este denaturat. În trecut, această relaționare purta un caracter limitat. Actualmente, comunicarea interculturală este un fenomen generalizat, o experiență pe care, într-o anumită măsură, o trăiește fiecare om, caracterizată prin întâlniri cu o cultură străină sau, cel puțin, cu anumite manifestări ale ei ce le au chiar și persoanele care nu preferă să se deplaseze. E suficient să ascuți radioul sau televizorul, ori să navighezi pe internet pentru ca să fii contopit cu diversitatea culturală a lumii globale. Sintagma „globalizare culturală” este materializată într-un „set specific de valori și credințe, larg împărtășite pe tot globul”. Toate societățile de azi se caracterizează printr-un grad crescând de multi-culturalism și de diversitate culturală, ceea ce face recunoașterea și respectarea drepturilor fiecărui grup, minoritar sau majoritar, din ce în ce mai importante. Comunitatea romilor reprezintă una dintre comunitățile etnice cu o pondere

destul de însemnată în peisajul demografic al României actuale. Diferențele dintre rromi și români persistă și astăzi. Rezolvarea situației rromilor reprezintă un obiectiv fundamental pentru politica României. În acest sens, statul român și-a propus: prevenirea și combaterea discriminării instituționale și sociale, păstrarea identității etniei rromilor, asigurarea șanselor egale pentru atingerea unui standard decent de viață și stimularea participării etniei rromilor la viața economică, socială, culturală, educațională și politică a societății. Succesul acestei strategii nu depinde numai de guvern, ci și de participarea activă a societății civile și, mai ales a comunității de rromi.

Factorii care pot și trebuie să aibă un rol decisiv în perfectarea procesului de integrare funcțională a etniei rromilor în societatea „interculturală a mileniului III” sunt: sistemul educațional, mass-media, asistența socială și factorii de decizie de la nivel guvernamental. La nivel legislativ și guvernamental nu se poate vorbi despre o discriminare pe considerente etnice, dar există una inconștientă la nivelul omului obișnuit. Astfel, comportamentul nostru, determinat de stereotipuri și prejudecăți, este deseori cauza unei comunicări dificile și a conflictelor, în special a celor etnice. Stereotipurile etnice conduc deseori la prejudecăți, comportamente care se manifestă prin acțiuni și emoții încărcate negativ. Teama etniei rome de diversificarea culturală ar trebui înlocuită de interesul mutual și de deschiderea către schimbul de experiențe cu ceilalți. Înțelegerea mutuală va reduce riscul discriminării și va contribui la crearea de condiții mai bune de învățatură pentru copiii rromi, care vor stimula încrederea de sine a acestora și vor contribui la reducerea abandonului școlar, o problemă extrem de frecventă la rromi. Într-o viziune de perspectivă, ameliorarea condițiilor educaționale implică șansa unui loc de muncă mai bun și facilități pentru integrarea socială. În condițiile unei societăți deschise toleranța la diversitate culturală va avea un impact pozitiv asupra dezvoltării personale a copiilor rromi.

Educația interculturală vizează dezvoltarea unei educații pentru toți în spiritul recunoașterii diferențelor ce există în interiorul aceleiași societăți. În acest context, școlii îi revine și misiunea de a forma tineri capabili să aprecieze diferitele culturi, care trăiesc alături, într-o societate multiculturală. Implicarea și participarea elevilor la diverse activități desfășurate în parteneriat cu părinții și cu reprezentanții unor instituții culturale, le poate dezvolta nu numai capacitatea de comunicare, dar și cea de cooperare și interacțiune cu persoane care aparțin diferitelor culturi.

Societatea contemporană se caracterizează printr-o frecvență mărită a contactelor interculturale. Întâlnirea cu membrii altei culturi poate provoca deschidere, dar și închidereculturală. În acest context, educația interculturală ne învață cum să trăim unii cu alții, promovând egalitatea, respectul și deschiderea spre comunicarea cu „celălalt”, contribuind nemijlocit la stabilitatea societății. Printre cei mai activi susținători ai principiilor interculturalității se numără și Consiliul Europei, care este promotor al conceptului de „societate interculturală”. Este vorba despre o societate ce recunoaște diferențele culturale, susține dezvoltarea identităților specifice, încurajând în același timp dialogul intercultural, contactele, schimburile și interferențele culturale. Diversitatea culturală este o caracteristică a națiunilor moderne, care solicită considerarea dialogului intercultural drept prioritate orizontală și transsectorială, lucru realizabil printr-o educație de calitate.

Educația interculturală este un mod eficient de a aborda fenomenul rasismului, al discriminării rasiale și intoleranței. Într-o lume care este foarte mobilă, în contextul unei Europe care renunță la frontierele interne tradiționale, competența interculturală devine, pe bună măsură, competența-cheie a secolului al XXI-lea. Competența de comunicare interpersonală rareori este formalizată în subiect concret de învățare, mai des fiind dezvoltată indirect, prin crearea unor contexte specifice, unde profesorii le oferă studenților modele practice de

comportament, sau prin intermediul unor unități de conținut etic. Prin implementarea Educația interculturală, se va asigura:

- stimularea comunicării și colaborarea, menținând un climat psihologic favorabil;
- realizarea dialogului intercultural, creând o cultură a comunității educaționale naționale și europene, sporind calitatea procesului de învățământ și starea de bine a fiecărui student;
- familiarizarea cu valorile europene, în ceea ce privește relevanța și contribuția lor la consolidarea coeziunii sociale, cât și a se integra în comunitatea europeană, prin mobilitatea academică sau profesional.

Interculturalitatea prezintă, interpretează și reevaluează experiența socială a diversității și a diferențelor. Interculturalitatea pretinde respect și apreciere din partea grupurilor pentru alte culturi din societate, pretinde toleranța unei comunități față de cealaltă comunitate.

Bibliografie

1. Barbănoiu V ș.a. Repere ale educației interculturale. Material elaborat în cadrul proiectului „Dialog Intercultural în Moldova”. Chișinău, 2013.
2. Duhlicher O., Dandara O. Competența de educație interculturală, dimensiune a comportamentului profesional al profesorului. În: Didactica Pro, nr. 2 (48). Chișinău, 2008.
3. Georgiu Gr. Filosofia culturii, cultură și comunicare. București, 2013.
4. <http://volunteeralberta.ab.ca/interseccions/boards/intercultural-competence>
5. http://www.bertelsmannsitung.de/bst/de/media/xcms_bst_dms_18255_18256_2.pdf
6. <http://www.nea.org/home/39783.htm>

INTERCULTURALITATEA: O CHEIE PENTRU ÎNȚELEGEREA ȘI COEXISTENȚA ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

Prof. Băltoiu Doina Ioana
Colegiul National „Anastasescu”, Roșiorii de Vede

Într-o lume tot mai globalizată, conceptul de interculturalitate capătă o importanță tot mai mare. Interculturalitatea se referă la interacțiunea și dialogul între diferite culturi, promovând respectul și înțelegerea reciprocă. Este un concept care nu doar că reflectă diversitatea culturală existentă în societăți, dar și invită la o colaborare activă și constructivă între grupuri culturale diferite, contribuind astfel la reducerea conflictelor și promovarea păcii. În acest context, interculturalitatea nu înseamnă doar coexistență pasivă între culturi, ci și un schimb activ de idei, valori și tradiții.

Provocările interculturalității

În ciuda progreselor în promovarea diversității, interculturalitatea se confruntă cu mai multe provocări. Una dintre cele mai mari obstacole este stereotipizarea. Adesea, grupurile culturale sunt percepute prin prisma unor prejudecăți sau idei preconcepute care limitează înțelegerea reală a valorilor și comportamentelor acestora. De asemenea, diferențele lingvistice, religioase și sociale pot duce la conflicte sau tensiuni. De exemplu, unele tradiții sau obiceiuri pot părea incompreensibile sau chiar inacceptabile pentru unii, ceea ce poate genera tensiuni între grupuri.

Pe lângă acestea, globalizarea a adus și o uniformizare culturală, care poate pune în pericol menținerea diversității. De exemplu, cultura dominantă, adesea reprezentată de valorile economice și mediile media internaționale, poate diminua sau chiar distruge particularitățile culturale locale. Aceste schimburi nu sunt întotdeauna echilibrate, iar unii pot simți că propria lor cultură este subminată de influențele externe.

Beneficiile interculturalității

Cu toate acestea, interculturalitatea aduce cu sine multiple beneficii, atât la nivel individual, cât și societal. În primul rând, aceasta stimulează creativitatea și inovația. Când persoane din culturi diferite colaborează, ideile noi și perspectivele alternative pot duce la soluții inovative și adaptabile la diverse probleme. În plus, acest dialog intercultural promovează toleranța și înțelegerea, reducând prejudecățile și conflictele. Prin învățarea despre alte culturi și obiceiuri, indivizii devin mai empatici și mai deschiși față de diversitatea umană.

Un alt avantaj al interculturalității este contribuția la dezvoltarea unei societăți mai echitabile. O lume în care culturile sunt respectate și valorificate este o lume în care minoritățile au șansa de a-și păstra identitatea, dar și de a participa activ la dezvoltarea colectivă. Astfel, interculturalitatea promovează o democrație pluralistă, în care toți cetățenii au șanse egale, indiferent de cultura din care provin.

Importanța educației interculturale

Educația interculturală joacă un rol esențial în promovarea acestui concept. În școli și universități, prin programe educaționale care abordează diversitatea culturală, elevii pot învăța despre diferite tradiții și valori. Astfel, tinerii sunt încurajați să își dezvolte abilități de comunicare interculturală, să recunoască și să aprecieze diferențele, dar și să participe la construirea unor relații de respect și înțelegere.

De asemenea, educația interculturală nu se limitează doar la școli. Acesta trebuie să fie un proces continuu în viața adultă, în special în contexte profesionale sau în comunități multiculturale, unde diversitatea este din ce în ce mai prezentă. Formarea unor atitudini și comportamente deschise, non-discriminatorii, ajută la crearea unor medii de lucru și sociale în care toți se simt acceptați și valorizați.

Concluzie

Interculturalitatea este un concept esențial în lumea contemporană, care ne invită să învățăm să trăim și să lucrăm împreună, apreciind diversitatea.

INTERCULTURALITATEA ÎNTR-O SOCIETATE EUROPEANĂ

Chirescu Iolanda-Loredana, profesor învățământ primar,
Școala Gimnazială nr. 1 Mârzănești

Toate societățile de azi se caracterizează printr-un grad crescând de multi-culturalism și de diversitate culturală, ceea ce face recunoașterea și respectarea drepturilor fiecărui grup, minoritar sau majoritar, din ce în ce mai importante.

În contextul noilor realități este evidentă necesitatea promovării comunicării interculturale. Deși în toate epocile, reprezentanții unor culturi diferite au comunicat între ei,

expresia comunicare interculturală este una lansată relativ recent. O analiză complexă a comunicării interculturale a fost făcută pentru prima dată de etnologul american T. H. Hall. Prin conceptul respectiv, apărut pentru prima dată în lucrarea sa *The Silent Language* și cunoscând o largă răspândire, autorul american subliniază apartenența protagoniștilor unui proces de comunicare la culturi diferite.

Conceptul de comunicare interculturală implică două noțiuni fundamentale - cultură și limbă. În plan diacronic, conceptul de cultură a înregistrat multiple interpretări, datorate caracterului ultralarg al sferei culturale. Cultura unui popor constă în modul distinctiv al comportamentului acestuia și înțelegerea valorilor, credințelor și normelor asumate de membrii societății.

Legătura strânsă dintre limba și cultura unei națiuni se materializează în procesul de comunicare. Persoanele provenind din culturi diferite posedă, de regulă, mai multe trăsături sau perspective comune. Aceste similitudini ajută la construirea înțelegerii și a respectului reciproc. Cu toate acestea, frecvent se constată diferențe importante, puternic înrădăcinate în felul de a fi și de a vedea lumea al fiecăruia, care ne influențează atitudinile, comportamentul, prioritățile etc. Când aceste diferențe nu sunt recunoscute și acceptate, ele pot provoca neînțelegeri, frică și tensiuni. Astfel, este evidențiată necesitatea și importanța educării comunicării interculturale, ce vizează pregătirea oamenilor pentru înțelegerea și acceptarea membrilor diferitor grupuri etnice.

Comunicarea interculturală poate avea loc în cadrul unei națiuni, între reprezentanții diferitelor etnii, așa cum comunicarea internațională poate avea loc și în cadrul aceluiași spațiu cultural.

Societatea contemporană se caracterizează printr-o frecvență mărită a contactelor interculturale. Întâlnirea cu membrii altei culturi poate provoca deschidere, dar și închidere culturală. În acest context, educația interculturală ne învață cum să trăim unii cu alții, promovând egalitatea, respectul și deschiderea spre comunicarea cu „celălalt”, contribuind nemijlocit la stabilitatea societății. Societățile europene constituie un mediu de conviețuire cu alterități tot mai evidente.

În acest context, noua agendă pentru cultură are ca obiectiv să încurajeze:

- mobilitatea tuturor formelor de expresie artistică;
- consolidarea competențelor interculturale și a dialogului intercultural prin dezvoltarea capacităților care se numără printre competențele-cheie pentru educarea și formarea de-a lungul vieții, cum ar fi conștiința și expresia culturală și comunicarea în limbi străine.

Totodată, traseul dezvoltării istorice și socioculturale al unei națiuni este întotdeauna unul individual și deosebit. Procesele care au influențat și continuă să influențeze structura societății noastre nu vor fi valide pentru altă țară, națiune.

În aceste condiții, este un imperativ ca generațiile tinere să își formeze competența de comunicare interculturală, asigurând o conviețuire pașnică cu grupuri distincte, ce își revendică diferența etnică, identitară, culturală sau de interese prin:

- dezvoltarea unei campanii de sensibilizare a opiniei publice privitoare la valorile EU și problematica competenței interculturale;
- conștientizarea în ceea ce privește efectele neglijării interculturalității;
- reducerea discriminării și segregării dintre membrii grupurilor etnice în instituțiile de învățământ, în societate, și reducerea șomajului și mărirea șanselor de angajare.

Amânarea acestui proces intensifică conflictele interetnice, favorizează emigrația, intoleranța, nesiguranța studenților cu privire la ziua de mâine.

BIBLIOGRAFIE:

1. Barbănoasă V ș.a. Repere ale educației interculturale. Material elaborat în cadrul proiectului „Dialog Intercultural în Moldova”. Chișinău, 2013.
2. Duhlicher O., Dandara O. Competența de educație interculturală, dimensiune a comportamentului profesional al profesorului. În: Didactica Pro, nr. 2 (48). Chișinău, 2008.

TRADIȚII ROMÂNEȘTI*

Cismaru Daniela
Colegiul Național „Anastasescu” Roșiorii de Vede

România este o țară cu un patrimoniu cultural extrem de diversificat, iar tradițiile sale sunt o parte esențială a identității naționale. Aceste tradiții sunt transmise din generație în generație și reflectă istoria, valorile și credințele poporului român. De-a lungul secolelor, obiceiurile și ritualurile din diferite regiuni ale țării s-au păstrat și au evoluat, având la bază un amestec de influențe populare, religioase și istorice.

Una dintre cele mai importante tradiții românești este legată de sărbătorile religioase. În calendarul creștin ortodox, momentele sacre sunt sărbătorite cu mare fast. De exemplu, Paștele este marcat printr-o serie de obiceiuri, dintre care cel mai cunoscut este „sfințirea ouălor roșii” și „masa de Paște”, care reunește familia în jurul unui festin. În ajunul Crăciunului, românii respectă obiceiul colindelor, când tinerii colindători merg din casă în casă, aducând vestea Nașterii Domnului și primind, în schimb, daruri tradiționale.

Un alt obicei important al românilor este cel al nunții. Nunta tradițională românească este un eveniment plin de semnificații și simboluri. Fiecare detaliu, de la rochia miresei până la muzica de la petrecere, are o semnificație adâncă. În multe zone ale țării, există tradiții specifice, cum ar fi „furatul miresei” sau „hora miresei”, care sunt parte integrantă a sărbătorii.

În plus, în zonele rurale, oamenii păstrează obiceiuri străvechi legate de muncile câmpului, precum sărbătorile dedicat recoltei sau diversele festivități agricole. De exemplu, „Drăgaica” este o sărbătoare populară din sudul României, care marchează începutul verii și este dedicată rodirii pământului. Aceste festivități sunt pline de dansuri tradiționale, muzică și costume specifice fiecărei regiuni.

De asemenea, meșteșugurile tradiționale românești sunt o parte importantă a identității culturale. Țesutul, olăritul, împletitul, broderia și îmbrăcămintea populară sunt doar câteva dintre meșteșugurile care se practică de secole în diverse colțuri ale țării. Costumele populare, cu cusături minuțioase și simboluri tradiționale, sunt adesea purtate în timpul sărbătorilor sau evenimentelor speciale, fiind un semn de respect față de tradițiile strămoșești.

În concluzie, tradițiile românești sunt o comoară culturală prețioasă, care reflectă autenticitatea și spiritualitatea poporului român. Fiecare obicei, fiecare sărbătoare și fiecare ritual este un mijloc de a păstra legătura cu trecutul și de a transmite valorile fundamentale ale identității naționale. Într-o lume tot mai globalizată, aceste tradiții reprezintă un element de rezistență culturală, ce ne ajută să rămânem fideli rădăcinilor noastre și să sărbătorim diversitatea acestui popor minunat.

SCOPUL ȘI ROLUL EDUCAȚIEI INTERCULTURALE

Prof. înv. primar DESCULȚU ADRIANA
Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”
Roșiori de Vede, jud. Teleorman

Interculturalitatea este termenul ce denumește contactul dintre culturi, existența unui dialog între acestea și nu în ultimul rând interacțiunea și influență pe care o primesc reciproc. Se vorbește din ce în ce mai des despre interculturalitate ca o stare de fapt într-un nou mileniu al politicii globale și al comunicării inter-etnice. Interculturalitatea prezintă, interpretează și reevaluează experiența socială a diversității și a diferențelor

Interculturalitatea pretinde respect și apreciere din partea grupurilor pentru alte culturi din societate, pretinde toleranță unei comunități față de cealaltă comunitate, și în același timp pretinde dreptul individului de a părăsi propriul grup cultural. În Uniunea Europeană există un ansamblu de țări care încearcă să conviețuiască împreună și să se ajute reciproc pe toate planurile (social, economic, cultural etc.), interculturalitatea este indispensabilă pentru că această decurge de la sine. Aceste țări pentru a putea colabora trebuie să interacționeze, să comunice, să între în contact unele cu celalalte.

De-a lungul evoluției istorice orice cultură pierde unele trăsături și câștigă altele. Un astfel de proces trebuie acceptat și nu are nimic negativ în sine. Păstrarea identității nu trebuie să însemne modificarea culturală. Problema este cum să facem ca să accelerăm și să controlăm evoluțiile diverselor culturi pe direcția convergenței și să punem astfel conviețuirea interculturală în locul conflictelor interculturale, fără riscul asimilării unei culturi de către altă. De asemenea o altă provocare este legată de nevoia construirii, în cadrul diferitelor comunități organizate, a unor instituții compatibile folosind elementele tradiționale specifice culturii fiecăreia dintre ele.

Chiar dacă suntem diferiți pe plan cultural, lingvistic, gastronomic am dovedit că putem colabora eficient.

Persoana care pătrunde într-un alt orizont cultural se va vedea confruntată cu un alt sistem de percepție a realului, cu un ansamblu de viziuni culturale specifice asupra timpului și spațiului, cu un mod diferit de relaționare cu altul, în situația creată, trebuie să se exploateze simbolurile comune, elementele culturale asemănătoare pot facilita trecerea dintr-o lume (cu valorile ei) în altă, mai bogată și mai permisivă la valori eterogene.

Comunicarea este o formă de comportament interuman care izvoarește din nevoia de a relaționa și a interacționa cu ceilalți. Comunicarea poate duce la relații de armonie, colaborare sau în mod contrar, la dispute sau conflicte atunci când actul comunicării este denaturat. Școala, valorificând principii ca toleranța, respectul reciproc, egalitatea, va putea pune în relief diferențele culturale și valorile spirituale ale elevilor, raportându-le la valorile generale ale comunității. Astfel, obiectivul unei educații interculturale ar putea constitui o tentativă de ieșire din culturo-centrism prin crearea unui spațiu intermediar între două coduri culturale.

Intercultural înseamnă:

- recunoașterea diversității de reprezentări, a referințelor și valorilor multiple;
- dialogul, schimbul și interacțiunile dintre diferitele reprezentări și referințe;
- relația dinamică dintre elementele culturale sau culturi, privite în ansamblu.

Raportările interculturale antrenează noi poziționări față de realitățile culturale, determină extragerea de noi semnificații sau înzestrarea cu noi sensuri a aceluiași simboluri culturale din perspectiva unor referințe modificate.

Educația interculturală, promovarea acesteia, ar presupune astfel patru dimensiuni fundamentale:

- dimensiunea personală, cu privire la propriul profil psihocomportamental, prin depășirea prejudecăților și stereotipurilor personale;
- dimensiunea cognitivă, de cunoaștere a premiselor istorice, geografice, antropologice, sociologice privind generarea și consecințele fenomenelor interculturale;
- dimensiunea metodologică, de acumulare a metodelor și procedeele de păstrare și cultivare a diferențelor, de aplicare a metodelor de diferențiere și particularizare a valorilor;
- dimensiunea relațională, de cunoaștere a datelor reale despre elevii cu care se lucrează.

Educația interculturală este una dintre „noile educații” definite drept o formulă ce corespunde unei schimbări paradigmatică a actului educativ în favoarea unei învățări inovatoare. Valorile avansate de noile educații sunt specifice societății contemporane: pacea și cooperarea, toleranța, democrația, comunicarea și mass-media, schimbarea și dezvoltarea etc. Aceste valori îmbogățesc conținutul axiologic al educației făcându-l mult mai dinamic și orientează sensul educației de la modelul pluridisciplinar clasic la modelul interdisciplinar.

Noile educații obligă școala să cultive valori universale autentice prin realizarea a patru obiective: luarea în considerație a dimensiunii culturale a dezvoltării, afirmarea și îmbogățirea identităților culturale, lărgirea participării elevilor la viața culturală și promovarea cooperării culturale internaționale. În consecință, programele de învățământ au fost racordate la diversitatea culturilor și a interacțiunilor culturale promovând astfel o nouă mentalitate care ilustrează faptul că dezvoltarea societății cuprinde două dimensiuni: cultură și educație.

Educația interculturală este un răspuns la pluralismul cultural care constituie o sinteză de elemente definitorii ale unui anumit spațiu pentru a constitui un mediu moderator în vederea construirii unei civilizații noi. Această dimensiune este cultivată de școală, care percepe cel mai bine faptul că toate culturile sunt egale prin demersul lor umanist, deci nu sunt diferite, ci complementare, de aceea școala va realiza un consens între valorile naționale și diferențele culturale ale umanității, formându-i astfel elevului un orizont cultural național-universal. Scopul educației interculturale constă în cultivarea receptivității față de diferență, mărirea permisivității față de alteritate, formarea unei competențe interculturale. Părăsirea valorilor culturii de origine, a instrumentelor proprii de cunoaștere în explorarea culturii din alteritate nu este nici posibilă, nici recomandabilă deoarece individul nu va putea renunța niciodată la schemele culturale achiziționate pe parcursul vieții..

În studiile de specialitate s-au sintetizat următoarele etape de formare a atitudinilor interculturale:

I. Cunoașterea: informarea asupra culturii din alteritate, apropierea valorilor acesteia, cunoașterea empatică a celuilalt.

II. Acceptarea: efortul pentru apropiere prin ascultarea celuilalt, în special pentru cunoașterea și înțelegerea codurilor lingvistice sau simbolice care nu coincid cu ale tale.

III. Comunicarea nonverbală: detaliile contextului comunicativ (vestimentație, organizarea spațiului, poziția locutorilor, mișcări, mimică) sunt relevante pentru comprehensiunea interculturală.

IV. Contactul cu mediul: deplasările în contextul fizic, socio-cultural străin sunt importante în relația dintre culturi, deoarece fac din alteritate o parte a experienței personale.

V. Raportarea la timpul celuilalt: descoperirea universului celuilalt este un demers temporal ce imprimă o altă dimensiune evenimentelor percepute. Trecerea către o altă cultură angajează mai multe niveluri de realizare a educației interculturale:

- nivelul instituțional care constă în deschiderea școlii spre asociații culturale;
- nivelul grupal care constă în constituirea unor grupuri mixte de educatori: educatori-părinți, educatori-cercetători;
- nivelul relațional care constă în crearea unui raport dialectic între identitate și diferență în relația cu altul;
- nivelul psihologic care constă în reperarea propriilor reprezentări și efortul de a depăși prejudecățile.

În mare măsură, școala reprezintă spațiul universalizării ființei umane în care elevul vine să facă cunoștință cu valorile generale. Pentru a realiza perspectiva interculturală în cadrul instituțional este necesară aplicarea mai multor formule: propagarea unei pedagogii active, învățarea cooperativă ce antrenează toți copiii în scopul egalării șanselor educaționale.

BIBLIOGRAFIE:

- Antonesei, Liviu, Paideia. Fundamentele culturale ale educației, Editura Polirom, Iași, 1996
Călin, Marin, Teoria și metateoria acțiunii educative, Editura Aramis, București, 2003
Cucoș, Constantin (coordonator), Psihopedagogie, Editura Polirom, Iași, 1998
Giddens, Anthony, Sociologie, Editura Bic All, București, 2000
Jinga, Ioan, Educația și viața cotidiană, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2005
Macavei, Elena, Pedagogie. Teoria educației, Editura Aramis, București, 2001
Monteil, Jean-Marc, Educație și formare. Perspective psihosociale, Editura Polirom, Iași, 1997

FILOSOFIA COMUNICĂRII ȘCOLARE DIN PERSPECTIVĂ INTERCULTURALĂ

Profesor, Florea Mihail Adrian
Școala Gimnazială "G.D. Ghica" Peretu

Cea care va trebui atunci să intervină în evoluția culturii și bineînțeles a comunicării interculturale și a dezvoltării persoanei formate în spiritul celei „de-a treia culturi” va fi educația.

Umanitatea vede în educație, ca practică socială curentă și permanentă, un „instrument indispensabil pentru a atinge idealurile păcii, libertății și dreptății sociale”. Dincolo de aceasta, educația este o expresie a afecțiunii noastre față de copii și tineri, și o încercare de a-i pregăti pentru ași ocupa locurile cuvenite în sistemul educativ, în familie și în comunitatea locală și națională. Se impune astfel, ca educația să aibă o atitudine înțeleaptă față de schimbările și mutațiile profunde, complexe și interdependente ce caracterizează societatea contemporană.

Mult timp inertială, tradiționalistă și conservatoare, educația își asumă astăzi responsabilitatea de a trasa hărțile unei lumi în continuă mișcare, și de a pune la dispoziția oamenilor instrumente de orientare cu ajutorul cărora aceștia să-și găsească propriul drum. Ca urmare a acestei asumări, au apărut în sfera educației teorii și practici educaționale care reflectă

schimbările de paradigmă existențială și societală ale omului postmodern. Între acestea se află și educația interculturală, ce susține și cultivă toleranța activă între culturi, coexistența plurală și pluralismul spiritual. În încercarea de a depăși limitele sistemului tradițional de educație și a veni în întâmpinarea unor stări de fapt: societatea europeană pluriculturală, cultura planetară, dar și ”disculturalismul” social, școala vine cu un „suflu” nou - interculturalismul.

Interculturalismul este un nou mod de abordare a realității sociale ce presupune așezarea pluralismului cultural în cadrele unei filosofii umaniste, ce vizează toate domeniile vieții. În prezent, interculturalismul presupune o analiză factorială a realității contemporane, complexe și fluide, secondată de o hermeneutică filosofică, legată de necesitatea conceptualizării fenomenului interculturalității. Școlii îi revine rolul de a reflecta în curricula caracteristicile postmodernității și ale globalizării, de a educa formatorii și formabilii pentru a descoperi și a înțelege unitatea existențială a omenirii pe această planetă.

După monismul și etnocentrismul școlii din perioada anterioară, educația interculturală reprezintă o adevărată „dinamitare” a curriculei, impunând o reconsiderare, o reinterpretare și o reformulare a scopurilor, conținuturilor, strategiilor și sistemelor sale de evaluare. Interculturalitatea aduce cu sine o nouă matrice a comunicării, ce presupune o deschidere de la comunicarea interpersonală și socială spre comunicarea interculturală. Aceasta din urmă, presupune capacitatea de a negocia semnificațiile culturale și sistemul de valori, cultivarea unei atitudini tolerante, de deschidere și permisivitate la diversitate.

Se impune o schimbare de paradigmă în care Eul și Altul sunt complementari și conviviali. Iar dacă a învăța să te exprimi înseamnă a învăța să gândești, atunci comunicarea în perspectivă interculturală înseamnă a renunța la monologul cultural în favoarea dialogului cultural polifonic, și a-ți reprezenta alteritatea pe principiul „toți diferiți, toți egali”.

Din perspectiva integrării europene și euro-atlantice școala trebuie săși propună ca scop asigurarea coerenței existențiale și a identității individului în condiții de eficiență socială și interculturală. Identitatea și alteritatea sunt inseparabile și coevolutive, iar identitatea se va desface și se va reface permanent, în funcție de circumstanțele în care va activa subiectul. Se impune ca indivizii să fie abilitați în a gestiona prompt și eficace și aceste fenomene. Educația interculturală presupune, pe de-o parte asigurarea unei comunicări autentice cu sine și a lua cunoștință cu propria identitate culturală, iar pe de altă parte comunicarea cu un alter, individ sau grup, care permite construcția activă a identității de cetățean al Europei și al lumii.

Formarea competenței de a intra în raport eficient cu alteritatea, fără disoluția propriei identități, presupune întărirea spiritului critic și cultivarea reflexivității față de experiența cotidiană, prin angajare conștientă în procesul definirii de sine prin întâlnirea cu altul. Eficiența comunicării școlare în perspectivă interculturală implică diminuarea incertitudinii și a anxietății legate de alteritate și construcția unei noi scheme perspective a celuilalt, ce se cere experimentată la clasă.

Eludarea etnocentrismului și deschiderea spre pluralismul cultural implică o decentrare a teoriilor educației și ale comunicării, de pe emițător pe receptor. Principiul priorității receptorului este poate principiul călăuzitor al educației interculturale. Receptorul este creator de sensuri în comunicare, uneori cu totul altele decât cele scontate de emițător. Iată de ce, a decodifica sistemul de referință și sistemul de valori al receptorului este o obligație pe care emițătorul trebuie să-și o asume în momentul comunicării interculturale.

Disponibilitatea de a negocia sensurile este și ea strict necesară pentru optimizarea comunicării interculturale. Dialogul prin „universalii culturale” presupune educarea pentru disponibilitate de cooperare, presupune renunțarea la strategiile egocentrice, logocentrice și etnocentrice ce distrug multiplicitatea culturală prin asimilarea celuilalt în propriul eu. Pentru ca indivizii să surprindă nuanțat dinamica actului de comunicare interculturală, școala trebuie

să faciliteze exercițiul comunicării prin cultivarea proactivă a interacceptării prin intercunoaștere și respectare în fapt a individualității fiecărui elev.

Dacă școala nu va face proba faptului că trăiește și aplică ceea ce propagă, nu se va bucura de credibilitate. Toleranța la diversitate nu se poate învăța decât într-o școală în care discursul liberal și atitudinea liberală față de elev sunt convergente, în sensul încrederii în celălalt, al acceptării necondiționate a acestuia.

Adevărata provocare este poate aceea, de a oferi experiențe de comunicare optimizatoare, care să permită ieșirea din sine și deschiderea spre celălalt, ceea ce poate implica uneori lupta cu propriile prejudecăți și stereotipuri și reconsiderarea acestora. Aceste experiențe relevante ce permit autoanaliza și autoresponsabilizarea pentru ceea ce sunt și ceea ce gândesc își pierd din semnificație dacă școala nu facilitează formarea și exersarea competențelor de participare și influențare a vieții comunitare.

O comunicare interculturală autentică presupune uneori părăsirea băncilor școlii și participarea efectivă la programe comunitare susținute de organizații guvernamentale sau ONG-uri. Aceste demersuri facilitează transferul competențelor interculturale dincolo de zidurile școlii.

Numai printr-o sinergie a resurselor școlii, ale comunității și ale organizațiilor locale și internaționale, putem facilita construcția la elevi a unei perspective de înțelegere a lumii și a diversității culturale în acord cu valorile filozofiei umaniste. A abilita elevii în a aborda autonom, flexibil și eficient realitatea interculturală contemporană, iată care este piatra de încercare a educației interculturale. Și dacă „interculturalul este domeniul în care atitudinile sunt mai importante decât savoir-urile sau didacticele”, atunci când nu se preocupă de fenomenul interculturalității școala „comunică”: - neînțelegerea filozofiei pluralismului cultural, - lipsa de orientare prospectivă, având în vedere Casa Comună a Europei și fenomenul globalizării, - lipsa de coerență între politica educativă și practica educativă, - lipsa de receptivitate față de realitatea cotidiană.

Cât privește educația interculturală în școala românească, ea se desfășoară mai degrabă în registrul implicitului și al naturalului, fiind expresia unei opțiuni ideologice, filozofia pluralismului cultural, și a uneia politice, integrarea în structurile comunitare transnaționale.

Deseori, se reduce la o pledoarie pentru acceptarea diversității, ce transpare din documentele școlare și din principiile reformei educaționale, dar fără un suport acțional adecvat și susținut.

Precaritatea statutului acestei dimensiuni curriculare derivă și din poziția marginală a educației interculturale, reflectată în discipline opționale sau facultative, depinzând de inițiativa individuală a profesorului, insuficient abilitat.

Deschiderea politicii curriculare a facilitat cel mult abordări inter și transdisciplinare, la nivelul unor discipline opționale, iar de curând introducerea problematicii în formarea cadrelor didactice. Interculturalismul este o filosofie ce a prins contur în ultimii 20 de ani.

Acum este poate momentul ca ea să prindă viață și în școală, pentru că este mai limpede ca oricând că „trebuie să renunțăm la a identifica educația cu o cultură anume...”, după cum subliniază și Alain Touraine.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bourhis, Richard Y.; Leyens, Jacques-Philippe (coord.), 1997, „Stereotipuri, discriminare și relații intergrupuri”, Editura Polirom, Iași;
2. Dasen, P., Perregaux, Ch., Rey, M. (1999). Educația interculturală. Iași: Polirom Științele educației. Structuri, conținuturi, tehnici
3. Ferreol, Gilles (coord.), 2000, „Identitatea, cetățenia și legăturile sociale”, Editura Polirom, Iași;

IDENTITATEA UNUI POPOR – INTERCULTURALITATEA

prof. Radoi Magda- Adriana
Sc. Gimn. I.Gh.Duca- Peretu

Identitatea unui popor este fundamentul existenței sale, definindu-i valorile, cultura, tradițiile și modul de raportare la lume. Este un concept dinamic, influențat de factori istorici, politici, economici și culturali. Într-o lume globalizată, unde granițele culturale sunt din ce în ce mai permeabile, interculturalitatea devine un aspect esențial al dezvoltării societăților moderne. Contactul cu alte popoare și influențele externe pot îmbogăți identitatea națională, dar pot ridica și provocări legate de conservarea specificului cultural.

Acest eseu explorează modul în care interculturalitatea influențează identitatea unui popor, subliniind atât beneficiile acestui proces, cât și riscurile pe care le poate implica.

Ce reprezintă identitatea unui popor?

Identitatea unui popor este un concept complex, format dintr-un ansamblu de elemente care îi conferă unicitate și coerență. Printre acestea se numără:

Limba – un factor fundamental al identității naționale, prin care se exprimă gândirea, cultura și istoria unui popor.

Tradițiile și obiceiurile – practici transmise din generație în generație, care reflectă modul de viață, credințele și valorile colective.

Istoria – un element esențial care modelează identitatea, oferind un sentiment de continuitate și apartenență.

Cultura și arta – expresii ale creativității naționale, care reflectă specificul unei comunități.

Religia și valorile morale – principii care ghidează comportamentul indivizilor și conturează identitatea colectivă.

Aceste elemente nu sunt statice, ci evoluează sub influența diferiților factori, printre care un rol important îl joacă interculturalitatea.

Interculturalitatea – punte între popoare

Interculturalitatea se referă la interacțiunea dintre diferite culturi și la schimbul de valori, idei, obiceiuri și tradiții. Acest proces poate avea loc prin diverse mijloace, precum migrația, comerțul, educația, călătoriile, arta sau tehnologia.

În istorie, multe popoare s-au format și au evoluat prin îmbinarea mai multor influențe culturale. De exemplu, cultura românească este rezultatul unei sinteze între elementele dacice, romane, bizantine, otomane, slave și occidentale. Aceste influențe nu au distrus identitatea națională, ci au contribuit la dezvoltarea unui patrimoniu cultural diversificat și original.

Un alt exemplu de interculturalitate este reprezentat de marile imperii istorice, precum Imperiul Roman, Imperiul Otoman sau Imperiul Austro-Ungar, care au reușit să adune sub același acoperiș națiuni și culturi diverse. Astăzi, Uniunea Europeană este un exemplu modern de conviețuire interculturală, unde statele membre își păstrează identitatea națională, dar colaborează pentru obiective comune.

Beneficiile interculturalității asupra identității naționale

Deși unii percep interculturalitatea ca o amenințare la adresa identității naționale, ea poate fi, de fapt, un factor de îmbogățire și dezvoltare. Printre beneficiile acesteia se numără:

1. Diversitatea culturală

Interacțiunea dintre culturi favorizează schimbul de idei și inovația în artă, literatură, muzică, gastronomie sau modă. De exemplu, bucătăria românească s-a îmbogățit de-a lungul secolelor prin influențe turcești, grecești și occidentale, fără a-și pierde autenticitatea.

2. Toleranța și înțelegerea reciprocă

Cunoașterea altor culturi contribuie la reducerea stereotipurilor și a prejudecăților. Societățile care promovează interculturalitatea sunt mai deschise, mai tolerante și mai capabile să gestioneze diversitatea etnică și religioasă.

3. Dezvoltarea economică și tehnologică

Colaborarea dintre popoare și schimbul de cunoștințe accelerează progresul economic și tehnologic. De exemplu, globalizarea a permis accesul la inovații care au îmbunătățit calitatea vieții în întreaga lume.

4. Îmbogățirea limbajului și educației

Interacțiunea cu alte culturi influențează limba și educația. De-a lungul timpului, româna a împrumutat numeroase cuvinte din alte limbi, precum franceza, italiana, turca sau engleza, ceea ce a contribuit la diversificarea vocabularului și la adaptarea limbii la realitățile moderne.

Provocările interculturalității

Deși interculturalitatea aduce numeroase beneficii, ea poate prezenta și anumite riscuri.

1. Diluanța identității naționale

În unele cazuri, un contact excesiv cu alte culturi poate duce la pierderea unor tradiții și valori autentice. Globalizarea și influențele occidentale au schimbat profund stilul de viață al multor popoare, determinând renunțarea la obiceiuri tradiționale.

2. Conflictele de valori

Interacțiunea dintre culturi diferite poate genera conflicte de valori, mai ales când normele unei culturi intră în contradicție cu cele ale alteia. Spre exemplu, diferențele culturale dintre societățile occidentale și cele orientale pot duce la neînțelegeri și tensiuni sociale.

3. Pericolul uniformizării culturale

În epoca globalizării, cultura de masă (muzica, filmele, moda, tehnologia) are tendința de a impune modele uniforme, ceea ce poate duce la pierderea specificului național. Multe tradiții și limbi minoritare sunt pe cale de dispariție din cauza influențelor dominante ale marilor culturi. Cum putem păstra identitatea națională într-o lume interculturală?

Pentru a menține echilibrul între identitate și interculturalitate, este important să promovăm:

Educația – Predarea istoriei, tradițiilor și valorilor naționale în școli pentru a cultiva respectul față de moștenirea culturală.

Conservarea patrimoniului cultural – Protejarea monumentelor istorice, a folclorului și a obiceiurilor tradiționale.

Promovarea culturii naționale pe plan internațional – Susținerea artiștilor, scriitorilor și creatorilor locali pentru a duce identitatea națională dincolo de granițe.

Concluzie

Identitatea unui popor este un proces dinamic, modelat atât de trecutul său, cât și de interacțiunile cu alte culturi. Interculturalitatea nu trebuie privită ca o amenințare, ci ca o oportunitate de evoluție și îmbogățire. Printr-un echilibru între tradiție și deschidere, un popor își poate păstra autenticitatea, rămânând în același timp conectat la realitățile unei lumi aflate în continuă schimbare.

INTERCULTURALITATEA, SIMBOL AL IDENTITĂȚII NAȚIONALE

Prof. Beșleagă Raluca Ioana

Interculturalitatea reprezintă acceptarea ideii de diversitate culturală și de colaborare bazată pe respect reciproc. În secolul XXI, nicio țară nu se mai bazează exclusiv pe o existență izolată, dovadă fiind numeroasele colaborări și parteneriate încheiate cu celelalte state. Uniunea Europeană este chintesența interculturalității prin promovarea valorilor proprii fiecărui stat membru. România, ca stat membru UE, aderă la acest sistem de valori și încurajează acceptarea diversității prin programe de incluziune pentru minoritățile existente pe teritoriul țării noastre, programe de finanțare pentru studenții străini, schimburi culturale și acordarea de beneficii celor care doresc să se stabilească pe teritoriul țării noastre.

Interculturalitatea nu reprezintă anularea valorilor naționale sau modificarea acestora, nefiind un pericol pentru identitatea unui popor. A accepta diversitatea înseamnă să recunoști că pot exista sisteme diferite de cele cunoscute, iar descoperirea și analizarea lor pot duce la îmbunătățirea unor aspecte ale sistemului deja implementat.

Într-o lume aflată în continuă transformare și dezvoltare, interacțiunea cu aspecte ce țin de diversitatea culturală poate fi doar amânată, dar cu siguranță nu evitată. Teama de necunoscut reprezintă doar o limitare în acest context, neavând o justificare rațională.

Dialogurile interculturale pun în valoare simbolurile naționale, aducând la lumină detalii despre istoria și tradițiile fiecărui popor, nu de puține ori reamintind celor în cauză de frumusețea propriilor rădăcini. Discutând și împărtășind idei am putea avea plăcuta surpriză să descoperim nu doar ceea ce avem diferit, ci și ceea ce avem în comun, principiile și credințele care ne leagă și fac ca umanitatea să fie atât de surprinzătoare.

Educația joacă un rol esențial în facilitarea accesului către înțelegerea și acceptarea altor culturi, cadrele didactice inserând în actul de predare informații cu privire la existența altor culturi și stârnind curiozitatea copiilor față de alte stiluri de viață sau moduri de gândire.

Interculturalitatea devine astfel un concept cheie în societatea modernă, fără de care lumea înconjurătoare ar fi doar un univers restrâns și sărăcăcios.

INTERCULTURALITATEA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC

Carmen Floricică
Școala Gimnazială „Mihai Viteazul”
Alexandria

Interculturalitatea în învățământul românesc este un concept esențial pentru promovarea diversității, toleranței și integrării minorităților etnice și culturale în societate. România, fiind un stat cu o moștenire multiculturală bogată, implementează politici educaționale care urmăresc să sprijine dialogul între culturi și să creeze un mediu incluziv pentru toți elevii.

Principii și obiective ale educației interculturale:

1. **Promovarea respectului și toleranței**
 - Elevii sunt învățați să respecte diferențele etnice, culturale și religioase.
 - Școala devine un spațiu de dialog între culturi, în care diversitatea este valorizată.
2. **Dezvoltarea competențelor interculturale**
 - Elevii învață despre diferite culturi, obiceiuri și tradiții ale comunităților etnice din România.
 - Se promovează gândirea critică și capacitatea de a înțelege perspective diferite.
3. **Combaterea discriminării și excluziunii sociale**
 - Se încurajează integrarea tuturor elevilor, indiferent de etnie sau statut socio-economic.
 - Se implementează proiecte educaționale pentru reducerea prejudecăților și stereotipurilor.

Cum este aplicată interculturalitatea în școlile din România?

1. **Învățământul în limbile minorităților naționale**
 - În România, minoritățile naționale (maghiari, germani, sârbi, ucraineni, romi etc.) au dreptul de a studia în limba maternă.
 - Există școli și secții speciale pentru aceste comunități, unde disciplinele sunt predate în limba proprie, iar limba română este învățată ca a doua limbă.
2. **Curriculum și manuale școlare**
 - Programa școlară include elemente despre diversitatea etnică și contribuțiile diferitelor grupuri la cultura națională.
 - Se studiază tradițiile și istoria minorităților, precum și relațiile interculturale din trecut și prezent.
3. **Proiecte și activități extracurriculare**
 - Festivaluri multiculturale, schimburi de experiență și activități care promovează diversitatea culturală.
 - Parteneriate între școli cu populații etnic mixte pentru a crea punți de comunicare între elevi.
4. **Formarea profesorilor în educație interculturală**
 - Profesorii sunt instruiți să utilizeze metode didactice care să sprijine integrarea culturală a elevilor.
 - Se pune accent pe comunicare empatică și mediere culturală.

Provocări în implementarea educației interculturale

- **Discriminarea și segregarea** – În unele cazuri, elevii romi sunt separați în clase speciale, ceea ce duce la excluziune socială.
- **Lipsa resurselor educaționale** – Unele comunități nu beneficiază de manuale și materiale adaptate pentru educația interculturală.
- **Rezistența față de schimbare** – Unele mentalități tradiționaliste pot fi un obstacol în promovarea diversității și acceptării altor culturi.

În școlile din România, în cadrul educației interculturale, elevii trebuie să cunoască acele elemente prin care se promovează identitatea națională în învățământ:

1. Studiul limbii și literaturii române

- Elevii studiază operele marilor scriitori români, învățând despre specificul cultural și lingvistic al poporului român.
- Se pune accent pe ortografie, gramatică și expresivitatea limbajului pentru consolidarea identității lingvistice.

2. Istoria României

- Materia de istorie cuprinde evenimente-cheie din trecutul României, de la formarea statelor medievale până la Marea Unire din 1918 și perioada contemporană.
- Se promovează eroii naționali, tradițiile și lupta pentru independență și suveranitate.

3. Cultura și tradițiile naționale

- Elevii sunt încurajați să descopere obiceiurile și tradițiile românești, precum sărbătorile populare, portul tradițional, meșteșugurile și folclorul.
- Există programe și concursuri școlare care promovează aceste elemente (ex: festivaluri de colinde, olimpiade de cultură națională).

4. Imnul, drapelul și simbolurile naționale

- În școli se învață despre semnificația simbolurilor naționale și importanța respectării acestora.
- Unele școli organizează evenimente festive de Ziua Națională a României (1 Decembrie) sau de Ziua Imnului Național.

5. Educația civică și identitatea europeană

- Pe lângă promovarea identității românești, sistemul educațional încurajează și valorile europene, subliniind apartenența României la Uniunea Europeană.
- Elevii sunt învățați să îmbine identitatea națională cu valorile democrației și ale multiculturalismului.

Provocări și dezbateri

- **Modernizarea vs. Tradiția** – Există o dezbateră între necesitatea de a păstra tradițiile și adaptarea la un sistem educațional globalizat.
- **Manualele și conținuturile educaționale** – Unele voci critică felul în care istoria sau cultura națională sunt prezentate în manuale, fie ca fiind prea naționaliste, fie ca fiind insuficient dezvoltate.
- **Diversitatea etnică** – România este un stat multicultural, cu minorități etnice importante (maghiari, romi, germani etc.), iar integrarea acestora în discursul identitar național rămâne un subiect sensibil.

Concluzie

Educația interculturală în școlile românești joacă un rol important în construirea unei societăți tolerante și incluzive. Deși există progrese în integrarea diversității în sistemul educațional, sunt necesare măsuri suplimentare pentru a combate discriminarea și pentru a asigura accesul egal la educație de calitate pentru toți elevii.

IMPACTUL PROIECTELOR ERASMUS+ ASUPRA INTERCULTURALITĂȚII

Prof. Drăgan Aurelia
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria

Programul Erasmus+ are un impact semnificativ asupra promovării interculturalității prin facilitarea mobilității educaționale și profesionale în diverse țări europene. Aceste proiecte oferă participanților oportunitatea de a interacționa cu persoane din culturi diferite, dezvoltând competențe esențiale pentru o lume globalizată.

1. Dezvoltarea competențelor interculturale

Participanții învață să comunice eficient într-un mediu multicultural, își îmbunătățesc abilitățile de adaptare și înțeleg mai bine perspectivele diferite asupra lumii.

Aceasta contribuie la:

- Creșterea toleranței și respectului față de diversitate;
- Îmbunătățirea abilităților de rezolvare a conflictelor culturale;
- Capacitatea de a lucra în echipe internaționale.

Competențele interculturale sunt esențiale într-o lume globalizată, unde interacțiunile dintre oameni din medii culturale diferite sunt tot mai frecvente. Aceste competențe se referă la capacitatea de a înțelege, respecta și comunica eficient cu persoane din culturi diferite.

Competențele interculturale includ:

- Cunoașterea diversității culturale – Înțelegerea tradițiilor, valorilor și mentalităților diferitelor popoare;
- Empatia și toleranța – Capacitatea de a accepta și respecta perspective diferite;
- Adaptabilitatea – Flexibilitatea în gândire și comportament în contexte culturale variate;
- Abilități de comunicare – Dezvoltarea unor strategii eficiente pentru a interacționa cu persoane din medii diferite;
- Gândirea critică – Evaluarea și depășirea propriilor prejudecăți și stereotipuri.

Competențele interculturale se pot dezvolta prin:

- Educația și formarea (Studierea istoriei, culturii și limbilor altor popoare, participarea la cursuri și ateliere despre diversitate și incluziune, lectura și consumul de conținut media din diverse culturi).
- Experiențele directe (Călătoriile internaționale și schimburile educaționale (ex. Erasmus+), voluntariatul sau lucrul în comunități diverse, interacțiunea cu persoane din alte culturi prin evenimente sau proiecte internaționale).
- Interacțiunea socială și digitală (Dialogul cu oameni din medii diferite prin rețele sociale sau platforme educaționale, participarea la grupuri multiculturale și inițiative interculturale).

2. Expunerea la diversitate și eliminarea stereotipurilor

Prin experiențele directe cu alte culturi, participanții își schimbă percepțiile asupra altor naționalități, ceea ce ajută la reducerea prejudecăților și a stereotipurilor. Trăind și studiind într-un alt mediu, aceștia înțeleg mai bine diferențele culturale și apreciază valorile comune.

3. Dezvoltarea competențelor lingvistice

Un aspect important al interculturalității este comunicarea. Proiectele Erasmus oferă participanților oportunitatea de a învăța sau perfecționa o limbă străină, facilitând astfel dialogul intercultural. Cunoașterea unei limbi noi permite o mai bună integrare în comunități diverse și îmbunătățește șansele de angajare în medii internaționale.

4. Crearea unor rețele internaționale

Prin mobilitățile Erasmus, studenții, profesorii și tinerii creează legături puternice cu oameni din diferite colțuri ale lumii. Aceste rețele favorizează schimbul de idei, colaborările internaționale și dezvoltarea unor proiecte comune cu impact global.

5. Contribuția la o societate europeană unită

Proiectele Erasmus sprijină integrarea europeană prin promovarea unei identități comune bazate pe respect reciproc și valori comune. Participanții devin mai conștienți de importanța solidarității și a cooperării între țările europene.

Concluzie

Dezvoltarea competențelor interculturale este un proces continuu, necesar pentru a trăi și lucra armonios într-un mediu divers. Prin educație, experiențe practice și interacțiune, oamenii pot deveni mai deschiși, mai flexibili și mai capabili să colaboreze eficient într-un context global.

Impactul proiectelor Erasmus asupra interculturalității este profund și de durată. Aceste inițiative nu doar îmbogățesc experiențele personale ale participanților, ci și contribuie la formarea unei generații mai deschise, mai tolerante și mai bine pregătite pentru o lume globalizată.

BIBLIOGRAFIE:

1. European Commission. (2021). Erasmus+ Programme Guide. Retrieved from <https://erasmus-plus.ec.europa.eu>
2. Cucos, C., Educația – dimensiuni culturale și interculturale, Ed. Polirom, Iasi, 2000.

INTERCULTURALITATEA: O PUNTE ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE

Neguț Despina

Într-o lume din ce în ce mai interconectată, interculturalitatea devine un element esențial în definirea identității unui popor. Departe de a fi o amenințare la adresa valorilor tradiționale, aceasta reprezintă un mijloc prin care o societate își poate păstra autenticitatea, îmbogățindu-se totodată prin contactul cu alte culturi. Prin promovarea dialogului, toleranței și schimbului cultural, fiecare națiune poate construi o identitate dinamică, capabilă să se adapteze și să prospere într-un context globalizat.

Identitatea unui popor nu este un concept static, ci unul în continuă evoluție. Tradițiile, valorile și simbolurile unei națiuni sunt modelate de influențele externe, fie prin schimburi comerciale, migrație sau progres tehnologic. Prin urmare, interculturalitatea nu anulează specificul unei culturi, ci îi oferă noi dimensiuni de exprimare. De-a lungul istoriei, popoarele care au reușit să îmbine elementele proprii cu influențele externe au fost cele care au cunoscut o dezvoltare armonioasă și durabilă.

Dialogul Cultural – Fundament al Evoluției Sociale

Un element cheie al interculturalității este dialogul cultural. Prin acceptarea și înțelegerea celorlalți, societățile pot construi punți de colaborare și respect reciproc. Educația joacă un rol esențial în acest proces, deoarece prin intermediul său sunt promovate valori precum empatia, solidaritatea și diversitatea. Școlile și instituțiile academice care încurajează schimburile interculturale contribuie la formarea unor generații deschise spre diversitate, capabile să aprecieze atât propriile tradiții, cât și pe cele ale altor popoare.

Provocări și Oportunități ale Interculturalității

Interculturalitatea nu este lipsită de provocări. Fenomene precum discriminarea, stereotipurile și rezistența la schimbare pot constitui obstacole în calea unei societăți incluzive. În unele cazuri, teama de necunoscut sau percepțiile greșite despre alte culturi pot duce la tensiuni sociale și conflicte identitare. Un alt aspect problematic este reprezentat de riscul uniformizării culturale, unde globalizarea poate duce la pierderea unor elemente tradiționale și la diluarea specificului național. Pentru a depăși aceste dificultăți, este necesară o educație interculturală solidă, promovarea respectului reciproc și implementarea unor politici sociale care să faciliteze integrarea și coexistența armonioasă între diferite grupuri etnice și culturale.

Pe de altă parte, interculturalitatea oferă numeroase oportunități. Schimburile culturale pot îmbogăți patrimoniul unei națiuni, oferind noi perspective asupra artei, gastronomiei, literaturii și științei. Interacțiunea dintre culturi stimulează creativitatea și inovația, aducând soluții noi la problemele sociale și economice. De asemenea, din punct de vedere economic, colaborarea între popoare poate deschide noi piețe și poate facilita dezvoltarea durabilă. Într-o societate interculturală bine gestionată, diversitatea devine un atu, iar oamenii pot beneficia de o gamă largă de experiențe, cunoștințe și resurse care contribuie la progresul colectiv. Interculturalitatea nu este lipsită de provocări. Fenomene precum discriminarea, stereotipurile și rezistența la schimbare pot constitui obstacole în calea unei societăți incluzive. Totuși, aceste dificultăți pot fi depășite prin politici care încurajează integrarea și respectul reciproc. În același timp, deschiderea către alte culturi oferă oportunități economice, culturale și sociale, stimulând creativitatea și inovarea în diverse domenii.

În esență, interculturalitatea nu slăbește identitatea unui popor, ci o consolidează, oferindu-i un cadru mai larg de manifestare și dezvoltare. Într-o lume în continuă schimbare, capacitatea de a îmbina tradiția cu modernitatea și de a construi relații armonioase cu alte culturi este un semn de maturitate și progres. Astfel, un popor care își asumă interculturalitatea ca pe un simbol al identității sale devine mai puternic, mai flexibil și mai capabil să își păstreze esența în fața provocărilor viitorului.

Bibliografie:

- Cucos, C., Educația – dimensiuni culturale și interculturale, Ed. Polirom, Iasi, 2000.
Jacques Delors, Comoara launtrică. Raportul pentru UNESCO al Comisiei Internaționale pentru educație în sec. XXI, Editura: Polirom, Iași, 2000
<https://edict.ro/interculturalitatea-romaneasca/>
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/MR_2020_pp47-59.pdf

COMUNICAREA INTERCULTURALĂ- FACTORUL EDUCAȚIEI EUROPENE

*MIRANCEA GEORGIANA-PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR,
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 1 MĂRZĂNEȘTI, JUD. TELEORMAN*

INTERCULTURALITATEA este termenul ce denumește contactul dintre culturi, existența unui dialog între acestea și nu în ultimul rând interacțiunea și influență pe care o primesc reciproc. Se vorbește din ce în ce mai des despre interculturalitate ca o stare de fapt într-un nou mileniu al politicii globale și al comunicării inter-etnice.

Interculturalitatea prezintă, interpretează și revaluează experiența socială a DIVERSITĂȚII ȘI A DIFERENȚELOR. Interculturalitatea pretinde RESPECT ȘI APRECIERE din partea grupurilor pentru alte culturi din societate, pretinde Toleranță unei comunități față de cealaltă comunitate, și în același timp pretinde dreptul individului de a părăsi propriul grup cultural.

În Uniunea Europeană există un ansamblu de țări care încearcă să conviețuiască și să se ajute reciproc pe toate planurile (social, economic, cultural etc.), interculturalitatea este indispensabilă pentru că această decurge de la sine. Aceste țări pentru a putea colabora trebuie să interacționeze, să comunice, să intre în contact unele cu celalalte. De aceea, pentru că există această uniune, există și interculturalitate în spațiul european care se poate recunoaște pe mai multe planuri.

Unul dintre aceste planuri ar fi cel CULTURAL. Chiar dacă ne influențăm unii pe alții, asta nu înseamnă că trebuie să renunțăm la identitatea noastră, ceea ce ne reprezintă, doar preluăm acele aspecte pozitive ce ne avantajează cu acordul țării respective.

DIVERSITATEA ETNICĂ ȘI CULTURALĂ este un aspect tipic al organizațiilor, ceea ce, dacă este exploatat în mod conștient și eficient, reprezintă un adaos valoric la profilul unei societăți. În același timp, diferențele de cultură a muncii existente în interiorul unei organizații pot genera o serie de probleme în comunicare. Diferențele în moralul muncii și ierarhia valorilor pot afecta negativ colegii obișnuiți cu o altă cultură. Astfel se impune cooperarea inter-culturală în supraviețuirea organizațiilor.

Persoana care pătrunde într-un alt orizont cultural se va vedea confruntată cu un alt sistem de percepție a realului, cu un ansamblu de viziuni culturale specifice asupra timpului și spațiului, cu un mod diferit de relaționare cu altul, în situația creată, trebuie să se exploateze simbolurile comune, elementele culturale asemănătoare pot facilita trecerea dintr-o lume (cu valorile ei) în altă, mai bogată și mai permisivă la valori eterogene. Asta deoarece în procesul comunicării, oamenii folosesc variate mijloace de comunicare: nonverbale (acțiuni concrete cu obiectele, gesturi și mimica), iar altele verbale (somare, grafice). Mijloacele verbale (și în primul rând cele sonore) au dobândit un rol fundamental în comunicarea interumană. Comunicarea este o formă de comportament interuman care izvorește din nevoia de a relaționa și a interacționa cu ceilalți. Comunicarea poate duce la relații de armonie, colaborare sau în mod contrar, la dispute sau conflicte atunci când actul comunicării este denaturat.

Ideea dialogului intercultural trebuie să aibă ca punct de plecare RECUNOAȘTEREA DIFERENȚEI ȘI A MULTIPLELOR PERSPECTIVE și dimensiuni ale lumii în care trăim. Aceste diferențe, de opinie, de puncte de vedere și chiar valori nu există doar în cadrul unei

culturi, cu atât mai mult ele sunt vizibile în disputele dintre diferite culturi. Tocmai de aceea, DIALOGUL, COMUNICAREA SAU MEDIEREA INTERCULTURALĂ își propun să analizeze aceste perspective diverse cu un scop precis, și anume acela de a înțelege și a învăța pe baza experiențelor interculturale diverse. Și avem aici în vedere beneficiul pe care îl aduce schimbul de idei, opinii sau cunoștințe în cadrul grupurilor heterogene din punct de vedere cultural.

Este evident că în alte culturi, realitatea este percepută în mod diferit, modalitatea de relaționare dintre oameni este diferită, viziunile sunt diverse. TREBUIE SĂ ACCEPTĂM DIVERSITATEA, să nu negăm existența unor puncte de vedere aparent sau în mod real diferite de ale noastre, mai mult trebuie să înțelegem și să fim deschiși la perspectivele aduse în discuție de cei care nu văd lumea din aceeași perspectiva că și noi. Un dialog efectiv este acela care, pune bazele și deschide interacțiuni deschise, care încurajează respectul pentru împărtășirea ideilor și pentru explorarea directă și multiplă a modului în care lumea este percepută și gândită. Ca proces, DIALOGUL INTERCULTURAL încurajează identificarea punctelor de vedere multiple dar indică și o identificare a limitelor până la care indivizii pot accepta diversitatea. Tocmai de aceea, EDUCAREA ÎN SPIRITUL COMUNICĂRII INTERCULTURALE reprezintă un obiectiv major al formării indivizilor într-o societate dominată de globalizare și puternic condiționată de fenomenul migrației, unde diferențele culturale sunt evidente și abilitatea de a iniția și păstra un dialog bazat pe respect și toleranță.

Pentru îndeplinirea în bune condiții a dialogului între culturi și contactul cultural pozitiv, un factor important spre realizarea în cele mai bune condiții a acestor elemente, este impulsivitatea prin intermediul mediului educațional. Pentru că s-a menționat educația în spiritul comunicării interculturale, trebuie specificat faptul că educația interculturală vizează o abordare pedagogică a diferențelor culturale, modalitate prin care se ia în considerație specificitățile spirituale sau de alt gen (diferența de sex, diferența socială sau economică etc), evitându-se, pe cât posibil, riscurile ce decurg din schimburile inegale dintre culturi. Nu trebuie uitat un element important al educației și anume că, prin educație se formează și identitatea personală. Ea se construiește atât pe un fond ereditar-social (aparținând culturii familiei din care individul provine), cât și prin influențe exterioare ce poartă amprenta societății în care se construiește.

COMUNICAREA INTERCULTURALĂ

Profesor psihopedagog **Hoară Oana Violeta**
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Roșiori de Vede- Teleorman

Comunicarea interculturală este un domeniu de studiu relativ nou, o parte independentă a științei și cercetării comunicării care a apărut de la sfârșitul secolului al XX-lea. Punctul de plecare l-au constituit mai multe studii și aplicații efectuate în Statele Unite care s-au ocupat de contactul dintre americani și indivizi sau grupuri din alte culturi. Comunicarea între diferite popoare a existat încă din cele mai timpurii timpuri ale istoriei și civilizației umane sub formă de schimburi economice și comerciale sau sub formă de războaie care decurg din dorința de a cuceri noi teritorii. De-a lungul timpului, civilizațiile au dezvoltat diferite comportamente și cunoștințe culturale și artistice, care au influențat dezvoltarea lor viitoare. În aceste forme, contactul intercultural a continuat în următoarele perioade istorice.

În Evul Mediu s-au conturat principalele trăsături ale culturii europene moderne, susținute de cultura greco-romană, care absorbise deja multe trăsături și influențe ale culturii orientale. În timpul Renașterii, conchistadorii spanioli au descoperit „Lumea Nouă” și au pus bazele a ceea ce avea să devină imperiul lor colonial. Așadar, comunicarea este cea mai notabilă caracteristică a societății umane. Ea stă la baza relațiilor interumane și interetnice. Privind atent la ceea ce se petrece într-o comunicare, Alex Mucchielli, epistemolog și specialist în științele comunicării, remarcă că prin această activitate ne asumăm o identitate, pentru că întotdeauna comunicarea are finalitatea generală de exprimare a identității. Pe aceeași linie de idei se înscrie afirmația sociologului american E. Goffman:

„Oamenii comunică pentru a putea avea identitatea dorită în situația de comunicare în care se află”. Prin urmare, comunicăm pentru a fi acceptați, admiși sau recunoscuți. Referindu-se la cercetarea și teoretizarea comunicării, Robert Craig remarcă șapte tradiții în studiul

„Communication Theory as a Field”, apărut în Journal of Communication, nr. 9, 1999:

- tradiția retorică, care teoretizează comunicarea ca fiind artă practică a discursului;
- tradiția semiotică, ce vede comunicarea ca mediere intersubiectivă cu ajutorul semnelor;
- tradiția fenomenologică, pentru care teoretizarea comunicării este teoretizarea experienței diferenței și a dialogului;
- tradiția cibernetică, în care comunicarea este teoretizată ca proces informațional;
- tradiția sociopsihologică sau a psihologiei sociale, care teoretizează comunicarea ca proces al expresiei, interacțiunii și influenței;
- tradiția socioculturală, în care comunicarea este teoretizată ca proces simbolic, ce produce și reproduce modelele socioculturale împărtășite;
- tradiția critică, pentru care comunicarea autentică apare doar în procesul reflecției discursive.

Un cod de comunicare reprezintă sistemul în care sunt construite mesajele (alfabet, vocabular, cod Morse etc.) și influențează calitatea comunicării prin adaptabilitatea acestuia la tipul de mesaj codificat și calitatea interlocutorilor. Pe de altă parte, pentru o comunicare clară, este necesar să alegeți codul cel mai puțin ambiguu, adică unul care să limiteze numărul de semnificații ale simbolurilor utilizate. Acest lucru este recomandat în special atunci când părțile de comunicare care nu au același tip de cod comunică între ele și doresc să transmită informații cât mai precis posibil. Desigur, abandonarea polisemiei (diversitatea semnificațiilor atașate simbolurilor) și ambiguității (menținerea unui grad ridicat de subiectivitate în formarea unui mesaj) duce la o acuratețe slabă, precum și la slabă, a mesajului. De comunicare. Aceasta are un impact negativ asupra calității comunicării între interlocutorii apropiați (membri ai familiei, prieteni, persoane aparținând aceleiași zone culturale), dar devine cu atât mai important cu cât distanța și diferențele sociale dintre interlocutori cresc. Având în vedere că comunicarea eficientă implică atât feedback (răspunsul destinatarului), cât și feedforward (construcția expeditorului și livrarea unui mesaj care provoacă răspunsul dorit de la destinatar), Scheidel (1972) diferențiază scopul comunicării verbale în două: schimbul de informații și feedforward. și exercitarea ideilor, contactul intelectual și emoțional între interlocutori și influența. La întrebarea cum și de ce oamenii folosesc limbajul oral, autorul răspunde enumerând câteva dintre efectele și caracteristicile acestui tip de limbaj. prin limbaj putem să ne îmbunătățim adaptabilitatea la mediu

1. stabilim o ordine, o selecție în percepțiile și cunoștințele noastre
2. cream, definim, redefinim, distingem categorii și concepte, denumim/denotăm diferitele aspecte ale realității, situații, sentimente etc.
3. etichetăm categorii și le transmitem celor cu care interacționăm
4. creăm semnificații, cu ajutorul cărora putem manipula, simbolic, seturi de categorii și concepte, deopotrivă concrete și abstracte
5. limbajul verbal este „economic”, deoarece ne permite să folosim cuvintele în

locul entităților

6. limbajul ne ajută să dezvoltăm și să comunicăm înțelesurile conotative ale cuvintelor și conceptelor
7. cu ajutorul limbajului verbal putem gândi și comunica cu alții despre evenimente trecute, prezente și viitoare
8. limbajul verbal este flexibil
9. utilizăm limbajul verbal pentru a descoperi și relaționa punctele comune ale conceptelor și înțelesurilor care pot îmbunătăți eficiența comunicării referitoare la noi, la alții, la context etc.

După D. Kabagarama (1993), principalele caracteristici ale limbajului verbal sunt: *eficiența* (un număr limitat de sunete se referă la o mulțime de obiecte, concepte, experiențe) și *productivitatea* (aceleași cuvinte sau sintagme pot fi folosite pentru a produce semnificații diferite).

Parte componentă a comunicării interculturale este dialogul intercultural, un produs al globalizării, prin intermediul căruia pot fi promovate valorile culturale și aplanate situațiile de conflict interetnic. Vocabula dialog derivă din radicalele grecești *dia* „cu” și *logos* „rostire”, având o vechime mare în limbă. Însuși conceptul de dialog a constituit obiectul de cercetare al savanților tuturor timpurilor. Încă în antichitate, filozoful grec Socrate susținea că esențială pentru om rămâne a fi capacitatea sa de a intra în relație de dialog, iar Platon, prin intermediul dialogurilor socratice, a reușit să facă o prezentare veridică a vieții și creației distinsului său profesor Socrate. Este evident că marii filozofi greci, prin intermediul dialogului, promovau idei și concepte filozofice, încercau să reorganizeze viața spirituală a contemporanilor săi. Actualmente, interesul sporit pentru dialogul intercultural este dictat de valoarea incontestabilă a acestuia la soluționarea problemelor acute în societate.

Barierile în comunicare se produc atunci când receptorul mesajului comunicat nu receptează sau interpretează greșit sensul dorit de emițător. O comunicare eficientă urmărește să reducă motivele care determină aceste fenomene. Înțelesurile se găsesc în oameni și nu în cuvinte, astfel că identificarea factorilor care conduc la interpretări greșite este primul pas spre a realiza o mai bună comunicare. Printre factori se numără:

1. Diferențele de percepție- Modul în care noi privim lumea este influențat de experiențele noastre anterioare, astfel că persoanele de vârste diferite, naționalități, culturi, educație ocupație, sex, temperament etc. vor avea alte percepții și vor interpreta situațiile în mod diferit. Diferențele de percepție sunt de multe ori rădăcina a numeroase bariere de comunicare.
2. Lipsa de cunoaștere- Este dificil să comunicăm cu cineva cu o cultură generală precară, ale cărei cunoștințe în legătură cu un anumit subiect sunt mult mai reduse. Desigur, nu este imposibil, dar necesită multe abilități din partea celui care comunică. El trebuie să fie conștient de prăpastia culturală dintre cei doi și să se adapteze în consecință.
3. Concluziile grăbite- Deseori vedem ceea ce dorim să vedem și auzim ceea ce dorim să auzim, evitând să recunoaștem realitatea. Acest lucru ne poate conduce la erori de percepție.
4. Stereotipii- Numai învățând permanent din experiențele proprii vom preîntâmpina riscul de a trata persoane diferite ca și când ar fi una singură: dacă am cunoscut un medic i-am cunoscut pe toți.
5. Lipsa de interes- Este una dintre cele mai mari și frecvente bariere care trebuie depășite. Acolo unde lipsa de interes este evidentă trebuie să se acționeze cu tact pentru a direcționa mesajul astfel încât să corespundă intereselor și nevoilor celui care primește mesajul.

Alte bariere: - Dificultățile de exprimare

- Emoțiile
- Personalitatea

Strategiile pentru optimizarea comunicării interculturale, care implică interacțiuni față în față între oameni din culturi diferite, includ înțelegerea normelor de grup, acceptarea și tolerarea diferențelor și respectarea altor culturi și oameni. Combaterea prejudecăților și intoleranței prin dialogul intercultural urmărește să reducă această lipsă de cunoștințe prin dialogul intercultural însuși și prin expresia artistică a interculturalității. Scopul educației interculturale este de a consolida respectul pentru diversitatea culturală în cadrul realităților complexe ale societății de astăzi, în care coexistă identități și credințe culturale diferite. Diversele activități din cadrul campaniei la nivel național și european promovează contribuția diferitelor culturi la patrimoniul și modul de viață românesc, ca element esențial în dezvoltarea viitoare a României și a Europei. O societate multiculturală este o societate în care cunoștințele despre ceilalți și despre cei apropiați pot fi o resursă importantă pentru fiecare individ și, de asemenea, un atu care ajută comunitatea să dobândească o identitate mai puternică. Schimbul intercultural este un proces, nu un scop în sine. Este calea către o Europă multiculturală astăzi și către o Europă interculturală mâine. Scopul este conștientizarea copiilor, tinerilor și adulților cu privire la importanța dialogului intercultural și stimularea unui schimb de idei despre exprimarea spațiului multicultural, relația dintre identitatea națională și cea individuală și spațiul cultural al copiilor și al profesorilor. Utilizați un curriculum care abordează specificul educațional. Din acest motiv, cultura nu poate exista sau progresa în afara limbii. Poate fi interpretat ca un cod cultural național, concretizat în comunicare. În acest context, pluralismul cultural care caracterizează lumea de astăzi trebuie considerat un factor pozitiv care contribuie la dezvoltarea intelectuală a societății, iar comunicarea interculturală este adecvată și de dorit.

BIBLIOGRAFIE:

- Abric, J.-C., 2002. Psihologia comunicării. Teorii și metode. Iași: Polirom Stanica Alin-Comunicarea interculturală, University of Craiova
- Intercultural Communication. (2016, Oct 20). Retrieved from <http://studymoose.com/intercultural-communication-5-essay>
- Spînu Stela, Intercultural Communication: Conceptual Delimitation, 2018, Administrarea Publică, nr. 2, CZU: 316.77 : 008
- Grigore Georgiu, Comunicarea interculturală. Contexte, probleme, abordări, ROMANIAN JOURNAL OF COMMUNICATION AND PUBLIC RELATIONS Volume 12, no. 2 (19) / 2010
- Viorica BODOGA, Luciana GHERLE, Victor CIOCAN, De la multiculturalitate la dialog intercultural, 2010, Conferința Națională multidisciplinară- cu participare internațională "Profesorul Dorin Pavel"

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

Profesor Marga Naidin
Centrul Școlar de Educație Incluzivă
Roșiori de Vede, Teleorman

Educația interculturală este un proces educativ care își propune să cultive înțelegerea și aprecierea diversității culturale, având în vedere că lumea în care trăim este din ce în ce mai globalizată și diversă. Obiectivul principal al educației interculturale este să încurajeze respectul reciproc și colaborarea între indivizi din diferite culturi, prin promovarea unui mediu educativ care să faciliteze dialogul și să prevină conflictele între grupuri diverse.

Conceptul de Educație Interculturală

Educația interculturală nu se limitează doar la învățarea unor informații legate de diverse culturi, ci implică și dezvoltarea unei atitudini de deschidere și respect față de ceilalți. Ea presupune un proces continuu de învățare care adresează nu doar cunoștințele teoretice, ci și comportamentele, atitudinile și abilitățile necesare pentru a trăi și a lucra într-o lume diversă. Educația interculturală pune accent pe importanța înțelegerii diferențelor culturale, dar și pe promovarea valorilor comune care unesc toate culturile umane, cum ar fi respectul, încrederea și colaborarea.

Importanța Educației Interculturale în Contextul Globalizării

Într-o eră a globalizării, migrarea și interacțiunile dintre culturi devin din ce în ce mai frecvente. Imigrarea, schimburile culturale, precum și colaborările internaționale în domenii precum afaceri, știință și educație sunt doar câteva dintre aspectele care aduc diverse culturi mai aproape unele de altele. În acest context, educația interculturală devine esențială pentru a facilita integrarea și coexistența pașnică între diferite grupuri etnice și culturale.

Un alt motiv pentru care educația interculturală este importantă în era contemporană este că ajută la combaterea extremismului și discriminării. Adesea, conflictele și tensiunile sociale sunt generate de ignoranța față de alte culturi și de lipsa de empatie pentru ceilalți. Educația interculturală contribuie astfel la prevenirea și reducerea discriminării rasiale, etnice și religioase, prin promovarea unei atitudini de deschidere și respect față de diversitate.

Obiectivele Educației Interculturale

Unul dintre principalele obiective ale educației interculturale este promovarea unui climat educativ bazat pe înțelegere și respect reciproc. Elevii învață să aprecieze diversitatea și să înțeleagă că diferențele dintre culturi nu trebuie să reprezinte un obstacol, ci o oportunitate de a învăța și de a crește împreună. Educația interculturală ajută, de asemenea, la dezvoltarea unor abilități esențiale de comunicare interculturală, cum ar fi ascultarea activă, empatia și abilități de negociere, care sunt necesare într-o lume globalizată, unde interacțiunile între culturi sunt din ce în ce mai frecvente.

Un alt obiectiv important al educației interculturale este de a încuraja gândirea critică și reflexivă. Prin abordarea unor teme precum stereotipurile, prejudecățile și discriminarea, educația interculturală îi ajută pe elevi să devină mai conștienți de propriile lor concepții și prejudecăți, contribuind astfel la dezvoltarea unei atitudini de respect față de ceilalți și față de diversitatea culturală. Mai mult, aceasta promovează integrarea și incluziunea socială, oferind elevilor instrumentele necesare pentru a înțelege complexitatea identității culturale și pentru a naviga în diverse contexte culturale cu încredere și respect.

Metode de Implementare a Educației Interculturale

Pentru a fi eficientă, educația interculturală trebuie să fie implementată într-un mod activ și participativ. Aceasta presupune integrarea diversității culturale în curriculum și utilizarea unor metode educative care încurajează învățarea prin experiență și interacțiune directă între elevi din culturi diferite. Astfel, activitățile care promovează schimbul intercultural, cum ar fi proiectele comune, excursiile și întâlnirile cu persoane din diferite culturi, sunt esențiale pentru crearea unui mediu educativ care să stimuleze înțelegerea și respectul reciproc.

De asemenea, este important ca educația interculturală să nu fie limitată doar la lecțiile teoretice. Proiectele interdisciplinare, care combină mai multe domenii de învățare (cum ar fi literatura, istoria, artele și științele sociale), pot contribui la crearea unui cadru mai larg pentru înțelegerea diversității culturale. De asemenea, abordările active, cum ar fi dezbaterile, jocurile de rol și studiile de caz, pot fi folosite pentru a permite elevilor să experimenteze direct interacțiuni interculturale și să-și îmbunătățească abilitățile de comunicare într-un context global.

Un alt aspect important al educației interculturale este formarea continuă a cadrelor didactice. Profesorii trebuie să fie pregătiți să abordeze temele interculturale cu deschidere și competență. Aceasta presupune atât dezvoltarea abilităților pedagogice de gestionare a diversității, cât și o cunoaștere aprofundată a conceptelor de bază ale educației interculturale, precum toleranța, empatia și respectul pentru diferențele culturale.

Provocările Educației Interculturale

Deși educația interculturală este esențială pentru construirea unei societăți globale și armonioase, implementarea acesteia se confruntă cu diverse provocări. În multe cazuri, există rezistență din partea unor elevi și chiar profesori față de diversitate, adesea din cauza stereotipurilor și prejudecăților adânc înrădăcinate. În plus, în multe școli și universități, resursele destinate educației interculturale sunt limitate, iar implementarea unui curriculum intercultural necesită un angajament semnificativ din partea instituțiilor educaționale.

De asemenea, un alt obstacol în educația interculturală este lipsa unor cadre didactice suficient de pregătite pentru a gestiona diversitatea culturală din clasă. Profesorii trebuie să fie echipați nu doar cu cunoștințe teoretice, dar și cu abilități pedagogice și interculturale pentru a putea crea un mediu în care toți elevii să se simtă incluși și respectați.

Concluzie

Educația interculturală este un instrument puternic pentru construirea unei lumi mai pașnice și mai echitabile. Ea contribuie la dezvoltarea unor abilități esențiale pentru viitorul profesional și personal al tinerelor generații, încurajând în același timp respectul pentru diversitate și promovarea unui dialog intercultural continuu. Implementarea educației interculturale nu este doar o alegere educativă, ci și o necesitate într-o lume interconectată, în care diversitatea este o realitate pe care trebuie să o apreciem și să o respectăm.

Bibliografie:

1. Banks, J. A. (2008). *An Introduction to Multicultural Education*. Pearson Education.
2. UNESCO. (2013). *Intercultural Dialogue and Education*. Paris: UNESCO Publishing.
3. Bennett, M. J. (1993). *Towards Ethnorelativism: A Developmental Model of Intercultural Sensitivity*. In *Education for the Intercultural Experience*.
4. Deardorff, D. K. (2006). *The SAGE Handbook of Intercultural Competence*. SAGE Publications.
5. Jackson, R. (2006). *Intercultural Education: A Framework for Understanding*. *Journal of Education and Development*, 27(2), 150-163.

INTERCULTURALITATE REPERE ISTORICE EUROPENE CONTEMPORANE

Iancu Ștefan Florin
Casa Corpului Didactic Teleorman

În lumea contemporană, și mai precis în spațiul Uniunii Europene, caracterizată de o lume multiformă etnic, confesional și lingvistic, este absolută nevoie de înțelegerea culturii celorlalți, pentru a evita conflictele dintre culturi și civilizații diferite existente în același spațiu geografic. Din principiu trebuie admis faptul că în spațiul UE există culturi superioare și culturi inferioare, europenii revendicându-și culturile superioare, iar cele inferioare aparținând nou-veniților, extracomunitarilor. Există culturi ale majorităților și culturi ale minorităților, fi e ele etnice, lingvistice sau confesionale.

Interculturalitatea înseamnă interacțiunea sau comunicarea dintre două sau mai multe culturi. Această comunicare se încadrează în realitatea unei lumi globale în care mass-media și, mai ales, internetul contribuie la transmiterea cu viteze uluitoare a oricărui gen de informații pe toate continentele planetei. Comunicarea dintre culturi nu este o noutate a timpurilor noastre. Dintotdeauna oameni din diferite rase, religii și zone geografice au comunicat între ei. Imperiile însă au favorizat o comunicare mai profundă între popoarele cucerite și înglobate în granițele lor. Așa au fost Imperiul Macedonean, Imperiul Roman, Imperiul German, Imperiul Austro-Ungar, Imperiul Spaniol sau cel Englez. În aceste imperii, cultura cuceritorilor a fost impusă supușilor o dată cu impunerea puterii lor politice și militare. Sau o cultură superioară a asimilat culturile inferioare, precum este cazul Imperiului Roman. Sau, având mentalități intolerante, anumite forțe imperiale au luptat împotriva culturilor inferioare ale minorităților, așa cum s-a întâmplat în războaiele religioase din Europa, de exemplu. Ciocnirea culturilor sau a civilizațiilor a generat deseori tensiuni sau chiar războaie, generând fenomene precum xenofobia, intoleranța etnică sau religioasă, antisemitismul sau șovinismul.

Mult timp factorul principal de coeziune a Europei a fost factorul creștin, prevalent catolic. Când religia sau Biserica în calitate de apărătoare și mesageră oficială a mesajului religios nu au mai fost luate în seamă, de atunci unitatea europeană a început să slăbească. Revoluția Franceză a propus în forme violente drepturile fundamentale ale omului și cetățeanului, inclusiv dreptul la libertatea religioasă, însă, paradoxal, această țară de avangardă în apărarea și promovarea drepturilor fundamentale este cea care a menținut și menține o atitudine ostilă față de Biserică. Franța laică încă nu s-a reconciliat cu Franța catolică. Există în mentalitatea franceză un fundamentalism politico-religios imitat astăzi de grupările de musulmani, de exemplu, atât în spațiul european, cât și la nivel mondial. Nu este însă intenția noastră să abordăm aici acest ultim aspect.

Europa reprezintă o arie geografică și multiculturală a planetei unde s-au întâlnit trei mari culturi: cea anglo-saxonă, cea latină și cea slavă. Toate trei au fost apoi profund influențate de culturile antice greacă și latină, imprimând în modul de gândire și în comportamentul acestor popoare anumite standarde, tipologii și sisteme logice prezente chiar și în forme subconștiente în toată istoria acestor popoare. Spațiul european, deși este marcat profund de gândirea aristotelică sau cea platoniciană sau de creștinismul catolic în opoziție cu cel ortodox, din păcate, a mai suportat și suportă încă urmările unor imperii care au pus în conflict popoare, culturi și civilizații. Așa au fost Imperiul Austro-Ungar, Imperiul Țarist sau cel Otoman. Populațiile acestor imperii stau acum la masa comună a tratatelor de la Bruxelles, stabilind criterii și priorități ale aderării lor la casa comună europeană. Este surprinzător să constatăm cum interesele și obiectivele UE sunt prevalent economice, comerciale și mai puțin ideologice, culturale și nicidecum religioase. Unul dintre marii pionieri și ideologi ai UE, economistul francez Jean Monnet, a afirmat că în proiectul acesta de unitate a popoarelor europene ar trebui început cu promovarea și respectarea valorilor culturale, ceea ce însă nu se constată în dezbaterile europarlamentarilor sau în dezideratele popoarelor intrate în uniune.

O uniune europeană bazată doar pe criterii economice va genera neîncredere, frică și complexe și o concurență în care statele mai slabe vor rămâne mereu în urma celor puternic dezvoltate, așa cum au fost, de fapt, tot timpul în istoria milenară a acestui continent. Fiecare popor și-a revendicat dreptul la autonomie, la respectarea propriilor valori culturale religioase sau laice. Este pentru prima dată în istoria acestui continent când toate cele 27 de țări sunt invitate să-și prezinte la o masă comună propriile produse, propriile bunuri. Se simte însă prea puternic sentimentul apartenenței la o etnie, la o religie proprie, și este prea puțin conștiința apartenenței la o uniune în care primează drepturile individuale și colective, multiculturalitatea și respectarea diversității.

Dialogul intercultural și interreligios devine imperios, presant în Uniunea Europeană. Tensiunile dintre etnii și religii sunt rezultatul necunoașterii și neînțelegerii dintre indivizi și popoare. Cunoașterea reciprocă la nivel cultural laic și religios va scoate în evidență platforma comună doctrinală și morală a creștinismului ca liant al Europei. Istoric vorbind însă, Europa s-a cristalizat în formă latină, catolică, iar Estul continentului – în formă tot creștină, dar bizantină, greco-ortodoxă. În istorie, divergențele etnice, strategiile geopolitice și ambițiile personale au avut efectul nefast de a rupe cămașa necusută a Bisericii lui Cristos, lacerând și trupul european. Iar în Evul Mediu târziu a mai intervenit o sciziune în trupul Europei, o schismă occidentală în care rivalitățile etnice, naționaliste sau, tot la fel, ambiții personale au scindat creștinătatea occidentală. Cronologic vorbind, creștinismul milenar european a scandalizat grav de două ori în istorie, o dată la intersecția dintre cele două milenii și a doua oară în Evul Mediu târziu. Va fi oare capabil astăzi creștinismul să-și repare erorile trecutului, dar care îndurerează atât pe Dumnezeu, cât și pe oamenii de bună voință? Papa de „pie memorie”, profet al unor timpuri noi, Ioan Paul al II-lea, în primăvara anului jubiliar 2000 a cerut Bisericii și lumii iertare pentru greșelile pe care în trecut sau în prezent le-au săvârșit unii oameni ai Bisericii, contribuind și la divizarea creștinătății sau împiedicând refacerea unității ei.

BIBLIOGRAFIE:

Drimba, O., Istoria culturii și civilizației, I-XI, București 2003.
Emil DUMEA, CULTURĂ, CULT ȘI INTERCULTURALITATE: repere istorice și ideologice europene contemporane, Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași

INTERCULTURALITATEA

IRINA SOARE

Interculturalitatea este o componentă a realității zilnice din școală. Tot modul de învățare este organizat din perspective interculturale , permițând învățarea prin colaborare și comunicare. Provenim din țări diferite, vorbim diferit, arătăm diferit , avem propriile interese , înclinații și talente , însă Europa este acoperișul care ne adăpostește pe toți . Educația interculturală urmărește pregătirea tinerilor pentru a trăi într-o societate multiculturală, cu o dinamică tot mai pronunțată și care tinde tot mai mult să devină o societate interculturală.

Educația interculturală promovează activități în spiritul respectării drepturilor omului, al afirmării valorilor personale și etnice. Nu avem voie să uităm ca există responsabilități față de noi, de familia noastră, comunitatea noastră. Pentru a ne cunoaște mai bine pe noi înșine, trebuie să cunoaștem și oamenii de lângă noi, obiceiurile, tradițiile lor.

Deseori ne punem întrebarea cum îi putem stimula pe copii, cum îi putem motiva pentru a deveni cetățeni responsabili și creativi dacă nu tocmai prin calitatea relației pedagogice a cărei bogăție este dimensiunea ei interculturală. Școala are misiunea de a permite fiecărui copil să crească, să-și dezvolte spiritul, corpul și inima, deci inteligența, sensibilitatea, creativitatea; să permită copiilor să învețe să trăiască împreună, unii cu alții, cu persoane diferite, să-și poată ocupa progresiv locul în societate, să poată deveni cetățeni activi. Interculturalitatea este înainte de orice, respectul diferențelor.

Cadrele didactice sunt garanții ale acestor rigori ale spiritului care veghează asupra diferențelor, pentru a învăța, a cunoaște și a înțelege ceea ce ne leagă, ceea ce ne face asemănători, ceea ce ne apropie. Interculturalitatea este o componentă a realității zilnice din școală, aceasta deschizându-și spațiul către comunitate și specificul ei, organizând unele întâlniri, excursii, serbări cu specific intercultural, dar nu în detrimentul majorității, ci urmărind realizarea obiectivelor de egalizare a șanselor în educație.

Tot modul de învățare este organizat din perspectivă interculturală, permițând învățarea prin colaborare, comunicare, nicidecum de marginalizare a unor copii, având astfel menirea de a forma generații responsabile pentru viitorul mai apropiat sau mai îndepărtat în spiritul principalelor valori democratice: egalitate, toleranță, responsabilitate, diversitate.

INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR

**Prof. învă. preșcolar Iancu Liana Irina
Grădinița cu Program Prelungit Ion Creangă, Alexandria**

INTERCULTURALITATEA este termenul ce denumește contactul dintre culturi, existența unui dialog între acestea și nu în ultimul rând interacțiunea și influența pe care o primesc reciproc. Interculturalitatea pretinde RESPECT ȘI APRECIERE din partea grupurilor pentru alte culturi din societate, pretinde Toleranța unei comunități față de cealaltă comunitate, și în același timp pretinde dreptul individului de a părăsi propriul grup cultural.

Ideea dialogului intercultural trebuie să aibă ca punct de plecare Recunoașterea diferenței și a multiplelor perspective și dimensiuni ale lumii în care trăim. Aceste diferențe, de opinie, de puncte de vedere și chiar valori nu există doar în cadrul unei culturi, cu atât mai mult ele sunt vizibile în disputele dintre diferite culturi. Tocmai de aceea, DIALOGUL, COMUNICAREA SAU MEDIEREA INTERCULTURALĂ își propun să analizeze aceste perspective diverse cu un scop precis, și anume acela de a înțelege și a învăța pe baza experiențelor interculturale diverse. Și avem aici în vedere beneficiul pe care îl aduce schimbul de idei, opinii sau cunoștințe în cadrul grupurilor heterogene din punct de vedere cultural.

Pentru îndeplinirea în bune condiții a dialogului între culturi și contactul cultural pozitiv, un factor important spre realizarea în cele mai bune condiții a acestor elemente, este impulsivitatea prin intermediul mediului educațional. Nu trebuie uitat un element important al educației și anume că, prin educație se formează și identitatea personală. Ea se construiește atât pe un fond ereditar-social (aparținând culturii familiei din care individul provine), cât și prin influențe exterioare ce poartă amprenta societății în care se construiește.

Un copil se naște fără înțelegere culturală – adică „cultura” este ceva ce trebuie învățat. Prin intermediul contactelor sociale, al evenimentelor sociale, al instituțiilor și al unei lumi influențate material, se dezvoltă la copil atitudini, valori și concepte subiective. Acest proces de învățare a culturii (numit și enculturare) transformă individual într-o ființă socială care poate stăpâni inconștient semnele culturale ale mediului său și se poate comporta în mod corespunzător.

Pornind de la faptul că oamenii, respectiv colectivitățile umane, se deosebesc prin apartenența lor la o anumită cultură, iar aceste diferențe influențează interacțiunea indivizilor din spații sociolingvistice diverse, delimităm trei dimensiuni ale culturii:

- ✓ dimensiunea mentală, reprezentată de fondul de cunoaștere comun unei colectivități umane, în care sunt incluse valorile, normele, reprezentările, ritualurile, mentalitățile specifice fiecărei culturi în parte;
- ✓ dimensiunea materială, reprezentată de artefacte ca obiectivare a culturii, un rol important revine limbii ca mijloc de comunicare;
- ✓ dimensiunea funcțională, reprezentată de acțiunile, modelele de interpretare și de comportament comune unei grupări umane, prin care cultura devine un „sistem de orientare”, iar „standardele culturale” ca elemente diferențiatore între culturi sunt văzute de majoritatea membrilor unei anumite culturi ca normale, firești, tipice și obligatorii.

Evident, primul pas pentru a dezvolta competența interculturală este cunoașterea și înțelegerea identității culturale; mai exact, aceasta reprezintă capacitatea de a înțelege cum propria cultură ne influențează comportamentul, identitatea și punctul de vedere.

Învățarea interculturală are ca scop:

- + mai bună înțelegere a culturilor în societățile moderne;
- + o mai mare capacitate de comunicare între oameni din culturi diferite;
- + o atitudine mai flexibilă față de diversitatea culturală în societate;
- + o mai bună capacitate de participare la interacțiunea socială, precum și recunoașterea patrimoniului comun al umanității.

Prin educația interculturală ar trebui să fim în măsură să folosim dialogul intercultural. Dialogul intercultural poate fi descris ca fiind un schimb deschis și politic de opinii între indivizi și grupuri din diferite medii etnice, culturale, religioase și lingvistice, pe bază de înțelegere reciprocă și respect. Atunci când utilizăm învățarea interculturală în școală, ar trebui să acordăm atenție deosebită trăsăturilor caracteristice educației interculturale.

Prin acest schimb, învățarea interculturală poate viza: *aprofundarea înțelegerii și a respectării altor culturi; oferirea oportunităților necesare pentru ca oamenii să învețe mai multe despre propria lor cultură, să își aprofundeze rădăcinile culturale și să își reafirme identitatea; creșterea gradului de conștientizare a necesității unei cooperări internaționale pentru a rezolva probleme globale actuale.*

Conceptele interculturalității:

Cultura se referă, în general, la un set de caracteristici ale unei comunități, pe baza căreia o persoană simte că aparține comunității respective. Există multe definiții ale culturii în literatura de specialitate, însă și în viața cotidiană, fiecare persoană are propria definiție a culturii. Modul în care alegem să definim cultura are consecințe profunde asupra modului de percepere și interpretare a realității, dar în primul rând are impact asupra construirii propriei identități a individului. Educația interculturală are la bază perspectiva constructivistă asupra culturii, ce vede practicile și reperele culturale ca rezultat al interacțiunilor dintre membrii fiecărui grup cultural dar și al contactelor cu membrii altor grupuri.

Această perspectivă recunoaște că:

- ❖ toate manifestările culturale sunt în schimbare, caracterul dinamic al culturii fiind inevitabil;
- ❖ toate grupurile culturale au un anumit grad de eterogenitate, nu toți membrii sunt la fel, existând variații și diferențieri interne în modalitățile de manifestare a aspectelor culturale;
- ❖ între orice grupuri culturale există atât asemănări, cât și diferențe;
- ❖ manifestările culturale din trecut, deși reprezintă elemente valoroase ale patrimoniului cultural, ce merită puse în valoare, păstrate și apreciate, nu sunt mai importante sau mai valoroase decât practicile culturale din prezent;
- ❖ preocuparea oamenilor nu trebuie să fie legată de revenirea la un presupus model autentic de manifestare culturală, ci de luarea de decizii conștiente cu privire la conviețuirea în societatea prezentă și viitoare, valorificând moștenirea culturală a trecutului.

Identitatea culturală se referă la identificarea cu un anumit grup sau la sentimentul de apartenență la acesta pe baza mai multor categorii culturale, incluzând naționalitatea, etnia, rasa, sexul și religia. Identitatea culturală este construită și întreținută prin procesul împărtășirii cunoașterii colective, precum tradițiile, patrimoniul, limba, estetica, normele și obiceiurile.

Societatea multiculturală este caracterizată prin coexistența mai multor grupuri culturale recunoscute ca având statut egal, accentul fiind pe păstrarea diferențelor culturale și pe afirmarea identității culturale specifice, acordându-se importanță redusă interacțiunii dintre grupuri în cadrul societății.

Multiculturalitatea este un fenomen care ne îmbogățește cu diversitate. Școala trebuie să formeze deprinderea prețuirii valorilor pluriculturale, ideea că nu există valori superioare sau

valori inferioare. Există valori specifice care trebuie prețuite prin aportul lor la nuanțarea și îmbogățirea celorlalte culturi cu care vin în contact. Societatea interculturală este și ea caracterizată de coexistența mai multor grupuri culturale recunoscute ca având statut egal, bazat pe egalitatea în drepturi a membrilor acestora, dar între acestea există și sunt susținute numeroase interacțiuni și mecanisme de comunicare, dialog și cooperare, pe baze democratice, ce urmăresc definirea continuă a celor mai adecvate modalități de conviețuire.

Diversitatea înseamnă să acceptăm faptul că oamenii sunt diferiți în privința aspectului exterior și personalității. Modul în care fiecare dintre noi înțelege și respectă aceste lucruri contribuie la dezvoltarea și consolidarea societății civile.

Egalitatea de șanse reprezintă conceptul conform căruia toate ființele umane sunt libere să-și dezvolte capacitățile personale și să aleagă fără limitări impuse de roluri stricte. Egalitatea de șanse are la bază asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități etc.

În concluzie „Educația interculturală privilegiază interacțiunea și dialogul, curajul de a ieși din sine și dorința de proiecție în celălalt. O educație concepută în perspectiva interculturală va resemnifica relațiile dintre școală și alte spații educative; ea va deborda zidurile școlii, prelungindu-se și insinuându-se în activitățile informale, în viața de zi cu zi. Cum multiculturalul nu se regăsește doar în perimetrul școlii (adesea acesta este dincolo sau după școală), trebuie să ne pregătim în prealabil pentru a-l întâmpina și valoriza.”

Bibliografie:

- + [INTERCULTURALITATEA – ELEMENTE GENERALE – Asociația Noul Val](#)
- + [Interculturalitate - Hyperkulturell.de](#)
- + [35-38_37.pdf](#)
- + [ghid practic tipar.pdf](#)

DISCRIMINAREA ȘI EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

Prof. înv. preșcolar Socol Violeta
Grădinița cu P.P. nr. 7, Alexandria

MOTTO: „Omul este o ființă cu o singură aripă de aceea nu putem zbura decât în doi. Pentru asta ...caută un prieten.”
(Coelho)

Educația interculturală vizează dezvoltarea unei educații pentru toți în spiritul recunoașterii diferențelor ce există în interiorul aceleiași culturi și mai puțin o educație între culturi diferite, ceea ce ar presupune staticism și o izolare a grupurilor culturale. O educație concepută în perspectiva interculturală va resemnifica relațiile dintre școală și alte spații educative; ea va depăși zidurile școlii, prelungindu-se și insinuându-se în activitățile informale.

Argumente sociologice

- + Educația interculturală este o modalitate prin care societatea actuală devine mai bogată în diversitate. Diversitatea și managementul ei este un lian al grupurilor sociale.

✚ Preocupările intelectualilor români în ceea ce privește definirea celor doi termeni este înscrisă de către Radu Neculau în felul următor: „Impunerea multiculturalismului ca temă importantă a dezbaterii publice din România este coextensivă procesului de delimitare a unor poziții în mediile interculturale și politice. Miza acestui proces constă în impunerea unui nou criteriu de identificare a „*democratului*”, altul decât acela furnizat de opoziția față de comunism.”

✚ Christian Girdano în volumul „Interculturalitate.

Cercetări și perspective românești” explică confuziile care se realizează tocmai prin utilizarea acestor termeni:

- „*Prefixul multi-*, cu care se exprimă după caz orientare pur descriptivă sau o aspirație normativă, tinde în realitate să reliefeze, și nu rareori, separarea netă dintre culturi”;
- „*Prefixul inter-* presupune însă, atât în mediul descriptiv cât și cel normativ, o viziune mai universalistă și o orientare mai voluntaristă (...) postulează modele normative de integrarea și nu de separarea culturală între majorități și minorități”;
- „*Prefixul trans-* înțelege conținuturi mai utopice, adjectivele ca transcultural sau transnațional sunt de cele mai mult ori utilizate pentru a indica acea capacitate personală sau colectivă de a transcede granițelor culturale și frontierele naționale și de a trece de la o apartenență și de la o identitate la alta, cu o extremă ușoară.”

Interculturalismul este impus în primul rând de dinamica structurilor sociale în care trăim; abordarea interculturală ar putea îmbunătăți aspectul relațional al locuitorilor țării noastre, conferind o dimensiune nouă raporturilor interumane cotidiene. Este evident că interculturalismul devine o experiență umană normală și mai ales inevitabilă. Din aceste motive apreciem că este nevoie să dezvoltăm o metodologie pedagogică specifică și un program de formare specific pentru acest grup țintă – copiii romi.

Unitatea de învățământ, indiferent de gradul pe care îl reprezintă – preșcolar, primar, gimnazial sau liceal – este o organizație instituțională ce are drept obiectiv major valorificarea maximă a potențialului de care dispune ființele umane printr-un proces de instruire specializat și abilitarea acestora cu diverse competențe care să le permită o adaptare, integrare și valorificare în plan social și profesional.

Cunoașterea preșcolarilor este una din condițiile esențiale pentru integrarea lor în activitatea preșcolară și socială. Fiecare copil este un univers. Universul intern atât de complex al fiecărui copil se află într-o continuă evoluție, fapt pentru care cunoașterea are un caracter dinamic.

Nu trebuie să uităm nici o clipă că preșcolarul ne studiază la fel de amănunțit, lucru care nu trebuie să ne sperie sau să ne deranjeze, ba chiar trebuie să ne bucure, cel puțin din două motive:

- nu-i suntem indiferenți nici noi, nici activitatea noastră;
- ne dă o șansă să-i câștigăm încrederea și în felul acesta nu mai suntem singuri în munca de a-l face mai bine.

Reală cunoaștere a copilului necesită o diversitate de instrumente și metode care se cer utilizate în condiții cât mai variate. Niciodată nu trebuie să lipsească spiritul și inima care să conducă la o profundă și nuanțată înțelegere a fiecărui copil.

Copilul nu este un obiect oarecare, el este o ființă vie, plină de energie, cu puternice tendințe de acțiune. Pornirea nestăpânită de a face ceva trebuie fructificată și preșcolarul trebuie pus să facă ceea ce îi este necesar pentru a evolua spre o nouă calitate.

Copiii proveniți dintr-o diversitate de medii socio-culturale, familiale, din etnii deferite impun includerea lor în programe educaționale adecvate.

Preșcolarii evoluează foarte diferit la vârsta preșcolară, de aceea trebuie să respectăm ritmul propriu al fiecăruia, ajutându-l să exploreze lumea prin intermediul jocurilor. Prin participarea, împreună, la diferite forme de activități am realizat o mai bună cunoaștere și apropiere între

copii. Copiii rromi și-au cunoscut și ei mai bine tradițiile și au fost mândrii că pot prezenta un dans atât de autentic și de frumos. Copiii au aflat că meșteșugurile tradiționale se îmbină cu dansul și muzica, acestea fiind modalități de trai cotidian și nu doar prilejuate de evenimente deosebite, ca la români. Părinții, de ambele etnii, au fost și ei atrași și au colaborat la confecționarea costumelor.

Bibliografie:

E. PĂUN, R. IUCU (coord.), *Educația preșcolară în România*, Editura AS”S, 1995

M. MANOLESCU, *Curriculum pentru învățământ primar și preșcolar, teorie și practică*. Editura Credis, 2004

Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile copilului, versiunea prescurtată

Și noi avem drepturi, Dosar educativ (pentru preșcolari și școlari mici), Organizația Salvați Copiii.

INTERCULTURALITATEA- PREMIȘĂ A DEZVOLTĂRII ELEVULUI

Profesor metodic Crăiță Nicoleta
Casa corpului Didactic Teleorman

Școala are misiunea de a permite fiecărui copil să crească, să-și dezvolte spiritul, corpul și inima, deci inteligența, sensibilitatea, creativitatea, să permită copiilor să învețe să trăiască împreună, unii cu alții, cu persoane diferite, să-și poată ocupa progresiv locul în societate, să poată deveni cetățeni activi. Școala nu poate fi o instituție a figurilor copiate la “indigo”. Nu cei diferiți trebuie să-și anuleze specificul pentru a se încadra într-o școală dominată de logica “mono”. Suntem diferiți, dar nu înseamnă că unul este mai bun decât celălalt, cu toții avem un potențial valoric egal. Toți avem o cultură asemănătoare, dar în același timp și culturi diferite. Acestea țin de religiile noastre, de grupul nostru etnic, de valorile politice, sociale, de familiile noastre. Unica posibilitate ca oamenii să devină solidari este recunoașterea și estimarea acestor diferențe și similitudini.

Pentru cadrele didactice este esențial să creeze relații pozitive în interacțiunea dintre semeni, să favorizeze dezvoltarea persoanei, cât și a relațiilor constructive în grup, pentru a trăi sentimentul propriei identități.

Educația interculturală nu trebuie limitată la bune intenții, la o acțiune specială, demonstrativă, prezentată doar în cazul unor schimburi de experiență. Ea este mai mult decât o activitate extrașcolară, mai mult decât o măsură tranzitorie, temporară.

Interculturalismul trebuie să fie o constantă a lumii școlii, un mod de viață permanent. Venind din culturi diferite avem șansa să ne integrăm într-o societate diferită, multiculturală, care favorizează sentimentul de a fi în realitatea cotidiană, o individualitate care nu seamănă cu nimeni și nimic.

Cunoașterea și înțelegerea celuilalt este un proces progresiv și complex. Primele contacte între oamenii de culturi diferite sunt însoțite de sentimentul de insecuritate, de frică, de adversitate deschisă față de celălalt. Datorită învățării relaționale, pe măsură ce contactele

devin frecvente, indispensabile acceptarea și înțelegerea celuilalt devin comportamente de bun simț.

Într-o lucrare editată de Consiliul Europei se arată că "abordarea interculturală este o nouă metodologie ce caută să integreze, în interogația asupra spațiului educațional, datele psihologiei, antropologiei, științelor sociale, politicii, culturii, istoriei."

Diferențele dintre copii, culturi, stiluri de viață și de învățare, dintre componente, sunt firești, pozitive, de aceea ei nu trebuie forțați să devină copii ale unui model predefinit.

Interculturalitatea este o componentă a realității zilnice din grădiniță și din școală. Tot modul de învățare este organizat din perspectiva interculturală, permițând învățarea prin colaborare, comunicare și nicidecum de marginalizare a unor copii. Trăsătura caracteristică a unei regiuni este faptul că alături de populația românească se găsesc și alte minorități naționale care alcătuiesc grupuri etnice deosebite. Diferite prin limbă, obiceiuri, ocupații și port, aceste grupuri etnice amintesc despre trecutul istoric al regiunii. Ele păstrează aspectele unui specific etnic caracteristic originii sale. Elementele vechi apar în croiala diferitelor articole de port, și în special la costumul de sărbătoare. Materialele de lână, mătase și bumbac, fireturile din aur și argint, compunerea costumului și compoziția ornamentală, deosebesc puternic creațiile acestor minorități de cele din restul țării. Astăzi, acest costum se păstrează în lăzile bătrânești, fiind folosit doar la manifestări artistice. Semnificația sa socială aproape a dispărut, el având astăzi, mai ales un interes documentar. Didactica contemporană promovează concepte și atitudini educaționale noi, menite să determine forme variate de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul copiilor.

Parteneriatul educațional este un astfel de concept care devine tot mai prezent în relațiile de colaborare ce se stabilesc între unități de învățământ, între acestea și diferite segmente ale societății. Inițierea și derularea de activități în parteneriat reprezintă o provocare pentru educatorul de astăzi, necesitând multă creativitate în concepere, dinamism în derulare, responsabilitate în monitorizare, flexibilitate în luarea deciziilor. Are loc o schimbare în relația biunivocă educator-educat, copilul fiind implicat în conducerea democratică, el putând să facă alegeri și să hotărască cât, cum, când se implică, în funcție de posibilitățile individuale, se obișnuiește cu o varietate de modalități de acțiune.

Concluzionând, interculturalismul în educație se poate contura în mod evident ca un real beneficiu didactic, ca un concept polivalent, ca o nouă pedagogie interactivă și modernă. Meritele sale fundamentale sunt centrate pe efortul istovitor, greu cuantificabil, de cristalizare la educatori și educați a unei competențe interculturale reale și funcționale. Și chiar dacă pedagogia interculturală este deseori criticată că își propune obiective mai mari decât puterile sale, chiar dacă soluțiile nu sunt întotdeauna ușor aplicabile, această abordare reprezintă un important punct de reflecție pentru lumea școlii.

Bibliografie:

1. CIOLAN, L., Pași către școala interculturală – ghid de educație interculturală pentru cadrele didactice, 2000, București, Editura Corint
2. CUCOȘ, C., Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, 2000, Iași, Editura Polirom
3. DASEN, P., Fundamente științifice ale unei pedagogii interculturale, în Educație interculturală, 1999, Iași, Editura Polirom
4. NEDELICU, A., Învățarea interculturală în școală – ghid pentru cadrele didactice, 2004, București, Editura Humanitas Educațional
5. ULRICH, C., Managementul clasei. Învățare prin cooperare – ghid pentru profesor, 2000, București, Editura Corint

PREJUDECĂȚI, STEREOTIPURI ȘI GAFE ÎN COMUNICAREA INTERCULTURALĂ

Prof. Lespezanu Margareta
Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu” Roșiori de Vede

Stereotipurile și prejudecățile ne influențează viața de zi cu zi, iar în anumite împrejurări operăm cu ele, în ciuda faptului că ne credem lipsiți de prejudecăți. Nu de puține ori ele pot deveni bariere în comunicarea, cunoașterea și acceptarea celor din jurul nostru; din acest punct de vedere trebuie să avem disponibilitatea de a lupta cu propriile noastre prejudecăți, astfel încât să nu ajungem în situații de discriminare, marginalizare, respingere sau excludere a unor semeni pe motive subiective, influențate de stereotipuri și reprezentări eronate despre alții (adesea observăm că atitudinea și conduita noastră față de un străin este influențată de felul cum arată sau cum este îmbrăcată persoana respectivă).

De-a lungul existenței sale, fiecare națiune și-a creat o viziune nu numai despre viața și cultura sa, ci și a acumulat informații de bază despre reprezentanții altor popoare. Acestea includ date despre comportamentul, tradițiile, obiceiurile și spațiul cultural al diferitelor grupuri de indivizi. Totalitatea ideilor despre națiune formează stereotipuri. „Stereotipurile sunt percepții și credințe pe care le deținem despre grupuri sau indivizi pe baza opiniilor sau atitudinilor noastre formate anterior” (Samovar & Porter, 1991).

Stereotipul se formează inconștient și afectează atât pe cei asupra cărora aplicăm stereotipul cât și pe noi întrucât ne restricționează gândirea și ne împiedică să explorăm anumite potențiale ale celor cu care intrăm în contact. În relația cu ceilalți stereotipul poate atrage un context negativ și depreciativ. Sunt adeseori rezultatul educației dobândite în școală, al mediului familial sau social mărginit sau sunt modelate de mass media. În cazul în care generalizările sunt aplicate la nivel personal stereotipul se transformă în prejudecată. Conform studiilor efectuate de psihologi, principalele stereotipuri care s-au dovedit a fi false sunt cele legate de aparența fizică a persoanelor. Povestea unică creează stereotipurile, iar problema stereotipurilor nu e aceea că nu sunt adevărate, ci că ne prezintă o realitate incompletă, fragmentară.

Noțiunea ”stereotip” este folosită pentru a se referi la membrii unui colectiv: pompierii sunt curajoși, blondele sunt mai puțin inteligente, italienii sunt zgomotoși și așa mai departe. Când cineva face inferențe despre o persoană nouă sau despre un eveniment social, atunci aceasta folosește cunoștințele existente pentru a reduce incertitudinea situației. Cu cât se știe mai puțin despre obiect, cu atât se folosesc mai multe stereotipuri generale. În acest caz stereotipurile influențează comunicarea interculturală și în timpul procesului de realizare a acesteia pot apărea diverse probleme. Astfel, necesitatea dezvoltării comunicării interculturale care este văzută ca o condiție indispensabilă a înțelegerii reciproce între națiuni în lumea modernă este una primordială. Cursurile de limbi străine oferă studenților cunoștințe nu numai despre limbă, ci și înțelegere despre cultură, stereotipuri și diferite moduri de viață în comunități diferite, facilitează aplicarea acestor cunoștințe în situații interculturale prin instruirea abilităților lingvistice și interculturale.

În ceea ce privește stereotipurile în comunicarea interculturală, acestea pot fi definite ca o generalizare despre un grup de oameni care își simplifică culturile. Evaluând pe cineva dintr-un alt grup național, o persoană aderă la ideile și valorile adoptate în mediul și cultura sa - astfel, își construiește comportamentul în conformitate cu acestea. Setul de stereotipuri depinde în mod direct de influența culturii în care a crescut persoana dată. Neînțelegerea unei limbi străine, gesturilor, expresiilor faciale și altor elemente ale comportamentului duc adesea la o interpretare

distorsionată a sensului acțiunilor lor, care creează cu ușurință o serie de sentimente negative: precauție, dispreț, ostilitate. Ar putea chiar motiva atitudinile inamice în vederea diferenței culturale. În acest caz, stereotipurile joacă un rol indispensabil în influențarea eficacității comunicării interculturale. În scopul de a organiza și clasifica informațiile pe care le primesc, oamenii sunt predispuși la rezumare și generalizare. Stereotipurile reprezintă „convingeri răspândite într-un grup de oameni”, fiind o formă de informație generalizată privind o anumită categorie sau un grup de persoane. Stereotipurile pot juca, de asemenea, un rol pozitiv în măsura în care acestea contribuie la predicția unui anumit tip de comportament sau de reacție. Dar, odată stabilite, ele sunt extrem de greu de schimbat, ceea ce se răsfrânge negativ asupra comunicării dintre culturi diferite.

Modul în care noi percepem realitatea este realitatea pentru noi. O serie de elemente socio-culturale au o influență importantă și directă asupra felului în care ne dezvoltăm percepția: sistemul de credințe, valori și atitudini, viziunea asupra lumii și organizarea socială. Pentru a înțelege cuvintele și acțiunile celorlalți, trebuie să încercăm să înțelegem cadrul perceptual de referință al lor, felul în care ei percep lumea.

Stereotipurile și prejudecățile sunt două concepte interrelaționate care afectează modul în care percepem realitatea și relațiile interculturale. Stereotipurile sunt credințe suprageneralizate, suprasimplificate sau exagerate despre o categorie sau un grup de oameni. Ele sunt manifestări ale rigidității concepțiilor noastre, și a faptului că „noi nu vedem înainte de a defini, ci definim înainte de a vedea.” Astfel, ajungem să avem anumite concepții despre oameni bazate pe simpla apartenență a acestor oameni la grupurile respective, să considerăm că dacă oamenii aparțin unui anumit grup se comportă într-un anumit fel.

Prejudecata reprezintă o idee preconcepută și adesea eronată pe care ne-o formăm fără o cunoaștere profundă a realităților. Prejudecățile au la bază experiențe trecute, iar în situații noi suntem tentați să utilizăm clișee care ne scutesc de efortul de a analiza fiecare situație specifică. Prejudecățile determină o rigiditate mentală care ne face incapabili să reacționăm adecvat la situații concrete. Se pot manifesta prin discriminare. Este important conștientizăm faptul că e ușor să facem presupuneri și să producem false judecăți despre cei pe care nu-i cunoaștem. Fiind mecanisme mentale care ne ajută să interpretăm realitatea, în momentul în care aceasta nu corespunde prejudecăților noastre e mai simplu să schimbăm interpretarea realității, decât să renunțăm la prejudecăți. Vietile, culturile noastre sunt formate din multe povești care se întrepătrund. iar dacă ascultăm doar o singură poveste despre o altă persoană sau o altă țară, ne putem confrunta cu neînțelegeri profunde.

Prejudecata presupune judecarea unei persoane înainte de a o întâlni. Ea este diferită de concepțiile greșite deoarece este foarte rezistentă la probele care i-ar dovedi falsitatea și implică emoțiile. Prejudecata este o atitudine ce implică respingerea membrilor unui alt grup față de care se manifestă sentimente negative, o antipatie bazată pe generalizare inflexibilă și eronată. În esență, prejudecata ar consta deci în evaluarea membrilor unui grup pe baza imaginii stereotipe asupra grupului respectiv. Prejudecățile sunt asociate cu atitudinile negative față de un anumit grup de oameni. În timp ce stereotipurile furnizează informații cu privire la caracteristicile grupului de persoane cu care se comunică, prejudecata este, în fond, asociată cu sentimente sau emoții (în cea mai mare parte negative) față de acest grup. Prejudecățile sunt formate, de regulă, la nivel de subconștient și, prin urmare, este dificil să fie modificate. Va fi nevoie de eforturi considerabile și de un nivel ridicat de motivare pentru schimbarea prejudecăților, mai ales în cazurile în care schimbarea pozitivă vizează comportamentul anumitor grupuri de persoane.

Stereotipurile și prejudecățile afectează relațiile interculturale în mai multe feluri. Persoanele cu stereotipuri și prejudecăți negative puternice pot alege să lucreze într-un mediu care minimizează șansele de contact cu persoanele din grupul antipatizat. Stereotipurile și

prejudecățile afectează puternic calitatea interacțiunilor între persoane cu apartenențe culturale diferite.

După Șt. Prutianu există douăsprezece surse de gafe interculturale: tabuurile, statutul femeii în raport cu bărbatul, maniera de a arăta respectul, percepția spațiului și timpului, eticheta în afaceri, mesajele nonverbale, limba și translatorul, îmbrăcămintea, argumentația și puterea de convingere, mediul politic și religios, prejudecățile și importanța acordată cuvântului scris. Tabuuri. Semnificația cuvântului „tabu” este bine-cunoscută. Vom reveni doar cu niște amănunte pentru a reaminti lucruri esențiale. La începuturi, cuvântul Tabu semnifica o interdicție, cu caracter sacru, încălcarea căreia aducea cu sine sancțiuni grave. Altfel spus dacă un tabu era încălcat, zeii pedepseau persoana vinovată. Astăzi există o mulțime de interdicții, de la obiecte până la cuvinte sau expresii proscrise. Tabuurile diferă în funcție de culturile în care apare.

Pentru români, carnea de porc ține de normalitate, ba chiar poate fi considerată simbolul Crăciunului. Însă nu același lucru putem spune despre tarile islamice. Pentru acestea, carnea de porc este considerată a fi chiar un tabu. Mai mult decât atât, chiar și alcoolul este tabu, chiar dacă islamiștii consumă alcool. Spre exemplu, în țările islamice, carnea de porc este un tabu. De asemenea, în general, musulmanii nu consumă alcool. Din această cauză este contraindicat să propui sau să ceri alcool dacă ești oaspetele unui arab.

La români, gestul de a da din cap înainte și înapoi înseamnă da, iar mișcarea capului de la stânga la dreapta înseamnă nu. Însă nu aceeași semnificație are și la bulgari, de exemplu. În Bulgaria și Albania, gesturile sunt exact invers decât la români. Altfel spus, pentru a spune nu printr-un gest al capului, bulgarii și albanezii fac mișcări înainte și înapoi, iar pentru a spune da, mișcările sunt de la stânga la dreapta.

Trebuie, de asemenea, să știm că gestul degetelor care arată „OK” are semnificații diferite. În unele țări mediteraneene este gestul homosexualității, în Franța semnifică zero, iar în Japonia înseamnă bani. Pe lângă aceste semnificații, semnul OK făcut cu degetul arătător are, în unele țări, înțelesuri obscene.

În unele țări, unele daruri, pot fi interzise. Spre exemplu, nu poți merge la un englez cu o cravată, pentru că de obicei, ei poartă cravatele clubului din care fac parte. Pentru japonezi, cifra patru este un tabu. Ea semnifică ghinion și moarte. Din acest motiv, este recomandat ca să nu amintim această cifră sau să nu o folosim. La fel se întâmplă cu numărul 13 pentru europeni. Statutul social al femeilor este încă o sursă de gafe. În diferite culturi relația dintre bărbat și femeie este privită diferit. De obicei, Orientul și Occidentul au opinii totalmente diferite asupra acestei relații. Cultura noastră conține elemente atât occidentale, cât păstrează și o moștenire orientală în această privință. În țările islamice femeia nu are dreptul să stea cu bărbatul la aceeași masă. Ea este lipsită de putere și de libertate. Orice relație cu un străin este interzisă.

În Europa Occidentală condiția femeii în raport cu bărbatul este aceeași. Dar acest lucru trezește o mulțime de nedumeriri. Dacă femeia este egală în totalitate cu bărbatul, atunci cum rămâne cu gesturile curtenesii de genul sărutatului mâinii sau deschiderea ușii, pentru ca să treacă o damă? În general, în țările în care curentele feministe au schimbat modalitatea de comportament a bărbatului, gesturile care demonstrează atitudini prea feminine sau masculine (a lăsa o femeie să o ia înainte pe culoar) trezesc opinii negative. În cultura arabă, ca și în cea a romilor, soțiile se cumpără. În plus, în cultura arabă, a trimite o femeie să negocieze o afacere este ca o ofensă la adresa partenerilor de afacere.

În Occident, teoretic, se merge pe principiul egalității dintre sexe, însă apar alte probleme, cum ar fi sărutul mâinii femeilor. Este un gest care poate fi făcut într-o seara în doi sub teiul lui Eminescu, dar în afaceri poate fi considerat un gest penibil. În schimb, în Europa Estică acest gest încă se face în public.

De asemenea, există și tari, cum ar fi Nigeria, în care sărutatul mâinii femeilor este considerat un gest foarte intim și care poate fi făcut doar de către soț.

Femeilor din cultura românească li se pare un gest absolut normal, care ține de respect, ca bărbatul să le acorde întâietatea la intrarea într-o clădire sau să le ajute cu bagajul. Cu surprindere pentru ele, trebuie precizat că nu la fel se întâmplă și în alte culturi. În Occident aceste gesturi pot fi considerate ofensatoare și trezesc suspiciuni.

În SUA, dacă privești prea mult o femeie, e posibil să fii acuzat de hârțuire sexuală. „Ca regulă generală, în Orient, femeia este cea care taie privirea, iar în Occident, mai curând bărbatul este cel care coboară privirea.” (Prutianu)

Pentru țările considerate masculine (Japonia, Austria, Germania și țările islamice) sunt importante vârsta, sexul, titlul, rangul social. În multe țări islamice tânărul este obligat să se ridice în picioare în momentul în care în cameră intră cineva mai în vârstă. Pentru culturile reci (Germania, Japonia) sunt acceptate doar formulele oficiale și sunt interzise adresările critice la adresa oricărui compatriot, chiar dacă partenerul dumneavoastră nu îl cunoaște. În culturile orientale este normal ca doi oameni care fac cunoștință să facă schimb de cadouri. Salutul obișnuit în Japonia este plecăciunea adâncă, cu spatele și cu gândul rigid. Cu cât mai mult respecti persoana, cu atât te vei apleca mai mult. În lumea arabă salutul obișnuit este „Salaam alaykum”(pace ție), însoțit de o strângere de mână sau de un sărut pe obraji.

Un alt indicator important este maniera de a percepe timpul și spațiul. Punctualitatea este adeseori una dintre sursele conflictelor interculturale. Noi latinii, și arabii nu facem mare problemă din punctualitate. Știm foarte bine din proprie experiență că poporul român consideră drept normal să întârzie la o întâlnire cu 15 minute cel puțin. Nu mai vorbim despre ritualul întârzierii la nunți, cumetrii, face deja parte din cultura națională a noastră. Pentru arabi situația este similară. Altfel însă este situația țărilor scandinave, germanice, britanicii sau nord-americanii. Știm că germanii sunt obsedați de punctualitate. În general, pentru orice popor care consideră punctualitatea o valoare morală, timpul este foarte prețios. Din aceste considerente, ar fi frumos să venim la timp la întâlnirea cu asemenea persoane.

Zona personală este un al doilea cerc invizibil. Gradul de familiaritate al interlocutorilor este la fel ridicat, pentru că soția, copiii, prietenii pot locui bine în ea. Astfel se explică de ce devenim geloși. În momentul în care un străin violează zona personală a partenerilor noștri se activează instinctul nostru de proprietate. În diferite culturi, zona personală este diferită. Anglo-saxonii suportă foarte greu aglomerațiile, deci zona lor personală este mai mare decât cea a japonezilor, care sunt obișnuiți cu spații restrânse.

Zona socială este rezervată contactelor sociale, relațiilor profesionale. Aici se întâlnesc de obicei colegii de serviciu. Dacă vă asumați riscul să interveniți în zona socială a partenerului dumneavoastră într-un moment nepotrivit, puteți irita sau deranja. Dacă învățăm să respectăm distanța socială putem domina sau intimidă pe cineva. Zona publică este cea mai deschisă și cea mai îndepărtată de persoană. Este vorba mai degrabă despre discursuri publice decât de o comunicare interpersonală.

Contextul religios și politic este foarte important când doi reprezentanți ai diferitor culturi comunică. Aici putem include și maniera de a ne îmbrăca. Nu ne putem permite, în țările arabe, să purtăm haine decoltate, iar în China și Japonia nu vom purta haine albe, pentru că semnifică doliul. Este recomandat să fim atenți și la formula de adresare. Cu un german vom comunica de pe poziții oficiale. Cu americanii sau francezii putem trece rapid la utilizarea numelui mic, iar japonezii sunt foarte formalști în tot ceea ce fac, inclusiv în comunicare. Sunt foarte multe lucruri de spus și de accentuat în acest curs și specific acestui subiect. Doar că spațiul nu ne permite desfășurarea subiectului. Și nici nu intră în obiectivele propuse. Un lucru este esențial: în orice cultură te-ai afla, bunele maniere sunt bine-venite. Învățați, dacă mergeți

în altă țară câteva cuvinte în limba vorbită. Fiți zâmbitori și curtenitori, iar dacă vedeți că nu știți ceva, întrebați foarte politicos, căci vă va răspunde oricine.

Unele stereotipuri sunt doar niște mituri, alte prejudecăți exprimă adevărul. De exemplu: Germanii sunt bine organizați. Faptul că nemții își planifică nu numai întâlnirile de muncă pe termen lung, ci și vacanța, este o afirmație corectă. Stereotipul că germanii beau multă bere, mănâncă cartofi și cârnați, este un mit. Germania este țara din lume cu cel mai mare număr de fabrici de bere și tipuri de bere. Acestea și alte fapte fac ca dezvoltarea imaginii să fie plauzibilă „Nemții” beau multă bere.

Americanii sunt patrioți și mândri de țara lor. Este un adevăr, mulți oameni au un steag al SUA în grădinile din fața caselor. Stereotipul că americanii mănâncă doar fast-food, este doar jumătate de adevăr. Cu toate acestea, există de fapt mai multe lanțuri de fast-food în SUA decât în Germania sau în altă țară. Francezii lucrează puțin, fac greva din orice motiv sau pleacă în vacanță. În Franța timpul de lucru legal este de doar 35 de ore pe săptămână. Grevele au o lungă tradiție în Franța. În Franța, dreptul la grevă este consacrat în constituție ca un drept fundamental individual. Grevele politice sunt oficial ilegale, dar grevele împotriva anumitor probleme sociale și economice au loc foarte des. Francezii nu sunt punctuali - este un adevăr. Punctualitatea nu este o virtute în Franța. Când sunt invitați, francezii pot să întârzie de la 15 până la 30 de minute. Englezii par puțin rezervați în conversație este un adevăr. Ei au grijă să nu pătrundă prea adânc în intimitatea celuilalt. Întrebările personale precum ocupația, starea relației și vârsta sunt de obicei evitate. Cel mai bun mod de a începe sau de a încheia o conversație este să vorbești despre vreme.

În lumea noastră globalizată, nimeni nu este afectat de contactul cu oameni din alte culturi. Comunicarea interculturală are loc atât în viața de zi cu zi, cât și în cea profesională. Comunicarea interculturală a devenit din ce în ce mai esențială, deoarece companiile își extind afacerile pe piețele globale, guvernele negociază peste granițe și milioane de oameni studiază și lucrează în alte țări decât cele natale. Înțelegerea între oameni din culturi diferite poate fi uneori foarte dificilă. Cu toate acestea, comunicarea interculturală de succes poate fi învățată. Comunicarea interculturală în măsură deplină poate fi realizată ținând seama de prezența stereotipurilor în rândul grupurilor naționale la care aparțin oamenii. Stereotipul social se dovedește adesea fals și joacă un rol conservator, formându-se concepții greșite despre ceea ce se întâmplă.

Bibliografie:

- Giddens, Anthony, *Sociologie*, Editura ALL, București, 2000;
 Pease, A. *Limbaajul trupului. Cum pot fi citite gândurile altora din gesturile lor*, Editura Polimark, București, 2002;
 Prutianu, Ș. *Antrenamentul abilităților de comunicare – Volumul I*, Editura Polirom, Iași, 2004;
 Prutianu, Ș. *Comunicare și negociere în afaceri*, Editura Polirom, Iași, 2000;
 Samovar, L. A., & Porter, R. E. *Communication between cultures*. Belmont, CA:Wadsworth, 1991;
 Șerbănescu, A. *Cum gândesc și cum vorbesc ceilalți. Prin labirintul culturilor*, Editura Polirom, Iași, 2007;
<https://www.psychologytoday.com/intl/blog/the-scientific-fundamentalist/200804/all-stereotypes-are-true-except-i-what-are-stereotypes>.

INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR

MARIANA BĂDESCU

Dinamica socială a primelor două decenii ale secolului XXI a adus în fața lumii contemporane un șir de provocări. Aceste provocări s-au manifestat și la **nivel cultural**. Astfel că, în învățământ s-a pus accentul pe crearea unei **educații interculturale**, menite să realizeze un echilibru la nivel economic, social, cultural și pedagogic.

Educația interculturală desemnează toate activitățile pedagogice care sunt orientate către relațiile care se stabilesc între grupurile etnice. Ea vizează atât școlile, cât și comunitățile în care se află acestea. Atunci când ne referim la educația interculturală, ne referim la o serie de schimbări precum: revalorizarea culturilor de origine ale elevilor, sensibilizându-i la diversitatea culturală, oferirea de sprijin copiilor imigranți prin conformarea acestora la normele școlare locale cu scopul de a le maximiza șansele de reușită școlară și profesională.

Încurajând atitudinea interculturală se deschide calea spre dialog și comunicare între grupurile culturale, cu consecințe benefice asupra înțelegerii dintre ele. Prin cultivarea unor valori precum: respectul pentru celălalt, toleranță față de diversitate, complementaritatea dintre valori, școala poate fi în măsură să fructifice bogăția potențială a multiculturalității fără a anula identitatea niciunei culturi.

Pentru a ajunge la înțelegerea unei culturi, trebuie să abordăm perspectiva interioară, nu cea obiectivistă. Comunicarea este considerată drept ”miezul culturii, cunoașterii și comportamentului social.” Aceasta reprezintă abilitatea de a comunica verbal și nonverbal cu indivizi din alte culturi, astfel încât toți cei care participă la comunicare să codifice și să decodifice mesajele comunicate și să evite pe cât posibil interpretările și evaluările eronate.

Interculturalitatea aduce cu sine o matrice nouă a comunicării ce vizează o deschidere de la comunicarea interpersonală și socială spre comunicarea interculturală. Se impune o schimbare de paradigmă în care Eul și Altul sunt complementari și conviețuiesc la un loc.

Din punctul de vedere al integrării europene și euro -atlantice, școala trebuie să aibă ca scop asigurarea coerenței existențiale și a identității individului în condiții de eficiență socială și interculturală.

Pentru ca oamenii să surprindă nuanțat dinamica actului de comunicare interculturală, școala trebuie să faciliteze exercițiul comunicării prin promovarea interacceptării prin cunoaștere și respectare în fapt a individualității fiecărui elev. Adevărata provocare este poate aceea, de a oferi experiențe de comunicare benefice, care să permită ieșirea din sine și să se îndrepte către deschiderea spre celălalt, ceea ce poate implica uneori lupta cu propriile prejudecăți și stereotipuri și reconsiderarea acestora.

Educația interculturală promovează principii precum: empatia (încurajarea individului de a se preocupa de ceilalți), solidaritatea (atenuarea inegalității și in justiției sociale), respectul intercultural (deschizând o cultură străină, îl invităm pe celălalt să ia parte la propria noastră cultură), lupta contra naționalismului (educația are misiunea de a înlătura prejudecățile, de a deschide calea spre un dialog sincer între popoare diferite fără riscul apariției naționalismului).

În cadrul societăților democratice, educația interculturală vizează pregătirea viitorilor cetățeni, astfel încât aceștia să poată face o alegere foarte bună în contextul înmulțirii sistemelor de valori. De asemenea, contribuie la ieșirea individului din starea de confuzie în care se află odată cu pășirea într-un alt teritoriu cultural, oferindu-i mijloace de a regăsi echilibrul.

INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR

Prof. Roată Paul
Școala Gimnazială „Ion Preotu,, Troianul

Interculturalitatea nu doar că promovează diversitatea, dar și contribuie la formarea unei identități naționale complexe, în care elementele tradiționale se îmbină cu influențe externe, consolidând astfel caracterul unui popor.

Într-o lume globalizată, interculturalitatea devine tot mai relevantă în definirea identității unui popor. Conceptul de interculturalitate presupune un schimb activ și respectuos între culturi diferite, care se influențează reciproc, fără a pierde trăsăturile proprii ale fiecărei culturi.

1. Definirea interculturalității

Interculturalitatea este un proces prin care indivizi sau grupuri din culturi diferite interacționează, înțelegându-se reciproc și respectând diferențele dintre ei. Aceasta nu se limitează doar la acceptarea diversității, ci promovează integrarea valorilor și tradițiilor din diferite culturi într-un mod echilibrat. Interculturalitatea nu presupune o uniformizare a culturilor, ci o conviețuire armonioasă, în care fiecare cultură păstrează trăsăturile definitorii.

Interculturalitatea este termenul ce denumește contactul dintre culturi, existența unui dialog între acestea și nu în ultimul rând interacțiunea și influența pe care o primesc reciproc.

Se vorbește din ce în ce mai des despre interculturalitate ca o stare de fapt într-un nou mileniu al politicii globale și al comunicării inter-etnice.

Interculturalitatea pretinde respect și apreciere din partea grupurilor pentru alte culturi din societate, pretinde toleranța unei comunități față de cealaltă comunitate, și în același timp pretinde dreptul individului de a părăsi propriul grup cultural.

În Uniunea Europeană există un ansamblu de țări care încearcă să conviețuiască împreună și să se ajute reciproc pe toate planurile (social, economic, cultural etc.); interculturalitatea este indispensabilă pentru că aceasta decurge de la sine. Aceste țări pentru a putea colabora trebuie să interacționeze, să comunice, să intre în contact unele cu celalalte.

De aceea pentru că există această uniune există și interculturalitate în spațiul european care se poate recunoaște pe mai multe planuri. Unul dintre aceste planuri ar fi cel cultural. Fiind mai multe țări care colaborează, toate au unele particularități culturale pentru că nu putem fi toți la fel, fiecare țară are o identitate culturală și acesta este unul dintre lucrurile cele mai importante care le deosebește de celelalte. Chiar dacă ne influențăm unii pe alții asta nu înseamnă că trebuie să renunțăm la identitatea noastră, ceea ce ne reprezintă, doar preluăm acele aspecte pozitive ce ne avantajează cu acordul țării respective.

2. Interculturalitatea și formarea identității unui popor

Identitatea unui popor nu este un concept fix sau închis; ea este în continuă evoluție, influențată de schimbări istorice, economice și sociale. Un popor construiește identitatea nu doar pe baza tradițiilor și obiceiurilor proprii, ci și prin integrarea diversității culturale ce provine din interacțiunile cu alte culturi.

Un exemplu clar al acestui proces poate fi observat în multe națiuni europene, unde migrarea și schimburile culturale din trecut au lăsat urme adânci în structura culturală și națională. De exemplu, în Italia, influențe culturale ale popoarelor arabe, africane și asiatice au

modelat arhitectura, gastronomie și chiar limbajul, contribuind astfel la construirea unei identități mai bogate și mai diversificate.

3. Interculturalitatea ca factor de îmbogățire a identității naționale

Diversitatea culturală adusă de interculturalitate poate deveni o sursă de îmbogățire pentru identitatea unui popor. Fiecare cultură are propriile sale valori, tradiții și moduri de gândire, iar contactul cu alte culturi permite un schimb de idei și perspective care contribuie la dezvoltarea unei mentalități deschise și flexibile. Astfel, identitatea unui popor nu se restrânge la un set rigid de trăsături, ci devine mai fluidă, dinamică și capabilă să răspundă provocărilor.

De exemplu, în țări precum Statele Unite ale Americii sau Canada, multiculturalismul este considerat o valoare fundamentală. Aceste societăți au înțeles că diversitatea culturală nu doar că îmbogățește cultura națională, dar și contribuie la crearea unei identități comune, bazate pe respectul reciproc și pe aprecierea diferențelor.

4. Tensiuni între identitatea națională și interculturalitate

Totuși, procesul de integrare a diversității culturale nu este lipsit de provocări. În unele cazuri, interculturalitatea poate duce la tensiuni, mai ales când se percepe că influențele externe amenință sau diluează valorile și tradițiile autohtone.

De exemplu, în unele țări europene, integrarea imigranților poate fi o temă sensibilă, iar unele grupuri percep diversitatea ca o amenințare la adresa coeziunii sociale și a identității naționale. Aceste tensiuni pot fi exacerbate de ideologii naționale sau de temeri legate de pierderea controlului asupra culturii proprii. Totuși, în multe cazuri, soluții nu constau în respingerea diversității, ci în promovarea unui dialog intercultural sincer, care să ajute la înțelegere și respectarea diferențelor.

Pluralismul dezvoltă un spațiu social care afirmă predispoziția pentru recunoaștere reciprocă, bazându-se pe faptul că în spațiul public, ceea ce contează pentru indivizi e calitatea de cetățeni, responsabili, conștienți de diferențele de ordin social, cultural, dar radical independenți față de orice grup de apartenență culturală.

Astăzi relațiile dintre țări și culturi se dezvoltă fără încetare. Călătoriile, schimburile comerciale, turismul, congresele științifice sau profesionale multiplică ocaziile de contact între culturi.

Persoana care pătrunde într-un alt orizont cultural se va vedea confruntată cu un alt sistem de percepție a realului, cu un ansamblu de viziuni culturale specifice asupra timpului și spațiului, cu un mod diferit de relaționare cu altă persoană în situația creată în consecință trebuie să se exploateze simbolurile comune, elementele culturale.

Diversitatea etnică și culturală este un aspect tipic al organizațiilor, ceea ce, dacă este exploatat în mod conștient și eficient, reprezintă un adaos valoric la profilul unei societăți. În același timp diferențele de cultură a muncii existente în interiorul unei organizații pot genera o serie de probleme în comunicare. Diferențele în moralul muncii și ierarhia valorilor pot afecta negativ colegii obișnuiți cu o altă cultură.

5. Concluzie

Interculturalitatea este un simbol al evoluției identității unui popor într-o lume globalizată. Ea aduce cu sine toate oportunitățile de îmbogățire a culturii naționale, cât și provocări legate de menținerea echilibrului între păstrarea tradițiilor și deschiderea către influențele externe. În cele din urmă, procesul interculturalității poate contribui la consolidarea unei identități naționale care este flexibilă, include și capabilă să răspundă diversității lumii contemporane.

Abordarea interculturalității nu ar trebui să fie văzută ca o amenințare, ci ca o oportunitate de a construi o societate mai echitabilă și mai integratoare, în care diversitatea este un element esențial.

INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR

Profesor Sonia Dincă
Școala Gimnazială "Grigore Dimitrie Ghica"
Peretu, Teleorman, România

Să fii domn e o întâmplare, să fii om e lucru mare! (proverb românesc)
Una din marile mulțumiri ale vieții e să te știi om bun.
(Ioan Slavici)

Interculturalitatea reprezintă un concept fundamental în înțelegerea diversității culturale și a modului în care diferitele culturi interacționează între ele. În contextul globalizării, interculturalitatea devine un simbol esențial al identității unui popor, reflectând nu doar trăsăturile proprii ale unei comunități, ci și influențele externe care îi modelează cultura.

Interculturalitatea se referă la interacțiunile și schimburile între culturi diferite. Aceasta nu înseamnă doar coexistența pașnică a diverselor culturi, ci și capacitatea de a învăța unii de la alții, de a crea punți între tradiții și valori diferite. Interculturalitatea promovează respectul și înțelegerea reciprocă, contribuind la construirea unei societăți mai incluzive.

Interculturalitatea ca simbol al identității

1. **Cultura ca identitate:** Fiecare popor își definește identitatea prin intermediul culturii sale. Tradițiile, obiceiurile, limba și arta sunt elemente fundamentale care contribuie la formarea identității naționale. Interculturalitatea ajută la evidențierea acestor trăsături unice, dar și la integrarea influențelor externe, sporind astfel bogăția culturală.
2. **Dialogul intercultural:** Interacțiunile între culturi generează un dialog care poate duce la o mai bună înțelegere și acceptare a diversității. Acest dialog contribuie la construirea unei identități colective, care îmbină tradițiile proprii cu cele ale altora, promovând astfel o identitate dinamică și evolutivă.
3. **Identitate și apartenență:** Într-o lume globalizată, identitatea unei națiuni nu mai este statică, ci se transformă constant. Interculturalitatea permite indivizilor să se simtă parte dintr-o comunitate mai largă, fără a renunța la identitatea lor culturală specifică. Această dualitate contribuie la dezvoltarea unei identități complexe, care poate include multiple influențe culturale.

Un profesor pentru secolul XXI este conștient de faptul că trebuie să pregătească elevii pentru viitor și nu pentru prezent. Acest lucru presupune viziune, iar în plan acțional o preocupare sistematică pentru a dezvolta elevilor „abilitățile secolului XXI”: comunicare, cooperare, gândire critică, creativitate (Partnership for 21st Century Learning). Se apreciază că aceste abilități vor face diferența între cei care sunt și cei care nu sunt pregătiți pentru a face față provocărilor secolului XXI. Provocările pentru profesori constau în a crea situații de învățare pentru ca elevii să exerseze aceste abilități în contextul disciplinelor din curriculum. Noile tehnologii de informare și comunicare pot ușura înțelegerea, pot să îi confere acestora noi dimensiuni în spațiul virtual (jocuri virtuale, grupuri de discuții, clase mobile, resurse on line, proiecte de grup on line, portofolii digitale etc.). Integrarea tehnologiei în practicile de instruire aduce experiențele de învățare la un alt nivel și mult mai apropiat de limbajul generației nativilor digitali.

Exemple de interculturalitate

- **Arta și literatura:** Multe opere literare și artistice reflectă influențele interculturale, demonstrând modul în care diferite tradiții pot coexista și se pot îmbogăți reciproc.

Limba și literatura română este o disciplină complexă, care cuprinde, în manieră integrată, trei componente: componenta lingvistică, aparținând științelor limbii, care asigură uzul corect, conștient și eficient al limbii; componenta interrelațională, aparținând științelor comunicării, care favorizează inserția socială a individului; componenta estetică și culturală, aparținând literaturii, ca artă a cuvântului, care asigură dezvoltarea complexă a personalității umane.

Componenta estetică și culturală vizează dezvoltarea dimensiunii afective a personalității elevului, prin descoperirea și înțelegerea rolului modelator al contextului cultural local, național și universal în procesul dezvoltării personale. Studiul literaturii române în relație cu literatura străină, la nivelul gimnaziului, respectă particularitățile de vârstă și interesele de lectură ale elevilor și propune o abordare pragmatică, vizând dezvoltarea și stimularea creativității, a libertății de receptare și a plăcerii lecturii, cu scopul de a înțelege valorile universale și importanța raportării la acestea, în procesul desăvârșirii unei personalități autonome.

Abordarea textului literar, din punct de vedere intercultural, va urmări cu precădere dobândirea de noi calități inter-relaționare între elevi, în domeniul culturii generale și a culturii proprii, în particular. Astfel, vom da fiecărui elev șansa de a participa activ în combaterea rasismului, xenofobiei și a discriminării din orice punct de vedere. Educația multiculturală este considerată un factor de stabilitate democratică, pe când educația interculturală presupune o nouă abordare a valorilor indivizilor, a tradițiilor, a obiceiurilor etnice întâlnite în societatea contemporană. Profesorului de limba și literatura română îi revine misiunea de a coordona activitatea elevilor, în spiritul comuniunii, de a forma valori, deprinderi bazate pe respectarea valorilor culturale, pentru a evita intoleranța diferențelor dintre etnii, rase, confesiuni, categorii sociale etc.

Operele literare oglindesc viața diferită a etniilor, fie ele rome, maghiare, slave, având un conținut istoric, cu o bogată conotație interculturală. Un exemplu în această privință este textul lui Vasile Alecsandri, intitulat *Vasile Porojan*, care tratează prietenia dintre Vasile Alecsandri, poetul, și fiul unui țigan, ceea ce ne evidențiază una dintre cele mai interesante povești de viață, cu multe învățăminte, confirmând că etniile sunt mai degrabă convenții sociale și că ideile preconceptuate pot fi învinse prin sinceritate și apropiere sufletească. Activitățile de învățare pot include, pe lângă exerciții de înțelegere a unor termeni specifici educației interculturale, și lectura unor astfel de texte, care prin conținutul lor să aibă ecou în combaterea discriminării. Un exemplu de acest gen întâlnim și în fabula *Câinele și cățelul*, de Grigore Alexandrescu, în care morala aduce în discuție principiul egalității între semeni. Însă, un exemplu clasic care vizează interculturalitatea este romanul *Baltagul* de Mihail Sadoveanu, care înglobează o serie de clișee etnice: „Domnul Dumnezeu, după ce a alcătuit lumea, a pus rânduială și semn fiecărui neam. Pe țigan l-a învățat să cânte cu cetera și neamțului i-a dat șurubul. Dintre jidovi, a chemat pe Moise și i-a poruncit: -Tu să scrii o lege, și când va veni vremea, să pui pe farisei să răstigneasca pe fiul meu cel prea iubit Iisus, și după aceea să îndurati mult năcaz și prigonire, iar pentru aceasta eu am să las să curgă spre voi banii ca apele. A chemat pe ungur cu degetul și i-a ales, din câte avea pe lângă sine, jucării: Iaca, dumitale îți dau botfori și pinteni și rășină să-ți faci sfârcuri la mustăți, să fii fudul și să-ți placă petrecerile cu soții. S-a înăfățișat și turcul: Tu să fii prost, dar să ai putere asupra altora, cu sabia. Sârbului i-a pus în mână sapa.” Așadar, la o oră de literatură, profesorul implicat în educația interculturală, ar trebui să folosească metode și mijloace de predare-învățare-evaluare, care să formeze indivizi capabili să trăiască armonios într-o lume a schimbărilor majore. Prin urmare, ora de limba și

literatura română devine un vast atelier de formare a competențelor care vor pune bazele dialogului intercultural între diferitele grupuri din societate.

Un rol important în educația interculturală îl au și activitățile extrașcolare, care conduc la formarea competențelor specifice care pledează pentru deschidere, comunicare, empatie, pentru înțelegerea și valorizarea logicii fiecărei culturi, apropiate sau depărtate. Componentele competenței 4 interculturale vizează formarea atât de atitudini, cunoștințe, abilități de interpretare și relaționare, de interacțiune, cât și abilități de reflecție și evaluare critică. Toate acestea se pot realiza prin: ateliere de muncă pe diferite teme, cluburi interculturale, expoziții de obiecte tradiționale, prezentări ale costumelor tradiționale, organizarea de concursuri culinare- mâncăruri specifice altor etnii etc. Gama de activități interculturale se poate îmbogăți și prin organizarea de întâlniri între persoane de culturi diferite, a înfrășirilor atât între clase și școli, cât și între clase din alte regiuni lingvistice sau chiar din alte țări, prin colaborarea elevilor, prin excursii, proiecte sau schimburi de materiale audio și video.

- **Gastronomia:** Mâncărurile tradiționale sunt adesea influențate de diverse culturi, creând o diversitate culinară care este un simbol al identității naționale.

Profesorul are în fața lui nu doar niște minți agere, dornice de cunoaștere, ci și niște suflete curate, gingașe și pline de voieșie. Empatia este capacitatea de a recunoaște și, într-o oarecare măsură, de a împărtăși sentimentele unei alte persoane, chiar atunci când aceasta nu le exprimă explicit. Ea se poate manifesta atât în cadrul interacțiunilor verbale, cât și pe parcursul lecturii unui roman, când cititorul trăiește, alături de personaje, emoții și sentimente diverse. Pentru a fi profesor este nevoie de o doză mare de iubire, dăruire și empatie, flexibilitate, creativitate și atitudine pozitivă.

Profesorul pentru copiii secolului XXI trebuie să îi pregătească pe aceștia pentru un drum lung numit viață și să le pună în bagaje curajul, bucuria și încrederea.

În concluzie, dacă ne dezvoltăm într-un mediu în care sunt induse modele comportamentale și de gândire eficiente, ale căror obiective sunt conștientizarea și **exprimarea inteligentă a emoțiilor**, empatia și abilitatea de a le gestiona, cu siguranță evoluăm din aceasta perspectivă și avem șansa să devenim persoane înalt funcționale din punct de vedere emoțional și pregătiți pentru a face față provocărilor pe parcursul întregii vieți. Deși, generația actuală este atrasă de noile tehnologii informaționale, este important să le cultivăm copiilor dragostea pentru lectură, cunoașterea operelor clasice naționale și universale, care oferă modele de conviețuire demne de urmat.

*Omul nu poate spune nimic din ceea ce nu poate simți,
dar poate simți ceea ce nu poate să spună..*

Fericitul Augustin

INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR

**CURIMAN CRISTINA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ VEDEA**

Interculturalitatea reprezintă una dintre cele mai actuale tematici ale lumii contemporane, fiind esențială pentru definirea identității unui popor și pentru dezvoltarea unei societăți bazate pe respect reciproc și dialog. Într-o lume globalizată, unde granițele culturale devin tot mai permeabile, întâlnirea dintre diverse culturi nu mai este doar o oportunitate, ci o necesitate pentru conviețuirea armonioasă.

Ce este interculturalitatea?

Interculturalitatea presupune interacțiunea și schimbul de valori, tradiții, obiceiuri și norme specifice diferitelor culturi. Aceasta se diferențiază de multiculturalitate, care desemnează coexistența pasivă a mai multor culturi într-un spațiu comun, fără neapărat un dialog activ între acestea. Prin urmare, interculturalitatea implică schimbul activ, respectul reciproc și valorizarea diversității.

Interculturalitatea și identitatea națională

Identitatea unui popor este rezultatul unui proces istoric complex, fiind definită de limbă, tradiții, religie, valori comune și experiențe colective. Cu toate acestea, nicio cultură nu se dezvoltă în izolare completă. De-a lungul istoriei, popoarele au interacționat și au schimbat influențe culturale, de la gastronomie și artă, până la instituții politice și norme sociale.

Prin urmare, interculturalitatea nu este o amenințare la adresa identității naționale, ci o cale prin care aceasta poate fi îmbogățită. Interacțiunile interculturale permit unui popor să-și reinterpreteze valorile proprii, să se deschidă către noi perspective și să găsească soluții inovatoare la problemele cu care se confruntă.

Beneficiile interculturalității

1. Promovarea toleranței și a respectului reciproc

Interculturalitatea ajută la construirea unei societăți mai tolerante, unde oamenii pot coexista armonios, indiferent de diferențele culturale. Această abordare contribuie la reducerea discriminării și a stereotipurilor.

2. Inovație și progres social

Când diverse culturi interacționează, ele pot genera idei inovatoare. Fie că este vorba despre artă, știință sau tehnologie, schimburile interculturale au fost adesea motorul progresului.

3. Consolidarea identității proprii

Deși poate părea paradoxal, contactul cu alte culturi poate determina o întoarcere către propriile rădăcini culturale și o reevaluare a valorilor autentice. Prin comparație și dialog, popoarele pot descoperi ceea ce le face unice.

4. Dezvoltarea competențelor interculturale

Aceste competențe includ abilitatea de a comunica eficient cu oameni din medii culturale diferite, empatia și capacitatea de a rezolva conflicte prin negociere.

Provocările interculturalității

Deși benefică, interculturalitatea implică și anumite provocări. Printre acestea se numără tendința unor grupuri de a-și proteja identitatea prin izolare, teama de pierdere a valorilor tradiționale sau apariția conflictelor interetnice. Este important ca aceste probleme să fie gestionate prin politici educaționale și sociale care să promoveze dialogul și integrarea armonioasă.

Educația interculturală - un pilon esențial

Unul dintre cele mai eficiente mijloace de a promova interculturalitatea este educația. Aceasta poate contribui la formarea unei generații de tineri deschiși către diversitate, capabili să interacționeze pozitiv cu persoane din medii culturale diferite. Introducerea unor cursuri care să abordeze aspecte precum istoria culturilor, valorile comune și importanța respectului reciproc poate preveni conflictele și poate stimula colaborarea.

Concluzie

Interculturalitatea este mai mult decât o simplă interacțiune între culturi; ea reprezintă un simbol al adaptabilității și al dinamicii identitare a unui popor. Prin acceptarea și valorizarea diversității, societățile moderne pot construi un viitor bazat pe colaborare, respect și progres comun. Astfel, interculturalitatea nu doar că îmbogățește patrimoniul cultural al fiecărui popor,

dar devine un fundament solid pentru o conviețuire armonioasă într-o lume din ce în ce mai interconectată.

ȘCOALA GIMNAZIALĂ “ION PREOTU” TROIANUL, TELEORMAN

INTERCULTURALITY - SIMBOL OF A NATION'S IDENTITY **Interculturalitatea - simbol al identității unui popor**

Participant,
prof. Diniță Ionica

Este un truism afirmația că societatea noastră actuală devine din ce în ce mai accentuat pluriculturală. Se știe, de asemenea, că educația este, în principal, o activitate de transmitere și difuzare a culturii. Grație acesteia, cultura se propagă de la o generație la alta, îmbogățindu-se și diversificându-se continuu. Spațiul existenței individuale, în acest sfârșit de secol, depășește limitele tradiționale ale ambianței originare, de formare și socializare inițiale. Întâlnirea și dialogul culturilor, în ciuda distanțelor care le separă în timp și spațiu, sunt inevitabile și, în multe cazuri, problematice și complexe. Se pot astfel constata numeroase efecte disfuncționale precum eșecul în adaptarea mutuală, ambiguități identitare sau de comportament, refuzul și percepția slabă a alterității.

Problema coexistenței diferitelor culturi în sânul aceleiași societăți este, după părerea multora, o sfidare destul de deconcertantă a prezentului și viitorului. Când un individ se situează între două culturi există riscul apariției unui dezechilibru transcultural, din cauză că apare o tensiune între valorile specifice celor două sisteme culturale; în acest tranzit cultural, individul riscă să se „rătăcească”, deoarece valorile „vechi” nu sunt (încă) validate și confirmate în cultura nouă, de inserție. Se pare că e necesară o anumită perioadă de timp, de acomodare, pentru discernerea sau descoperirea valorilor analoge ale „noii” culturi (sau valorile „de substituție”), în vederea stabilirii unui referențial valoric restructurat, din perspectiva căruia să se poată descifra satisfăcător noul spațiu spiritual. Persoana care pătrunde într-un alt orizont cultural se va vedea confruntată cu un alt sistem de percepție a realului, cu un ansamblu de viziuni culturale specifice asupra timpului și spațiului, cu un mod diferit de relaționare cu altul. În situația creată, trebuie să se exploateze simbolurile comune, elementele culturale asemănătoare care fac o

bresa și pot facilita „trecerea” dintr-o lume (cu valorile ei) în alta, mai bogată și mai permisivă la valori eterogene. Pentru înțelegerea mutuală, este necesară o negociere a sistemului de referințe comune între partenerii acestui schimb. Elementele comune se pot converti în suporturi pentru catalizarea procesului de integrare. În acest proces, „prima” identitate se va eroda (sau va intra) într-o „a doua”, pe cale de a se naște, dar care va fi integrantă și mai largă. Este naivă tranșarea între valori „rele” și „bune” în materie de cultură. Trebuie păstrate și exploatare contextual valorile „vechi”, identice sau nonidentice cu cele ale culturii „gazdă”. Doar astfel individul se va „acorda” cu o multitudine de stimuli culturali, poate diferiți, dar importanți, asigurându-se o receptare și o trăire a diversității modalităților culturale din noul mediu. Este foarte plauzibilă necesitatea restabilirii conjuncturale a unei alte ordini de priorități axiologice. Dar este obligatorie acumularea și semnificarea tuturor valorilor neexperimentate încă, pentru îmbogățirea spirituală a insului, ce este nevoit să se îndrepte spre alte orizonturi culturale. Educația interculturală constituie o opțiune ideologică în societățile democratice și vizează pregătirea viitorilor cetățeni în așa fel încât ei să facă cea mai bună alegere și să se orienteze în contextele multiplicării sistemelor de valori. Adaptarea la mutația și diversitatea culturală e necesară atât pentru „minorități”, cât și pentru „majoritari”, în interacțiunile prezente și viitoare. De altfel, demarcația clasică între majoritari și minoritari e tot mai dificil și periculos de realizat, în funcție de multiple perspective de referință, toți indivizii pot fi minoritari, racordându-se la subcoduri culturale oarecum diferite „Cine spune intercultural spune în mod necesar, plecând de la sensul plener al prefixului inter-: interacțiune, schimb, deschidere, reciprocitate, solidaritate obiectivă. Spune, de asemenea, dând deplinul sens termenului cultură: recunoașterea valorilor, a modurilor de viață, a reprezentărilor simbolice la care se raportează ființele umane, indivizii sau societățile, în interacțiunea lor cu altul și în înțelegerea lumii, recunoașterea importanței lor, identificarea interacțiunilor care intervin simultan între multiplele registre ale aceleiași culturi și între diferite culturi” (Micheline Rey, 1984, p. 13). Educația interculturală vizează o abordare pedagogică a diferențelor culturale, strategie prin care se iau în considerație specificitățile spirituale sau de alt gen (diferența de sex, diferența socială sau economică etc), evitându-se, pe cât posibil, riscurile ce decurg din schimburile inegale dintre culturi sau, și mai grav, tendințele de atomizare a culturilor. Abordarea interculturală, se arată într-o lucrare editată de Consiliul Europei (Antonio Perotti, 1992), nu este o nouă știință, nici o nouă disciplină, ci o nouă metodologie ce caută să integreze în interogația asupra spațiului educațional datele psihologiei, antropologiei, științelor socialului, politicii, culturii, istoriei. Discursul asupra interculturalului își extrage seva din perspectivele deschise de conexiunile disciplinare.

Educația interculturală vizează dezvoltarea unei educații pentru toți în spiritul recunoașterii diferențelor” ce există în interiorul aceleiași societăți și mai puțin (sau deloc) o educație pentru culturi diferite, ceea ce ar presupune staticism și o izolare a grupurilor. Atitudinea interculturală facilitează apariția unei sinteze de elemente comune, ca fundament al comunicării și înțelegerii reciproce între diferitele grupuri culturale. Școala, acceptând principii precum toleranța, respectul mutual, egalitatea sau complementaritatea valorilor, va exploata diferențele spirituale și valorile locale, atașându-le la valorile generale ale umanității. Orice valoare locală autentică trebuie păstrată de cei ce aspiră la apropierea de cultura mondială. Valorile locale pot funcționa, pentru cultura de origine, ca porți de intrare în perimetrul valorilor generale. Credem că valorile particulare veritabile comporta o potențialitate și o disponibilitate funciară de deschidere către valorile generale spre care tind ființele umane. Abordarea interculturală refuză tentativa folclorică și caricaturală de apropiere a unei culturi, stigmatizarea sau ierarhizarea valorică a culturilor. În țările în care fenomenul migrației este o problema, interculturalismul poate fi un instrument eficient pentru a lupta împotriva intoleranței și xenofobiei. Această perspectivă poate evita tendințele de dispreț a unor culturi minoritare, dar

deosebit de interesante pentru zestrea culturală a umanității. Interculturalismul este „un instrument pentru ameliorarea egalizării șanselor și a inserției optimale a populațiilor străine, europene sau nu, în viața economică și socială, punând în practică dorința de întărire a drepturilor pentru toți și, de aici, chiar dezvoltarea democrației” (Eric Bouchez, Andre de Peretti, 1990, p. 139).

BIBLIOGRAFIE:

Cucoș, C. (2000). Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom, Iași
Vrasmas, E., (1999). Educația copilului preșcolar, Editura Pro Humanitate, București
Pierre Dasen, C., Perregaux, M., R., (1999). Educația interculturală, Editura Polirom

MANAGEMENTUL CLASEI INCLUZIVE

Prof. Vlad Alina, Școala Gimnazială
„Alexandru Debrățeanu” Roșiorii de Vede

În sens larg, managementul este activitatea complexă de concepere, pregătire, organizare, coordonare și administrare a elementelor implicate în atingerea unor obiective. „Managementul este procesul în care managerul operează cu trei elemente fundamentale - idei, lucruri și oameni – realizând prin alții obiectivele propuse” (A. Mackensie, 1969)
Managementul educațional este „știința și arta de a pregăti resursele umane, de a forma personalități, potrivit unor finalități acceptate de individ și de societate sau o anumită colectivitate. El cuprinde un ansamblu de principii și funcții, de norme și metode de conducere care asigură realizarea obiectivelor sistemului educativ (în ansamblu sau la nivelul elementelor componente), la standarde de calitate și eficiență cât mai înalte.” (Ioan Jinga)

Managementul educațional se referă la teoria și practica managementului general, aplicat sistemului și procesului de învățământ, organizațiilor școlare și claselor de elevi.

La nivelul instituției de învățământ managementul se structurează în:

- *managementul de vârf* – nivelul conducerii;
- *managementul pe domenii* – nivelul comisiilor/catedrelor/compartimentelor;
- *managementul clasei* - nivelul colectivelor de elevi.

Activitatea managerială la nivelul clasei presupune: planificare, organizare, comunicare, conducere, coordonare, îndrumare, motivare, consiliere, control și evaluare.

Implicit rolurile manageriale ale cadrului didactic sunt cele de:

- *planificare* (orarul clasei, structurarea conținuturilor, determinarea activităților, sarcinilor și obiectivelor/ competențelor specifice);
- *organizare* (activitățile clasei, programul, formele de organizare);
- *comunicare* (stabilește canalele de comunicare și repertoriile comune);
- *conducere* (direcționează procesul asimilării și formării elevilor apelând la normativitatea educațională);
- *coordonare* (urmărește realizarea sincronizării dintre obiectivele individuale ale elevilor cu cele ale clasei, contribuie la coeziunea de grup);
- *îndrumare* (oferă modalități de susținere a comportamentelor și reacțiilor elevilor);

- *motivare* (motivează elevii prin întăriri pozitive și negative, formulează aprecieri verbale și reacții nonverbale);
- *consiliere* (oferă suport în activitățile școlare și extrașcolare, intervine în orientarea școlară și profesională);
- *control* (reglează, ajustează activitățile elevilor);
- *evaluaire* (aplică instrumente de evaluare, folosește prelucrări statistice în vederea elaborării unor aprecieri și a unor planuri de ameliorare).

Managementul climatului educațional vizează atât sistemul de relații (profesor – elevi, elevi – elevi, elev – grup, relațiile cu parteneri externi), cât și sistemul de reguli, norme și proceduri care reglementează desfășurarea activității educaționale.

Normele reprezintă valori ale grupului clasă. Ele trebuie să fie stabilite de întregul grup nu impuse din afară. Scopul normelor explicite sau implicite (ascunse) este acela de a modela comportamentele elevilor în raport cu valorile grupului.

Regulile, indiferent de natura lor, (de comportare, de igienă, de securitate etc) trebuie urmate cu precizie și nu se pot negocia.

Procedurile sunt modalitățile prin care se realizează activitățile în cadrul clasei și exprimă comportamente simple. Ele sunt produsul unor negocieri dintre profesorul manager și clasă.

Structurile dimensional-practice de abordare a clasei de elevi (cf. Iucu R. *Managementul clasei de elevi*) sunt: ergonomică, psihologică, psihosocială, normativă, relațională, operațională și creativă. Acestea sunt responsabile de eficiența intervențiilor cadrelor didactice în situațiile educaționale concrete.

Dimensiunea ergonomică se referă la dispunerea mobilierului în sala de clasă, vizibilitatea (în sensul poziționării elevilor în bănci) și pavoazarea/amenajarea sălii de clasă;

Dimensiunea psihologică se referă la capacitatea de învățare a elevilor. Elementele centrale ale dimensiunii psihologice sunt reprezentate de cunoașterea, respectarea și exploatarea particularităților individuale ale elevilor;

Dimensiunea socială se referă la clasă ca la un grup social, la structura informației sociale în grupul clasă;

Dimensiunea normativă se referă la normativitatea în clasa de elevi, la conflictul normativ;

Dimensiunea operațională se referă la proceduri și strategii de intervenție ale cadrului didactic, la conformare și complianța comportamentală în clasă;

Dimensiunea inovatoare se referă la schimbările din domeniul structurilor și practicilor învățământului ce au drept scop ameliorarea sistemului.

Organizarea clasei poate influența hotărâtor învățarea elevilor, de aceea se recomandă:

- așezarea copiilor cu dizabilități de vedere departe de sursele de lumină și cât mai aproape de profesor și de tablă;
- pentru integrarea elevilor cu dizabilități de auz, maniera cea mai eficientă de organizare spațială a clasei este așezarea băncilor elevilor în semicerc, permițându-se astfel citirea labială și o comunicare simetrică;
- modificarea modului de dispunere a mobilierului poate fi necesară și în cazul copilului cu dizabilități fizice/locomotorii dacă acesta folosește fotoliul rulant sau materiale tehnice ajutoare, poate fi necesară și construirea unor rampe și căi de acces în școală;
- pentru integrarea elevilor cu deficiențe mentale ușoare, o posibilă soluție poate fi organizarea clasei pe centre de interes. În aceste centre de activitate se pune la dispoziția elevilor un bogat sortiment de materiale care permit alternarea stilurilor de învățare și a aptitudinilor de dezvoltare;

- schimbarea periodică a colegului de bancă asigură o mai bună socializare între elevi și evită marginalizarea elevilor cu cerințe educative speciale;
- utilizarea spațiului din afara clasei pentru desfășurarea lecției de câte ori este posibil.

În ceea ce privește procesul de învățare în clasa incluzivă, pentru eficientizarea acestuia, UNESCO a elaborat *un pachet de resurse pentru profesori* în care sunt prezentate strategii de sprijinire a învățării pentru toți elevii din clasă precum:

- învățarea interactivă ca o modalitate permanentă de lucru;
- negocierea obiectivelor se referă la discutarea obiectivelor acțiunii de învățare, deoarece fiecare participant la acest act (profesor și elev) are ideile, experiențele și interesele personale în funcție de care se proiectează activitatea didactică;
- demonstrația, aplicația și feedbackul se referă la faptul că orice proces de învățare este mai eficient dacă informațiile prezentate sunt demonstrate și aplicate în situații reale de viață;
- modalități de sprijin în actul învățării pentru elevii integrați – cele mai utile și eficiente sunt: asigurarea confortului socioafectiv, învățarea în perechi, echipă sau cuplu de profesori în predare, colaborarea între elevi, părinții ca parteneri în învățare, comunicarea cu specialiști din afara școlii, implicarea comunității prin structuri și instituții, perfecționarea continuă a școlii și a profesorilor;
- evaluarea continuă a învățării – oferă un reper permanent față de care profesorul își poate optimiza intervenția în actul învățării, iar elevul își poate testa capacitatea de a oferi soluții valide situațiilor diverse de învățare.

În condițiile elaborării unui program de intervenție individualizat pentru elevii cu cerințe educative speciale, este necesară respectarea cerințelor referitoare la:

- evaluarea copilului din punct de vedere medical, psihologic, pedagogic și social;
- stabilirea obiectivelor ce trebuie realizate;
- identificarea metodelor și mijloacele necesare pentru a atinge obiectivelor;
- stabilirea conținuturilor intervenției;
- delimitarea perioadei de intervenție;
- stabilirea criteriilor minimale de apreciere a progreselor;
- stabilirea metodelor și instrumentelor de evaluare;
- precizarea modului de revizuire periodică a programului de intervenție.

Reușita unui program de intervenție individualizat depine în mod esențial de vârsta copilului; s-a demonstrat că *intervenția timpurie și stimularea precoce* a copilului în toate domeniile vieții, răresc considerabil frecvența cazurilor de copii cu cerințe educative speciale. Un rol important în acest sens îl are familia, fiind primul mediu care contribuie la dezvoltarea copilului.

BIBLIOGRAFIE

- Dumitru. A.,(2011), *Consilierea educațională, Modulul 5, Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din mediul rural prin activități de mentorat*;
- Gherguț, A., (2006), *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale*, Strategii diferențiate și inclusive în educație, Editura Polirom, Iași ;
- Tîrcă., A., (2011), *Management educațional*, Inovație și performanță în dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din mediul urban;

PORTUL POPULAR DIN MUNTENIA

PÎRVULEȚU ANGELICA DANIELA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ ANGHEL MANOLACHE,
SCRIOAȘTEA, TELEORMAN

Portul românesc tradițional reprezintă îmbrăcămintea românului atât în zile de lucru cât și în zile de sărbătoare. Costumul femeiesc este alcătuit din cămașa dreaptă sau de purtat în zile de lucru sau ie, catrințe, fote, vâlnice, brâie, iar costumul bărbătesc este alcătuit din cămașă, cioareci, ițari. Obiectele de încălțăminte, maramele, ștergarele ciorapii de lână, obielele și podoabele fac și ele parte din costumul românesc tradițional.

Costumul tradițional românesc s-a purtat și se mai poartă și astăzi în unele părți ale țării, însă a fost supus evoluției continue datorită schimbărilor din societatea românească, conviețuirii cu alte etnii, legăturilor comerciale, vecinătății cu alte popoare. Portul românesc este caracterizat prin unitate și continuitate. Unitatea este dată de trăsăturile portului din întreaga țară, cum ar fi componența costumului, materia primă din care se confecționau piesele de îmbrăcăminte, croiul, cromatica sau punctele de cusătură, iar continuitatea reprezintă drumul parcurs de-a lungul anilor.

Străbătută în secolele precedente de vechile drumuri comerciale care legau Orientul de Occident și de binecunoscutele trasee ale transhumanței oierilor transilvăneni, care își iernau turmele în bălțile Dunării, Muntenia a beneficiat de timpuriu de un statut privilegiat în ceea ce privește schimburile culturale interzonale și accesul la diverse categorii de materiale noi, vândute prin sate de către “marghidani” (vânzători ambulanti).

Firul metalic auriu și argintiu, arniciul colorat, mătasea, fluturii (paietele) și măgelele folosite în broderia și alesăturile pieselor de costum, încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, au contribuit la înobilarea acestora și la diversificarea paletelor cromatice. În partea de sud a Munteniei – zonele etnografice Vlașca, Ilfov, Teleorman – costumul tradițional aduce în atenție câteva elemente ce trădează influență balcanico-orientală: croiul “poturilor” (pantaloni bărbătești cu turul foarte larg), folosirea găitanelor negre de mătase și a celor colorate pentru decorarea hainelor groase din dimie, adoptarea de către femei a “fesului”, “chemelețului” și a monedelor de aur (“icușari” și “mahmudele”) pentru găteala ceremonială a capului.

Ansamblu vestimentar de o remarcabilă valoare artistică, costumul tradițional din Muntenia, indiferent de zona etnografică, a contribuit semnificativ la afirmarea portului popular ca formă semnificativă a creației țărănești și dezvoltarea patrimoniului etnografic românesc. Varietatea soluțiilor plastico-decorative, rafinatele armonii cromatice și originalitatea interpretărilor diverselor categorii de motive au generat o expresie estetică inconfundabilă pentru fiecare tip de piesă.

Portul popular femeiesc

Ia, fota și marama acestor costume sunt, fiecare, un exemplu de performanță tehnologică și măiestrie artistică. **Maramele** impresionează prin lungimea și decorul ales cu fir auriu, bumbac alb și mătase colorată. La **cămăși**, modul de structurare a decorului pe mâneci, respectă totdeauna poziția altiței, încrețului și a râurilor dar introduce totuși unele elemente de particularizare, care ilustrează principiul unității în diversitate. Pânza are margini portocalii, mânecile sunt foarte lungi și motivul “fuști”, este lucrat cu arnica negru sau roșu și fir auriu sau argintiu.

Mâneca răsfrântă, încrețul policrom urmat de râuri sau o blană de motive, potențate vizual prin adăugare de paiete și mărgelă, definesc zona Teleorman.

În ceea ce privește **fotele**, în ambele zone decorul este plasat pe poale și pulpene, fiind ales cu fir auriu și argintiu pe fond negru, roșu, albastru sau alb. Exceptând această compoziție, fota teleormăneană, de mai mici dimensiuni, se poartă asociată în față cu o zăvelcă armonizată cromatic și compozițional cu fota. Nota distinctivă a fotei este repartizarea decorului de jur-împrejurul laturilor formând un chenar ce lasă în centru, un mic spațiu nedecorat.

Pentru eleganța și prețiozitatea materialelor, iile, fotele și maramele muscelene, au fost adoptate în multe zone ale țării ca embleme ale costumului național.

Portul popular bărbătesc din Muntenia

Înainte de a începe prezentarea foarte pe scurt a portului popular bărbătesc, trebuie să menționăm faptul că acesta nu diferă foarte mult în raport morfologic și cromatic de celelalte regiuni învecinate, așa cum o face costumele femeiesc.

Ca și în cazul costumei femeiesc, **cămașa** constituie un element important în portul bărbătesc, în zona cercetată distingându-se următoarele tipuri: cămașa țărănească cu clini, cu fustă și cu barbure. Cămașa bărbătească de lucru se diferențiază de cea de sărbătoare, în sensul că ea este mai puțin ornamentată sau deloc.

Cămașa are trupul împreună cu poalele și se croiește dintr-o bucată de pânză de circa 200 cm, de lățimea 43 cm, în care se face o gaură pentru introducerea acesteia pe cap. Cămașa se lărgeste prin introducerea în părți a unor clini care variază ca număr în funcție de mărimea celui care urma să-o poarte.

Cămașa cu clini, mai ales cea pentru sărbătoare, este încheiată și cusută cu deosebită grijă. Încheieturile poartă numele de „cheițe” sau „strânsori” și se întâlnesc și la costumele femeiesc. Aceste încheieturi se realizează cu iglița și, în funcție de complexitatea sa, se disting următoarele modele: „rusceafărul”, „cârligele”, „chiciorușele” și „strânsoarea în bob”.

Ornamentele aplicate pe cămășile bărbătești erau executate din arnici de culoare neagră, roșie sau galbenă, culori tradiționale, dar și verde și mov în ultima perioadă. Câmpurile ornamentale sunt plasate la guler de-a lungul deschizăturii pieptului, la poale și la extremitățile mânecilor. Se remarcă aceeași consecvență în alegerea motivelor ca și în costumele femeiesc. Pe cămășile cercetate la bătrânii din sat am putut observa în principal motive geometrice, mai ales la cele vechi, dar și motive florale stilizate, dublate de fluturi și mărgelă, la cele mai noi. În funcție de vârsta celui care o purta, ornamentele erau mai sobre sau mai colorate, iar în cazul cămășilor de nuntă, aceste ornamente erau albe sau auriu.

De la brâu în jos, bărbații purtau **cioareci sau ȋtari**. Cioarecii se făceau de obicei din patru coturi de postav, adesea numit și dimie sau pânură. Spre deosebire de ȋtari, cioarecii, fiind mult mai groși, se purtau mai ales iarna. În Berevoiești, croitul cioarecilor se învăța din tată în fiu.

Printre piesele de port care îmbracă tot corpul, amintim: **gluga, zeghea, ȋndra, pulpana**. Datorită mediului social dar și al comodității noilor articole vestimentare, toate aceste piese de port au dispărut.

Costum din zona Argeș

INTERCULTURALITY -SYMBOL OF A NATION `S IDENTITY **Interculturalitatea – simbol al identitatii unui popor**

Participant :MIHALACHE EUGENIA IULIA
SCOALA GIMNAZIALA „ION PREOTU ``TROIANUL ,TELEORMAN

Interculturalitatea este termenul ce denumește contactul dintre culturi, existența unui dialog între acestea și nu în ultimul rând interacțiunea și influență pe care o primesc reciproc. Se vorbește din ce în ce mai des despre interculturalitate ca o stare de fapt într-un nou mileniu al politicii globale și al comunicării inter-etnice. Interculturalitatea prezintă, interpretează și reevaluează experiența socială a diversității și a diferențelor.

Interculturalitatea pretinde respect și apreciere din partea grupurilor pentru alte culturi din societate, pretinde toleranță unei comunități față de cealaltă comunitate, și în același timp pretinde dreptul individului de a părăsi propriul grup cultural.

În Uniunea Europeană există un ansamblu de țări care încearcă să conviețuiască împreună și să se ajute reciproc pe toate planurile (social, economic, cultural etc.), interculturalitatea este indispensabilă pentru că această decurge de la sine. Aceste țări pentru a putea colabora trebuie să interacționeze, să comunice, să intre în contact unele cu celelalte.

De-a lungul evoluției istorice orice cultură pierde unele trăsături și câștigă altele. Un astfel de proces trebuie acceptat și nu are nimic negativ în sine. Păstrarea identității nu trebuie să însemne modificarea culturală. Problema este cum să facem ca să accelerăm și să controlăm evoluțiile diverselor culturi pe direcția convergenței și să punem astfel conviețuirea interculturală în locul conflictelor interculturale, fără riscul asimilării unei culturi de către altă. De asemenea o altă provocare este legată de nevoia construirii, în cadrul diferitelor comunități organizate, a unor instituții compatibile folosind elementele tradiționale specifice culturii fiecăreia dintre ele.

Chiar dacă suntem diferiți pe plan cultural, lingvistic, gastronomic am dovedit că putem colabora eficient.

Persoană care pătrunde într-un alt orizont cultural se va vedea confruntată cu un alt sistem de percepție a realului, cu un ansamblu de viziuni culturale specifice asupra timpului și

spațiului, cu un mod diferit de relaționare cu altul, în situația creată, trebuie să se exploateze simbolurile comune, elementele culturale asemănătoare pot facilita trecerea dintr-o lume (cu valorile ei) în altă, mai bogată și mai permisivă la valori eterogene.

Asta deoarece în procesul comunicării, oamenii folosesc variate mijloace de comunicare: nonverbale (acțiuni concrete cu obiectele, gesturi și mimica), iar altele verbale (somare, grafice). Mijloacele verbale (și în primul rând cele sonore) au dobândit un rol fundamental în comunicarea interumană. Comunicarea este o formă de comportament interuman care izvoarește din nevoia de a relaționa și a interacționa cu ceilalți. Comunicarea poate duce la relații de armonie, colaborare sau în mod contrar, la dispute sau conflicte atunci când actul comunicării este denaturat.

Școala, valorificând principiile ca toleranța, respectul reciproc, egalitatea, va putea pune în relief diferențele culturale și valorile spirituale ale elevilor, raportându-le la valorile generale ale comunității. Astfel, obiectivul unei educații interculturale ar putea constitui o tentativă de ieșire din culturo-centrism prin crearea unui spațiu intermediar între două coduri culturale. Intercultural înseamnă:

- recunoașterea diversității de reprezentări, a referințelor și valorilor multiple;
- dialogul, schimbul și interacțiunile dintre diferitele reprezentări și referințe;
- relația dinamică dintre elementele culturale sau culturi, privite în ansamblu.

Raportările interculturale antrenează noi poziționări față de realitățile culturale, determină extragerea de noi semnificații sau înzestrarea cu noi sensuri a aceluiași simboluri culturale din perspectiva unor referințe modificate.

Educația interculturală, promovarea acesteia, ar presupune astfel patru dimensiuni fundamentale:

- dimensiunea personală, cu privire la propriul profil psihocomportamental, prin depășirea prejudecăților și stereotipurilor personale;
- dimensiunea cognitivă, de cunoaștere a premiselor istorice, geografice, antropologice, sociologice privind generarea și consecințele fenomenelor interculturale;
- dimensiunea metodologică, de acumulare a metodelor și procedeele de păstrare și cultivare a diferențelor, de aplicare a metodelor de diferențiere și particularizare a valorilor;
- dimensiunea relațională, de cunoaștere a datelor reale despre elevii cu care se lucrează.

Educația interculturală este una dintre „noile educații” definite drept o formulă ce corespunde unei schimbări paradigmatică a actului educativ în favoarea unei învățări inovatoare. Valorile avansate de noile educații sunt specifice societății contemporane: pacea și cooperarea, toleranța, democrația, comunicarea și mass-media, schimbarea și dezvoltarea etc. Aceste valori îmbogățesc conținutul axiologic al educației făcându-l mult mai dinamic și orientează sensul educației de la modelul pluridisciplinar clasic la modelul interdisciplinar. Noile educații obligă școala să cultive valori universale autentice prin realizarea a patru obiective: luarea în considerație a dimensiunii culturale a dezvoltării, afirmarea și îmbogățirea identităților culturale, largirea participării elevilor la viața culturală și promovarea cooperării culturale internaționale. În consecință, programele de învățământ au fost racordate la diversitatea culturilor și a interacțiunilor culturale promovând astfel o nouă mentalitate care ilustrează faptul că dezvoltarea societății cuprinde două dimensiuni: cultură și educație. Educația interculturală este un răspuns la pluralismul cultural care constituie o sinteză de elemente definitorii ale unui anumit spațiu pentru a constitui un mediu moderat în vederea construirii unei civilizații noi. Această dimensiune este cultivată de școală, care percepe cel mai bine faptul că toate culturile sunt egale prin demersul lor umanist, deci nu sunt diferite, ci complementare, de aceea școala va realiza un consens între valorile naționale și diferențele culturale ale umanității, formându-i astfel elevului un orizont cultural național-universal. Scopul educației interculturale constă în cultivarea receptivității față de diferență, mărirea

permisivității față de alteritate, formarea unei competențe interculturale. Părăsirea valorilor culturii de origine, a instrumentelor proprii de cunoaștere în explorarea culturii din alteritate nu este nici posibilă, nici recomandabilă deoarece individul nu va putea renunța niciodată la schemele culturale achiziționate pe parcursul vieții.

În studiile de specialitate s-au sintetizat următoarele etape de formare a atitudinilor interculturale:

I. Cunoașterea: informarea asupra culturii din alteritate, apropierea valorilor acesteia, cunoașterea empatică a celuilalt.

II. Acceptarea: efortul pentru apropiere prin ascultarea celuilalt, în special pentru cunoașterea și înțelegerea codurilor lingvistice sau simbolice care nu coincid cu ale tale.

III. Comunicarea nonverbală: detaliile contextului comunicativ (vestimentație, organizarea spațiului, poziția locutorilor, mișcări, mimică) sunt relevante pentru comprehensiunea interculturală.

IV. Contactul cu mediul: deplasările în contextul fizic, socio-cultural străin sunt importante în relația dintre culturi, deoarece fac din alteritate o parte a experienței personale.

V. Raportarea la timpul celuilalt: descoperirea universului celuilalt este un demers temporal ce imprimă o altă dimensiune evenimentelor percepute.

Trecerea către o altă cultură angajează mai multe niveluri de realizare a educației interculturale:

- nivelul instituțional care constă în deschiderea școlii spre asociații culturale;
- nivelul grupal care constă în constituirea unor grupuri mixte de profesori: profesori -părinți, profesori -cercetători;
- nivelul relațional care constă în crearea unui raport dialectic între identitate și diferență în relația cu altul;
- nivelul psihologic care constă în reperarea propriilor reprezentări și efortul de a depăși prejudecățile.

În mare măsură, școala reprezintă spațiul universalizării ființei umane în care elevul vine să facă cunoștință cu valorile generale. Pentru a realiza perspectiva interculturală în cadrul instituțional este necesară aplicarea mai multor formule: propagarea unei pedagogii active, învățarea cooperativă ce antrenează toți copiii în scopul egalării șanselor educaționale.

Bibliografie:

- Antonesei, Liviu, Paideia. Fundamentele culturale ale educației, Editura Polirom, Iași, 1996
Călin, Marin, Teoria și metateoria acțiunii educative, Editura Aramis, București, 2003
Cucoș, Constantin (coordonator), Psihopedagogie, Editura Polirom, Iași, 1998
Giddens, Anthony, Sociologie, Editura Bic All, București, 2000
Jinga, Ioan, Educația și viața cotidiană, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2005
Macavei, Elena, Pedagogie. Teoria educației, Editura Aramis, București, 2001
Monteil, Jean-Marc, Educație și formare. Perspective psihosociale, Editura Polirom, Iași, 1997

INTERCULTURALITATEA – SIMBOL AL IDENTITĂȚII UNUI POPOR

Inst. Nedelea Georgeta
Șc. Gimn. „Ion Preotu” Troianul jud. Teleorman

Interculturalitatea este un concept care reflectă conviețuirea și interacțiunea între culturi diferite într-o societate, fiind, de asemenea, un simbol al identității unui popor. Ea exprimă modul în care un grup social sau național își formează și își definește identitatea prin prisma relațiilor, schimburilor și influențelor între culturi diverse. Într-un context intercultural, identitatea unui popor nu este un concept rigid și monolitic, ci mai degrabă unul dinamic, care se conturează în urma dialogului și interacțiunilor cu alte culturi. Acest proces nu presupune dispariția caracteristicilor unui popor, ci mai degrabă un mod de îmbogățire și diversificare a identității colective.

De exemplu, în multe societăți moderne, interculturalitatea este esențială pentru înțelegerea modului în care diferitele grupuri etnice, religioase sau lingvistice contribuie la formarea unui mozaic cultural care definește acea națiune. În această lumină, interculturalitatea poate fi văzută ca un simbol al rezilienței și adaptabilității unui popor, precum și al capacității sale de a îmbrățișa diversitatea.

Valorificarea conceptului de interculturalitate poate aduce multiple beneficii unei societăți, ajutând la crearea unui climat de înțelegere, respect și cooperare între diverse grupuri culturale. Pentru a-l valorifica în mod eficient, este important să fie integrat în diferite domenii ale vieții sociale, educaționale și politice. Iată câteva modalități prin care conceptul de interculturalitate poate fi promovat:

1. În educație:

- **Curriculum diversificat:** Introducerea unui curriculum care să reflecte diversitatea culturală, în care elevii să învețe despre istoria, tradițiile, religia și obiceiurile diferitelor culturi. Aceasta nu doar că ajută la dezvoltarea unei înțelegeri mai profunde, dar și la formarea unui respect pentru diversitatea globală.
- **Proiecte și activități interculturale:** Organizarea de activități, schimburi de experiență și proiecte care încurajează elevii să colaboreze cu colegi din diferite culturi. Aceste activități ar putea include ateliere de creație, concursuri sau excursii care să exploreze diversitatea culturală.
- **Dezvoltarea abilităților de comunicare interculturală:** Încurajarea elevilor să dezvolte competențe de comunicare care să permită interacțiunea eficientă și respectuoasă cu oameni din culturi diferite. Aceste abilități sunt esențiale într-o lume globalizată.

2. În viața socială:

- **Promovarea diversității în media:** Mass-media are un rol esențial în formarea percepțiilor despre alte culturi. Un conținut care să promoveze reprezentări autentice și pozitive ale diversității culturale poate ajuta la reducerea stereotipurilor și prejudecăților. Filme, emisiuni sau documentare care reflectă realitățile multietnice sunt un mod excelent de a educa publicul larg.
- **Dialog intercultural:** Crearea de spații pentru dialog între diverse grupuri etnice și culturale, astfel încât să existe o înțelegere reciprocă. Evenimentele interculturale, festivalurile și întâlnirile informale pot contribui la formarea unei culturi de respect și cooperare.

- **Lideri comunitari:** Liderii locali, influenceri și personalități publice pot juca un rol important în valorificarea interculturalității prin exemple pozitive și prin promovarea unor mesaje de toleranță și incluziune.

3. În politică și legislație:

- **Politici de incluziune socială:** Promovarea unor politici care să asigure drepturi egale și oportunități pentru toți cetățenii, indiferent de etnie, religie sau cultură. Aceste politici pot include măsuri de protecție a drepturilor minorităților și asigurarea unui acces echitabil la educație, locuri de muncă și servicii publice.

- **Promovarea cetățeniei active și participative:** Încurajarea membrilor din diverse comunități culturale să participe activ la viața politică și socială. Implicarea acestora în procesul decizional contribuie la o societate mai echitabilă și mai bine integrată.

4. În economie:

- **Diversitate în mediul de afaceri:** Promovarea unui mediu de afaceri care încurajează diversitatea culturală poate aduce beneficii economice. Companiile care apreciază diversitatea pot atrage talente din diferite colțuri ale lumii și pot inova mai eficient, având în vedere perspectivele variate ale angajaților lor.

- **Turism intercultural:** Promovarea turismului cultural ca instrument de înțelegere reciprocă și de învățare despre alte tradiții și stiluri de viață. Turismul care pune accent pe respectul pentru diversitate poate contribui la schimburi pozitive între culturi.

5. În viața cotidiană:

- **Construirea unor relații personale interculturale:** Fiecare dintre noi poate contribui la valorificarea interculturalității prin stabilirea unor relații respectuoase cu persoane din alte culturi. Aceste relații pot fi o sursă de învățături valoroase și pot crea un sentiment de solidaritate între oameni din diverse medii.

În concluzie, interculturalitatea trebuie să fie integrată în educație, politici publice și viața cotidiană pentru a construi o societate mai tolerantă și mai armonioasă. Crearea unui cadru favorabil în care să fie apreciată diversitatea poate contribui semnificativ la dezvoltarea unei identități colective care nu doar că valorizează tradițiile proprii, dar și încurajează respectul și înțelegerea față de altele.

SCOPUL ȘI ROLUL EDUCAȚIEI INTERCULTURALE

Prof.înv.primar NISTOR ALINA
Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” Roșiori de Vede
„Cunoscându-i pe alții, mă cunosc mai bine și pe mine”.

Multiculturalitatea înseamnă înțelegerea, acceptarea și recunoașterea diferențelor dintre indivizi din culturi diferite care interacționează unii cu alții și în ultima instanță trăiesc în același spațiu.

Se vorbește din ce în ce mai des despre interculturalitate ca o stare de fapt într-un nou mileniu al politicii globale și al comunicării inter-etnice. Interculturalitatea prezintă, interpretează și reevaluează experiența socială a diversității și a diferențelor, pretinde respect și apreciere din partea grupurilor pentru alte culturi din societate, pretinde toleranța unei comunități față de cealaltă comunitate, și în același timp pretinde dreptul individului de a părăsi propriul grup cultural.

În Uniunea Europeană există un ansamblu de țări care încearcă să conviețuiască împreună și să se ajute reciproc pe toate planurile (social, economic, cultural etc.), interculturalitatea este indispensabilă pentru că această decurge de la sine. Aceste țări pentru a putea colabora trebuie să interacționeze, să comunice, să intre în contact unele cu celalalte.

De-a lungul evoluției istorice orice cultură pierde unele trăsături și câștigă altele. Un astfel de proces trebuie acceptat și nu are nimic negativ în sine. Păstrarea identității nu trebuie să însemne modificarea culturală. Problema este cum să facem ca să accelerăm și să controlăm evoluțiile diverselor culturi pe direcția convergenței și să punem astfel conviețuirea interculturală în locul conflictelor interculturale, fără riscul asimilării unei culturi de către altă. De asemenea o altă provocare este legată de nevoia construirii, în cadrul diferitelor comunități organizate, a unor instituții compatibile folosind elementele tradiționale specifice culturii fiecăreia dintre ele.

Chiar dacă suntem diferiți pe plan cultural, lingvistic, gastronomic am dovedit că putem colabora eficient.

Persoana care pătrunde într-un alt orizont cultural se va vedea confruntată cu un alt sistem de percepție a realului, cu un ansamblu de viziuni culturale specifice asupra timpului și spațiului, cu un mod diferit de relaționare cu altul, în situația creată, trebuie să se exploateze simbolurile comune, elementele culturale asemănătoare pot facilita trecerea dintr-o lume (cu valorile ei) în alta, mai bogată și mai permisivă la valori eterogene.

Asta deoarece în procesul comunicării, oamenii folosesc variate mijloace de comunicare: nonverbale (acțiuni concrete cu obiectele, gesturi și mimica), iar altele verbale (somore, grafice). Mijloacele verbale (și în primul rând cele sonore) au dobândit un rol fundamental în comunicarea interumană. Comunicarea este o formă de comportament interuman care izvorește din nevoia de a relaționa și a interacționa cu ceilalți. Comunicarea poate duce la relații de armonie, colaborare sau în mod contrar, la dispute sau conflicte atunci când actul comunicării este denaturat.

Școala, valorificând principii ca toleranța, respectul reciproc, egalitatea, va putea pune în relief diferențele culturale și valorile spirituale ale elevilor, raportându-le la valorile generale ale comunității. Astfel, obiectivul unei educații interculturale ar putea constitui o tentativă de ieșire din culturo-centrism prin crearea unui spațiu intermediar între două coduri culturale.

Intercultural înseamnă:

- recunoașterea diversității de reprezentări, a referințelor și valorilor multiple;
- dialogul, schimbul și interacțiunile dintre diferitele reprezentări și referințe;
- relația dinamică dintre elementele culturale sau culturi, privite în ansamblu.

Raportările interculturale antrenează noi poziționări față de realitățile culturale, determină extragerea de noi semnificații sau înzestrarea cu noi sensuri a aceluiași simboluri culturale din perspectiva unor referințe modificate.

Educația interculturală, promovarea acesteia, ar presupune astfel patru dimensiuni fundamentale:

- dimensiunea personală, cu privire la propriul profil psihocomportamental, prin depășirea prejudecăților și stereotipurilor personale;
- dimensiunea cognitivă, de cunoaștere a premiselor istorice, geografice, antropologice, sociologice privind generarea și consecințele fenomenelor interculturale;
- dimensiunea metodologică, de acumulare a metodelor și procedeele de păstrare și cultivare a diferențelor, de aplicare a metodelor de diferențiere și particularizare a valorilor;
- dimensiunea relațională, de cunoaștere a datelor reale despre elevii cu care se lucrează.

Educația interculturală este una dintre „noile educații” definite drept o formulă ce corespunde unei schimbări paradigmatică a actului educativ în favoarea unei învățări inovatoare. Valorile avansate de noile educații sunt specifice societății contemporane: pacea și

cooperarea, toleranța, democrația, comunicarea și mass-media, schimbarea și dezvoltarea etc. Aceste valori îmbogățesc conținutul axiologic al educației făcându-l mult mai dinamic și orientează sensul educației de la modelul pluridisciplinar clasic la modelul interdisciplinar.

Noile educații obligă școala să cultive valori universale autentice prin realizarea a patru obiective: luarea în considerație a dimensiunii culturale a dezvoltării, afirmarea și îmbogățirea identităților culturale, lărgirea participării elevilor la viața culturală și promovarea cooperării culturale internaționale. În consecință, programele de învățământ au fost racordate la diversitatea culturilor și a interacțiunilor culturale promovând astfel o nouă mentalitate care ilustrează faptul că dezvoltarea societății cuprinde două dimensiuni: cultură și educație.

Educația interculturală este un răspuns la pluralismul cultural care constituie o sinteză de elemente definitorii ale unui anumit spațiu pentru a constitui un mediu moderator în vederea construirii unei civilizații noi. Această dimensiune este cultivată de școală, care percepe cel mai bine faptul că toate culturile sunt egale prin demersul lor umanist, deci nu sunt diferite, ci complementare, de aceea școala va realiza un consens între valorile naționale și diferențele culturale ale umanității, formându-i astfel elevului un orizont cultural național-universal.

Scopul educației interculturale constă în cultivarea receptivității față de diferență, mărirea permisivității față de alteritate, formarea unei competențe interculturale. Părăsirea valorilor culturii de origine, a instrumentelor proprii de cunoaștere în explorarea culturii din alteritate nu este nici posibilă, nici recomandabilă deoarece individul nu va putea renunța niciodată la schemele culturale achiziționate pe parcursul vieții.

În studiile de specialitate s-au sintetizat următoarele etape de formare a atitudinilor interculturale:

- Cunoașterea: informarea asupra culturii din alteritate, apropierea valorilor acesteia, cunoașterea empatică a celuilalt.

- Acceptarea: efortul pentru apropiere prin ascultarea celuilalt, în special pentru cunoașterea și înțelegerea codurilor lingvistice sau simbolice care nu coincid cu ale tale.

- Comunicarea nonverbală: detaliile contextului comunicativ (vestimentație, organizarea spațiului, poziția locutorilor, mișcări, mimică) sunt relevante pentru comprehensiunea interculturală.

- Contactul cu mediul: deplasările în contextul fizic, socio-cultural străin sunt importante în relația dintre culturi, deoarece fac din alteritate o parte a experienței personale.

- Raportarea la timpul celuilalt: descoperirea universului celuilalt este un demers temporal ce imprimă o altă dimensiune evenimentelor percepute.

Trecerea către o altă cultură angajează mai multe niveluri de realizare a educației interculturale:

- nivelul instituțional care constă în deschiderea școlii spre asociații culturale;

- nivelul grupal care constă în constituirea unor grupuri mixte de educatori: educatori-părinți, educatori-cercetători;

- nivelul relațional care constă în crearea unui raport dialectic între identitate și diferență în relația cu altul;

- nivelul psihologic care constă în reperarea propriilor reprezentări și efortul de a depăși prejudecățile.

În mare măsură, școala reprezintă spațiul universalizării ființei umane în care elevul vine să facă cunoștință cu valorile generale. Pentru a realiza perspectiva interculturală în cadrul instituțional este necesară aplicarea mai multor formule: propagarea unei pedagogii active, învățarea cooperativă ce antrenează toți copiii în scopul egalării șanselor educaționale.

Bibliografie:

Antonesi Liviu, Fundamentele culturale ale educației, Editura Polirom, Iași, 1996
Călin Marin, Teoria și metateoria acțiunii educative, Editura Aramis, București, 2003

Cucoș Constantin (coordonator), Psihopedagogie, Editura Polirom, Iași, 1998
Giddens Anthony, Sociologie, Editura Bic All, București, 2000
Macavei Elena, Pedagogie. Teoria educației, Editura Aramis, București, 2001

INTERCULTURALITATEA- PREMISĂ A DEZVOLTĂRII ELEVULUI

Prof. Stîngă Liliana
Școala Gimnazială „Zaharia Stancu”
Roșiori de Vede, jud. Teleorman

Societatea în care trăim este caracterizată de o degradare a valorilor umane, violență, discriminare și nepăsarea celor din jur. Activitatea de cercetare în domeniul interculturalității în România are ca obiectiv producerea unor concepte și cunoștințe mai precise și clare în vederea oferirii unor argumente mai bune pentru practicile sociale și politice din domeniul drepturilor omului în Europa de sud-est. Deseori ne punem întrebarea cum îi putem stimula pe copii, cum îi putem motiva pentru a deveni cetățeni responsabili și creativi dacă nu tocmai prin calitatea relației pedagogice a cărei bogăție este dimensiunea ei interculturală

Școala este instituția care nu se ocupă numai de transmiterea anumitor informații științifice ci și de formarea de cetățenilor de mâine, de însuflarea unor valori morale care să poată caracteriza adultul de mâine. Școala are misiunea de a permite fiecărui copil să crească, să-și dezvolte spiritul, corpul și inima, deci inteligența, sensibilitatea, creativitatea; să permită copiilor să învețe să trăiască împreună, unii cu alții, cu persoane diferite, să-și poată ocupa progresiv locul în societate, să poată deveni cetățeni activi.

Interculturalitatea este înainte de orice respectul diferențelor. Cadrele didactice sunt garanții acestor rigori ale spiritului care veghează asupra diferențelor, pentru a învăța, a cunoaște și a înțelege ceea ce ne leagă, ceea ce ne face asemănători, ceea ce ne apropie.

Astfel, integrarea copiilor ce aparțin unor culturi diferite în mediul educațional reprezintă o provocare pentru școala românească. Educația este un parteneriat între școală, familie și comunitate, cu scopul formării elevilor în vederea integrării acestora sociale și profesionale. Suntem diferiți, dar nu înseamnă că unul este mai bun decât celălalt, cu toții avem un potențial valoric egal. Toți avem o cultură asemănătoare, dar în același timp și culturi diferite. Acestea țin de religiile noastre, de grupul nostru etnic, de valorile politice, sociale, de familiile noastre. Unica posibilitate ca oamenii să devină solidari este recunoașterea și estimarea acestor diferențe și similitudini. Pentru cadrele didactice este esențial să creeze relații pozitive în interacțiunea dintre semeni, să favorizeze dezvoltarea persoanei, cât și a relațiilor constructive în grup, pentru a trăi sentimentul propriei identități. Educația interculturală nu trebuie limitată la bune intenții, la o acțiune specială, demonstrativă, prezentată doar în cazul unor schimburi de experiență. Ea este mai mult decât o activitate extrașcolară, mai mult decât o măsură tranzitorie, temporară. Interculturalismul trebuie să fie o constantă a lumii școlii, un mod de viață permanent. Venind din culturi diferite avem șansa să ne integrăm într-o societate diferită, multiculturală, care favorizează sentimentul de a fi în realitatea cotidian, o individualitate care nu seamănă cu nimeni și nimic. Cunoașterea și înțelegerea celuilalt este un proces progresiv și complex. Primele contacte între oamenii de culturi diferite sunt însoțite de sentimentul de insecuritate, de frică, de adversitate deschisă față de celălalt. Datorită învățării relaționale, pe măsură ce contactele devin frecvente, indispensabile (datorită unor circumstanțe,

locuri de muncă, etc.) acceptarea și înțelegerea celuilalt devin comportamente de bun simț. Într-o lucrare editată de Consiliul Europei se arată că "abordarea interculturală este o nouă metodologie ce caută să integreze, în interogația asupra spațiului educațional, datele psihologiei, antropologiei, științelor sociale, politicii, culturii, istoriei." (Antonio Perotti) Diferențele dintre copii, culturi, stiluri de viață și de învățare, dintre componente, sunt firești, pozitive. De aceea ei nu trebuie forțați să devină copii ale unui model predefinit.

Interculturalitatea este o componentă a realității zilnice din grădiniță și din școală. Tot modul de învățare este organizat din perspectiva interculturală, permițând învățarea prin colaborare, comunicare și nicidecum de marginalizare a unor copii. Trăsătura caracteristică a unei regiuni este faptul că alături de populația românească se găsesc și alte minorități naționale care alcătuiesc grupuri etnice deosebite. Diferite prin limbă, obiceiuri, ocupații și port, aceste grupuri etnice amintesc despre trecutul istoric al regiunii. Ele păstrează aspectele unui specific etnic caracteristic originii sale. Elementele vechi apar în croiala diferitelor articole de port, și în special la costumul de sărbătoare. Materialele de lână, mătase și bumbac, fireturile din aur și argint, compunerea costumului și compoziția ornamentală, deosebesc puternic creațiile acestor minorități de cele din restul țării. Astăzi, acest costum se păstrează în lăzile bătrânești, fiind folosit doar la manifestări artistice. Semnificația sa socială aproape a dispărut, el având astăzi, mai ales un interes documentar. Didactica contemporană promovează concepte și atitudini educaționale noi, menite să determine forme variate de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul copiilor.

Parteneriatul educațional este un astfel de concept care devine tot mai prezent în relațiile de colaborare ce se stabilesc între unități de învățământ, între acestea și diferite segmente ale societății. Inițierea și derularea de activități în parteneriat reprezintă o provocare pentru educatorul de astăzi, necesitând multă creativitate în concepere, dinamism în derulare, responsabilitate în monitorizare, flexibilitate în luarea deciziilor. Are loc o schimbare în relația biunivocă educator-educat, copilul fiind implicat în conducerea democratică, el putând să facă alegeri și să hotărască cât, cum, când se implică, în funcție de posibilitățile individuale, se obișnuiește cu o varietate de modalități de acțiune.

Concluzionând, interculturalismul în educație se poate contura în mod evident ca un real beneficiu didactic, ca un concept polivalent, ca o nouă pedagogie interactivă și modernă. Meritele sale fundamentale sunt centrate pe efortul istovitor, greu cuantificabil, de cristalizare la educatori și educați a unei competențe interculturale reale și funcționale. Și chiar dacă pedagogia interculturală este deseori criticată că își propune obiective mai mari decât puterile sale, chiar dacă soluțiile nu sunt întotdeauna ușor aplicabile, această abordare reprezintă un important punct de reflecție pentru lumea școlii.

Bibliografie:

1. CIOLAN, L., Pași către școala interculturală – ghid de educație interculturală pentru cadrele didactice, 2000, București, Editura Corint
2. CUCOȘ, C., Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, 2000, Iași, Editura Polirom
3. DASEN, P., Fundamente științifice ale unei pedagogii interculturale, în Educație interculturală, 1999, Iași, Editura Polirom
4. NEDELICU, A., Învățarea interculturală în școală – ghid pentru cadrele didactice, 2004, București, Editura Humanitas Educațional
5. ULRICH, C., Managementul clasei. Învățare prin cooperare – ghid pentru profesor, 2000, București, Editura Corint

INTERCULTURALITATEA, SIMBOL AL IDENTITĂȚII POPORULUI ROMÂN

Prof. Părpălea Cristian Florentin
Liceul Tehnologic "Nicolae Bălcescu" Alexandria, Teleorman

Introducere Interculturalitatea este un concept esențial în definirea identității unui popor, reprezentând interacțiunea dintre diverse culturi și schimbul reciproc de valori, tradiții și obiceiuri. Poporul român, aflat la confluența marilor civilizații europene, a fost dintotdeauna influențat de contactele cu alte popoare, ceea ce a dus la formarea unei identități culturale unice. Acest referat explorează modul în care interculturalitatea a contribuit la consolidarea identității românești, evidențiind influențele istorice, lingvistice și tradiționale care definesc cultura românească.

Interculturalitatea în istoria poporului român De-a lungul timpului, teritoriul României a fost un spațiu de intersecție a numeroase civilizații: dacă, romană, slavă, bizantină, otomană, austro-ungară și occidentală. Fiecare dintre aceste influențe a contribuit la formarea unei identități complexe și dinamice:

Moștenirea dacă și romană: Cultura și limba latină au avut un rol determinant în conturarea identității românești, având ca rezultat apariția limbii române, o limbă romanică cu influențe slave, turcești, maghiare și grecești.

Influențele slave: Limba română a împreunat numeroase elemente slave, mai ales în ceea ce privește terminologia religioasă și administrația medievală.

Contribuțiile orientale (otomane, grecești, bizantine): Acestea au influențat gastronomia, portul popular și unele aspecte ale organizării sociale și economice.

Influențele occidentale: În special în secolele XIX și XX, cultura românească a adoptat numeroase elemente din cultura franceză, germană și italiană, modernizând astfel structurile sociale și educaționale ale României.

Interculturalitatea și limba română Limba română este una dintre cele mai relevante dovezi ale interculturalității. Provenită din latină, limba română a asimilat numeroase cuvinte din alte limbi, cum ar fi:

Slavisme (ex. "prieten", "bogat")

Turcisme (ex. "cafea", "ciorbă")

Maghiarisme (ex. "oraș", "chip")

Germanisme și franșuzisme (ex. "șnițel", "șic")

Această diversitate lexicală reflectă în mod clar influențele culturale pe care poporul român le-a absorbit de-a lungul timpului.

Tradiții și obiceiuri interculturale Interculturalitatea este vizibilă și în tradițiile și obiceiurile poporului român. De exemplu:

Sărbătorile tradiționale precum Crăciunul și Paștele au influențe creștine, dar păstrează și elemente precreștine din credințele dacice.

Dansurile populare, cum ar fi hora, au similitudini cu dansurile din Balcani, evidențiind influențele interculturale din regiune.

Gastronomia românească combină elemente otomane (sarmale, baclava), franșuzești (pateurile), germane (cârnați, cozonac) și slave.

Interculturalitatea în context modern Globalizarea a intensificat schimburile culturale, iar România, ca membru al Uniunii Europene, continuă să fie un spațiu de interferență culturală. Accesul la educație internațională, tehnologie și migrația contribuie la diversificarea identității culturale românești, fără a anula specificul național.

Concluzie Interculturalitatea nu este o amenințare la adresa identității poporului român, ci un factor definitoriu al evoluției sale. Capacitatea de a absorbi și de a integra elemente din alte culturi a dus la o identitate națională bogată și diversă, care continuă să se adapteze și să evolueze. Prin urmare, interculturalitatea reprezintă nu doar un simbol al istoriei noastre, ci și o punte spre viitor, în care tradiția și modernitatea coexistă armonios.

INTERCULTURALITATEA – REFLECȚIE A IDENTITĂȚII ȘI DIALOGULUI ÎNTRE POPOARE

Lăpădatu Angela-Gabriela

Interculturalitatea este un concept esențial în societatea actuală, evidențiind interacțiunea dintre diverse culturi și contribuind la definirea identității unei națiuni. Acest proces nu doar facilitează schimbul de valori, idei și tradiții, ci are și un rol crucial în dezvoltarea și adaptarea comunităților la dinamica lumii moderne.

Identitatea unei națiuni nu este fixă, ci evoluează prin interacțiunea cu alte culturi. Tradițiile, limba, religia și valorile naționale sunt modelate de schimburile interculturale, generând o diversitate culturală ce conferă unicitate fiecărui popor. Acceptarea și integrarea elementelor din alte culturi nu duc la pierderea identității, ci la îmbogățirea acesteia, contribuind astfel la consolidarea patrimoniului cultural.

Indiscutabil, globalizarea apare ca un fenomen care impactează în mod durabil societățile moderne contemporane. Ușurința cu care ne deplasăm și deschiderea economică accelerează mobilitatea persoanelor, a grupurilor și a capitalurilor.

Într-o lume din ce în ce mai globalizată, interculturalitatea devine un concept esențial pentru înțelegerea și aprecierea diversității. Aceasta nu se referă doar la coexistența diferitelor culturi, ci subliniază interacțiunea și schimbul dintre ele.

De la tradițiile culinare, la obiceiurile de sărbătoare, fiecare cultură aduce o contribuție unică la mozaicul mondial. Această interacțiune nu doar că îmbogățește identitatea fiecărui grup, dar și facilitează dialogul între popoare, promovând pacea și respectul reciproc.

Identitatea unui popor nu este statică, ci se dezvoltă prin contactul cu alte culturi. Tradițiile, limba, religia și valorile naționale sunt influențate de schimburile interculturale, conducând la o diversitate culturală care definește unicitatea fiecărei națiuni. Prin acceptarea și integrarea elementelor din alte culturi, un popor nu își pierde identitatea, ci o îmbogățește, consolidându-și astfel patrimoniul cultural.

Mâncarea este un exemplu perfect de interculturalitate. Restaurantele care combină tehnici și ingrediente din diferite culturi, cum ar fi sushi-taco sau pizza cu toppings asiatice, ilustrează cum diverse tradiții culinare pot crea ceva complet nou și delicios.

Multe orașe organizează festivaluri interculturale unde comunități diverse își prezintă dansurile, muzica și tradițiile. De exemplu, Carnavalul din Rio de Janeiro sau Diwali în India aduc oameni din întreaga lume pentru a celebra diversitatea și tradițiile.

Școlile desfășoară programe ce încurajează elevii să împărtășească cultura lor, iar activitățile pot include prezentări despre tradițiile familiale, degustări de mâncăruri tradiționale sau schimburi de scrisori între elevi din diferite țări.

Artiști din culturi diferite colaborează pentru a crea opere de artă care reflectă influențele reciproce. De exemplu, dansuri tradiționale africane pot fi integrate în spectacole de balet clasic, rezultând producții inovatoare.

Companiile globale adesea implementează strategii interculturale pentru a înțelege mai bine piețele diferite. Aceasta poate include ajustarea produselor sau serviciilor pentru a se potrivi cu preferințele culturale specifice, precum și formarea angajaților în chestiuni legate de diversitate și incluziune.

Interculturalitatea contribuie la formarea unei societăți tolerante și incluzive, oferind numeroase avantaje:

- Descoperirea și aprecierea diversității culturale îi ajută pe indivizi să devină mai receptivi la alte perspective, contribuind la creșterea toleranței și respectului reciproc;
- Interacțiunea dintre culturi încurajează creativitatea și schimbul de idei, sprijinind progresul economic. Astfel este stimulată inovația și dezvoltarea economică;
- Promovarea dialogului intercultural reduce conflictele și favorizează colaborări constructive la nivel global, îmbunătățind relațiile internaționale.

Interculturalitatea aduce cu sine o serie de avantaje, dar vine și cu provocările sale. Una dintre acestea este riscul de a pierde tradiții autentice, din cauza asimilării excesive a influențelor externe.

În plus, barierele de comunicare și stereotipurile culturale pot conduce la neînțelegeri și tensiuni sociale, de aceea, este esențial ca procesul intercultural să fie gestionat prin politici educaționale și sociale care să sprijine armonia și respectul reciproc. Astfel, interculturalitatea poate fi privită și ca o modalitate de a combate prejudecățile și stereotipurile. Prin promovarea dialogului deschis între culturi, oamenii pot descoperi asemănările și, astfel, pot învăța să își valorifice diferențele.

Prin dialog, oamenii au ocazia să împărtășească cunoștințe, tradiții și perspective unice. Această interacțiune ajută la construirea unei înțelegeri mai profunde și la aprecierea diversității culturale. Comunicarea deschisă între diferite culturi promovează respectul și toleranța. Oamenii devin mai conștienți de valorile și obiceiurile altora, ceea ce duce la reducerea prejudecăților și stereotipurilor. Dialogul ajută popoarele să își contureze identitatea. Împărtășind și explorând tradițiile lor, oamenii își reafirmă valorile și credințele, consolidându-și astfel sentimentul de apartenență și identitate culturală.

Interacțiunile interculturale pot duce la colaborări inovatoare, unde diverse culturi se îmbină pentru a crea noi soluții sau produse. Aceasta nu doar că stimulează creativitatea, dar și evidențiază forța diversității. Un dialog constructiv între popoare poate ajuta la prevenirea conflictelor și la promovarea păcii. Atunci când există o înțelegere reciprocă, oamenii sunt mai predispuși să colaboreze și să găsească soluții pașnice la divergențe.

Astfel, dialogul între culturi nu este doar un instrument de comunicare, ci și un simbol al identității, care reafirmă unicitatea fiecărui popor în contextul diversității globale.

În concluzie, interculturalitatea este mai mult decât un concept; este o necesitate în societatea contemporană. Ea ne ajută să ne înțelegem mai bine identitatea, să ne conectăm cu ceilalți și să construim un viitor mai armonios pentru toți.

Bibliografie

1. (1997). *Riding the Waves of Culture: Understanding Diversity in Global Business*. New York: McGraw-Hill.
2. (1997). *L'intelligence collective: Pour une anthropologie du cyberspace*. Paris: La Découverte.
3. (2000) Parekh, B. (2000). *Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory*, Harvard University Press.
4. (2000). *Identité et interculturalité*. Paris: Presses Universitaires de France.
5. (2010). *La diversité culturelle: Enjeux et défis*. Paris: Presses Universitaires de France.
6. (2012). *Interculturalité et éducation*. Lyon: Éditions de l'ATILF.

EVOLUȚIA IDENTITĂȚII NAȚIONALE ÎN CONTEXTUL INTERCULTURALITĂȚII

Prof. Maria Elena ȘUICĂ
Colegiul Național Pedagogic „Mircea Scarlat” Alexandria

1. Introducere

Lucrarea „**Evoluția identității naționale în contextul interculturalității**” își propune să aducă o contribuție la înțelegerea procesului de evoluție a identității naționale în contextul diversității culturale. Este important să explorăm această temă întrucât interculturalitatea are un impact semnificativ asupra modului în care o națiune își percepe și își definește identitatea. Lucrarea analizează conceptul de identitate națională în raport cu diversitatea culturală și abordează diverse aspecte legate de influența globalizării și a schimbărilor demografice asupra formării identității naționale, aducând în prim-plan aspecte teoretice și practice, oferind studii de caz relevante.

2. Fundamente teoretice.

2.1. Definirea conceptelor de identitate națională și interculturalitate

În contextul globalizării și al mobilității tot mai mari a populațiilor, identitatea națională nu mai reprezintă o entitate statică și exclusivistă, ci se află într-un proces dinamic de evoluție. Interacțiunea dintre culturi, valorile universale și specificul tradițional generează o sinteză complexă, în care identitatea națională se redefineste constant. Identitatea națională și interculturalitatea sunt concepte esențiale pentru înțelegerea dinamicii sociale în societățile contemporane, iar intersectarea și interacțiunea lor pot crea atât oportunități, cât și provocări.

Identitatea națională este un set de trăsături comune, simboluri, valori și tradiții care definesc un grup de oameni ca aparținând unei națiuni. Ea este un produs al istoriei, culturii, limbii și experienței comune. De obicei, identitatea națională este strâns legată de sentimentul de apartenență și de solidaritate între membrii unui stat, fiind consolidată prin educație, ritualuri, sărbători naționale și simboluri oficiale.

În contextul globalizării și al migrației, identitatea națională poate fi provocată și reevaluată, pe măsură ce limitele naționale devin mai permeabile, iar interacțiunile între culturi devin tot mai frecvente. Naționalismul poate apărea ca o reacție la aceste schimbări, prin reafirmarea valorilor și tradițiilor care definesc un anumit grup național. **Interculturalitatea** reprezintă interacțiunea și dialogul între diferite culturi, care promovează schimbul de idei, obiceiuri și perspective, contribuind la înțelegerea reciprocă și la îmbogățirea culturală. Acest fenomen implică și recunoașterea diversității ca element de valoare și coexistență armonioasă. Într-o societate multiculturală, oamenii din diferite culturi au oportunitatea de a învăța unii de la alții și de a dezvolta o înțelegere mai profundă a diversității umane.

2.2. Factori care influențează evoluția identității naționale. Intersecția între identitatea națională și interculturalitate

Evoluția identității naționale este un proces complex, influențat de o serie de factori interni și externi. Acești factori modelează felul în care o națiune își definește apartenența, valorile și trăsăturile specifice, iar interacțiunea dintre aceștia poate determina schimbări semnificative în percepția și construirea identității naționale. Printre principalii factori care influențează evoluția identității naționale se numără:

a. Globalizarea

Globalizarea a intensificat schimburile economice, politice și culturale. Aceasta a dus la o expunere sporită la influențe externe, punând în discuție modelele tradiționale de identitate națională. În același timp, globalizarea poate stimula reafirmarea identităților naționale ca răspuns la uniformizarea culturală percepută.

b. Migrația și demografia

Migrația contribuie la diversificarea culturală a unei țări, introducând noi valori, tradiții și perspective. Prezența comunităților migrante poate conduce la o redefinire a identității naționale, deoarece societatea este nevoită să integreze elemente noi în cadrul său cultural.

c. Tehnologia și media

Tehnologia informației și comunicațiile digitale facilitează accesul la o multitudine de perspective culturale. Rețelele sociale și media influențează modul în care indivizii percep și construiesc identitatea lor, favorizând un dialog intercultural continuu și promovând noi moduri de exprimare a identității naționale.

d. Politica și educația

Politicile publice, programele educaționale și promovarea culturii locale joacă un rol esențial în definirea și menținerea identității naționale. Acestea pot încuraja integrarea valorilor interculturale și pot contribui la crearea unei identități naționale incluzive și adaptate la provocările contemporane.

Intersecția între **identitatea națională și interculturalitate** este un subiect central în studiul societăților contemporane, având în vedere că procesul de globalizare și migrarea continuă să transforme structurile sociale. Aceste două concepte, aparent distincte, se influențează reciproc, iar interacțiunea dintre ele poate crea atât tensiuni, cât și oportunități pentru dezvoltarea unei identități colective mai largi și mai incluzive. Iată câteva modalități prin care identitatea națională și interculturalitatea se intersectează și interacționează:

- **Diversitatea în cadrul identității naționale**

De multe ori, identitatea națională nu este unitară, ci una formată dintr-o pluralitate de culturi, tradiții și grupuri etnice. În multe națiuni, mai ales cele cu o istorie de migrație sau colonizare, există o identitate națională complexă, în care diferite culturi coexistă sub umbrela aceleași

națiuni. Aici, interculturalitatea poate fi văzută ca un proces de recunoaștere și integrare a diversității culturale în cadrul identității naționale.

De exemplu, în țări ca Statele Unite ale Americii, Canada, Brazilia sau India, identitatea națională este definită adesea de un amestec de culturi și tradiții, iar interculturalitatea este un proces activ de integrare a acestei diversități. Astfel, identitatea națională nu este statică și exclusivă, ci poate evolua și încorpora elemente ale diversității culturale care formează societatea.

- **Globalizarea și redefinirea identității naționale**

Globalizarea are un impact semnificativ asupra conceptului de identitate națională, deoarece facilitează interacțiunile între culturi diferite. O națiune nu mai este un spațiu izolat, iar frontierele culturale devin mai permeabile. Acest lucru poate duce la o redefinire a identității naționale, integrând elemente din alte culturi, dar și la tensiuni legate de percepția unor grupuri că identitatea lor națională ar putea fi diluată sau amenințată.

În acest sens, interculturalitatea poate fi privită ca o forță care contribuie la extinderea și diversificarea identității naționale, oferind o nouă dimensiune naționalismului, un naționalism care este deschis și flexibil. În schimb, există și riscul ca aceleași procese de globalizare să declanșeze reacții naționaliste sau protecționiste, care încearcă să conserve identitatea națională originală, uneori într-o formă exclusivistă.

- **Conflictul între conservarea identității naționale și deschiderea interculturală**

În unele țări, mai ales în perioadele de criză economică sau politică, poate apărea o tensiune între dorința de a conserva identitatea națională (în sensul unei unități culturale etnice, lingvistice sau religioase) și necesitatea de a fi deschiși către diversitatea culturală adusă de migrarea internațională și de globalizare. În acest caz, interculturalitatea poate fi văzută ca o amenințare la adresa valorilor tradiționale ale unei națiuni, iar cei care promovează interculturalitatea trebuie să lucreze pentru a demonstra că diversitatea culturală poate îmbogăți identitatea națională, nu o subminează.

De exemplu, în multe țări europene, în special în contextul migrației masive, au apărut tensiuni între grupurile majoritare și minoritățile culturale sau etnice, iar discuțiile despre cum ar trebui să arate identitatea națională într-o societate diversă sunt în plină desfășurare. În acest sens, interculturalitatea poate juca un rol important în construirea unei identități naționale inclusive, care recunoaște și celebrează diversitatea ca parte integrantă a națiunii.

- **Politicile de integrare și multiculturalism**

În multe state, politici de integrare și multiculturalism sunt implementate pentru a armoniza diversitatea etnică și culturală într-un cadru național comun. Aceste politici sunt direct legate de interculturalitate, promovând înțelegerea și respectul reciproc între diverse grupuri, și sunt un instrument prin care identitatea națională poate fi extinsă pentru a include mai multe culturi și perspective.

De exemplu, în multe state din Uniunea Europeană, se pune un accent tot mai mare pe educația interculturală și pe integrarea culturală a minorităților, astfel încât diversitatea să fie văzută nu ca o amenințare, ci ca o resursă valoroasă pentru dezvoltarea națională. În acest fel, interculturalitatea poate contribui la dezvoltarea unei identități naționale dinamice, adaptabilă și inclusivă.

- **Educația și schimburile interculturale**

Un alt mod prin care identitatea națională și interculturalitatea se intersectează este educația interculturală. Sistemele educaționale joacă un rol crucial în formarea unei identități naționale și în promovarea înțelegerii interculturale. Prin programe educaționale care încurajează cunoașterea și respectul față de alte culturi, elevii pot învăța cum să îmbine apartenența la o națiune cu respectul față de diversitatea culturală, dezvoltându-se ca cetățeni globali.

De asemenea, schimburile interculturale, cum ar fi programele de mobilitate studențească sau programele de schimb cultural, oferă tinerelor generații oportunitatea de a experimentat diversitatea în mod direct, ceea ce poate influența felul în care înțeleg identitatea națională și relațiile cu alte culturi.

În concluzie, intersecția între identitatea națională și interculturalitate este un proces dinamic, care poate duce atât la sinergii pozitive, în care diversitatea culturală îmbogățește identitatea națională, cât și la tensiuni, în special când diversitatea este percepută ca o amenințare. În cele din urmă, modul în care o societate navighează aceste intersecții va determina viitorul identității naționale, cu scopul de a construi un echilibru între unitatea națională și aprecierile interculturale.

3. Exemple și studii de caz. Oportunități și provocări

Exemplele și studiile de caz care ilustrează impactul interculturalității asupra identității naționale pot ajuta la înțelegerea modului în care diverse națiuni și comunități navighează complexitatea diversității culturale și a relației acesteia cu naționalismul și identitatea națională. **Uniunea Europeană** reprezintă un exemplu elocvent al modului în care statele naționale pot păstra specificitatea culturală, în timp ce se angajează într-un proiect comun european. În acest cadru, identitatea națională este reconfigurată prin dialogul intercultural și prin politicile de integrare.

Exemple la fel de electivante în acest sens le pot constitui țările cu istorie de migrație precum Canada, Germania, Franța etc, unde migrația a devenit o componentă centrală a identității naționale.

Canada este un exemplu clar al unui stat care a adoptat multiculturalismul ca parte din politicile sale oficiale și ca valoare națională fundamentală. De-a lungul decadelor, Canada a fost un destinatar important al imigrației din diverse colțuri ale lumii, iar acest lucru a dus la crearea unei identități naționale incluzive și diversificate. În Canada, interculturalitatea nu este doar un fenomen social, ci o politică activă de promovare a diversității culturale. Guvernul canadian a adoptat în 1971 politica oficială de multiculturalism, care recunoaște și celebrează contribuțiile culturale ale imigranților și ale minorităților etnice la cultura națională. Această abordare a contribuit la formarea unei identități naționale diverse, care recunoaște fiecare cultură ca parte esențială a „mozaicului” național.

Astfel: Sărbătorile și evenimentele culturale, cum ar fi Festivalul Multicultural de la Toronto sau diverse parade și sărbători tradiționale, reflectă diversitatea etnică a Canadei. De asemenea, politica de multiculturalism a permis ca limbi precum chineza, italiana sau urdu să fie recunoscute și susținute în educație și administrație.

Chiar și în acest context, există provocări legate de integrarea completă a unor grupuri de imigranți sau de confruntarea cu fenomenul segregăției sociale în anumite orașe. De exemplu, în orașe mari precum Montreal sau Toronto, există zone de concentrare a anumitor grupuri etnice care trăiesc în paralel cu restul populației. Cu toate acestea, în general, modelul multicultural canadian este văzut ca un exemplu de succes în integrarea interculturală.

Germania, în calitate de țară cu o istorie complexă de migrație, s-a confruntat cu diverse provocări legate de interculturalitate și de integrarea imigranților, mai ales în perioada post-Război Mondial. În special, migrarea forțată și migrarea de muncă din Turcia și alte părți ale lumii a ridicat întrebări despre cum se poate păstra o identitate națională unită într-o țară cu o diversitate etnică și culturală semnificativă. În Germania, politica de multiculturalism a fost înlocuită cu una de integrare activă, care pune accent pe promovarea valorilor fundamentale ale societății germane (democrație, drepturile omului, libertatea religioasă), dar și pe necesitatea de integrare a imigranților. Începând cu anii 2000, a existat o schimbare semnificativă în perspectiva asupra diversității, cu un accent pe citizenship și apartenență civică, în loc de integrarea completă în cultura și limbajul german.

Exemplu concret: În 2015, Germania a primit un număr semnificativ de refugiați din Siria și alte zone de conflict. În ciuda reacțiilor naționaliste și a preocupărilor legate de securitate, Germania a continuat să fie un model pentru politicile de integrare, dar și un teren de discuție privind pericolele creșterii sentimentelor naționaliste. Orașe ca Berlin sau Frankfurt au fost martore la integrarea diverselor culturi și grupuri etnice, dar și la creșterea polarizării între grupurile native și imigranți.

Provocări: Problemele legate de integrarea musulmanilor, ale discriminării, dar și de conflictele culturale (în special în privința valorilor legate de drepturile femeilor și libertatea religioasă) au fost evidente în Germania.

Franța este un alt exemplu important al unei națiuni care încearcă să balanseze identitatea națională cu diversitatea culturală. Cu o tradiție puternică de secularism și naționalism, Franța promovează un model de integrare care pune accent pe apartenența la statul național și pe adoptarea unui set de valori comune, în special prin legea secularismului (laïcité).

În Franța, interculturalitatea se confruntă adesea cu limita impusă de principiul laïcité, care susține separarea între stat și religie. Acest principiu a fost pus la încercare de numeroasele controverse legate de purtarea hijabului în școlile publice sau de conflictele cu comunitățile musulmane. În timp ce Franța promovează idealul unei societăți unitare, diferențele culturale pot crea fricțiuni atunci când anumite grupuri sunt percepute ca având dificultăți în a se adapta la normele culturale franceze.

Exemplu concret: În 2004, Franța a adoptat o lege care interzice purtarea de simboluri religioase vizibile (inclusiv hijabul) în școlile publice, în numele laicității. Aceasta a fost o măsură controversată, care a fost criticată ca fiind o formă de excludere a comunităților musulmane din procesul de integrare. De asemenea, suburbiile unde trăiesc mulți imigranți și descendenți ai imigranților din fostele colonii, sunt adesea scena tensiunilor și a revoltelor, legate de o percepție de marginalizare socială și culturală.

Provocări: Modelele de integrare franceză au fost contestate în contextul creșterii radicalizării și al dificultăților economice și sociale cu care se confruntă anumite grupuri etnice și religioase. De asemenea, discuțiile despre identitatea națională și apartenența au fost exacerbate de atentatele teroriste, care au pus în lumina reflectoarelor divergențele culturale și religioase din societatea franceză.

Exemplele din Canada, Germania și Franța ilustrează diverse abordări ale interculturalității și impactul acesteia asupra identității naționale. Aceste țări au adoptat politici și modele diferite pentru a integra diversitatea culturală, fiecare întâmpinând provocări și oportunități în procesul de construire a unei identități naționale incluzive. Studiile de caz menționate arată că interculturalitatea poate aduce atât provocări, cât și oportunități semnificative pentru identitatea națională, poate duce la tensiuni și conflicte sociale, dar și la evoluția și îmbogățirea identităților naționale. Provocările, cum ar fi **conflictele culturale, segregarea socială și creșterea naționalismului**, trebuie gestionate cu grijă pentru a asigura coeziunea socială și stabilitatea politică. În același timp, oportunitățile de **îmbogățire culturală, creștere economică și redefinire a identității naționale** pot contribui la construirea unor societăți mai incluzive, mai deschise și mai flexibile. Modul în care o țară abordează aceste provocări și oportunități va influența profund viitorul identității sale naționale în lumea contemporană.

4. Rolul educației în promovarea dialogului intercultural

Rolul educației în promovarea dialogului intercultural este esențial, având în vedere că educația are capacitatea de a modela atitudini, valori și comportamente într-o societate diversificată. Într-un context globalizat, unde mobilitatea și migrarea sunt tot mai frecvente, educația devine un instrument fundamental pentru **înțelegerea și respectarea diversității culturale**, contribuind la crearea unui **dialog intercultural** constructiv și la formarea unei **societăți inclusive**.

În acest proces, rolul cheie al educației constă în: dezvoltarea conștiinței interculturale, promovarea abilităților de comunicare interculturală, crearea unui mediu școlar divers și incluziv, combaterea discriminării și stereotipurilor, promovarea gândirii critice și a reflexivității etc.

Dezvoltarea unui dialog intercultural eficient și promovarea unei societăți incluzive necesită implementarea unor strategii educaționale care să abordeze diverse aspecte ale învățării și interacțiunii între culturi. Fiecare dintre obiectivele menționate — dezvoltarea conștiinței interculturale, promovarea abilităților de comunicare interculturală, crearea unui mediu școlar divers și incluziv, combaterea discriminării și stereotipurilor, și promovarea gândirii critice și a reflexivității — poate fi realizată printr-o serie de metode educaționale specifice, precum: implementarea unor programe educaționale care includ lecții despre istorie mondială, etnografie, religii și limbi, dezvoltarea unor proiectele educaționale care încurajează dezvoltarea limbilor străine, colaborarea între studenți din diverse culturi și dialogul intercultural, organizarea unor festivaluri de muzică, dans, gastronomie sau artizanat din diverse culturi etc.

Pentru ca aceste obiective să fie realizate, este necesar ca întregul sistem educațional să fie angajat în promovarea valorilor **respectului, egalității și inclusivității**. Implementarea unor politici și practici educaționale care să sprijine **dialogul intercultural, gândirea critică și înțelegerea diversității culturale** poate avea un impact semnificativ asupra dezvoltării unei **societăți mai coezive și mai respectuoase** față de pluralitatea culturală. Prin educație, putem forma generații care nu doar că înțeleg diversitatea, ci o și **apreciază și o sărbătoresc**.

BIBLIOGRAFIE

1. **Smith, Anthony D.** *Identitatea națională*. Tradusă de Ioana Toma. București: Editura Polirom, 2003.
2. **Hall, Stuart.** *Identitatea culturală și diaspora*. În *Identitate: Comunitate, cultură, diferență*, editat de Jonathan Rutherford, 222-237. Londra: Lawrence & Wishart, 1990.
3. **Castles, Stephen și Mark J. Miller.** *Epoca migrației: Mișcările internaționale de populație în lumea modernă*. 5-a ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014.
4. **UNESCO.** *Dialogul intercultural: Un instrument pentru promovarea păcii și a sustenabilității*. Paris: Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, 2013.
5. **Consiliul European.** *Dialogul intercultural: Provocări și oportunități*. Strasbourg: Consiliul European, 2015.
6. **Modood, Tariq.** „*Interculturalism sau multiculturalism?*” *Open Democracy*, 20 iulie 2016. <https://www.opendemocracy.net/en/can-europe-make-it/interculturalism-or-multiculturalism/>.

Interculturalitatea ca simbol al identității unui popor Valorile europene și impactul proiectelor Erasmus+

Prof. Alexandra MOCANU

Prof. Valeria GHERGHE

Colegiul Național „Alexandru Ioan Cuza” Alexandria

Interculturalitatea poate fi descrisă ca un proces activ și continuu de interacțiune între culturi diferite, în care se promovează înțelegerea reciprocă, respectul și schimbul de valori și tradiții. Acest proces nu se referă doar la coexistența mai multor grupuri culturale, ci și la interacțiunea lor constructivă, care duce la un schimb de perspective și la o îmbogățire reciprocă a identităților individuale și colective.

Identitatea națională a unui popor nu este una rigidă sau statică. De-a lungul istoriei, procesele de schimb cultural, migrație și globalizare au dus la formarea unor identități flexibile, interconectate cu altele, fără a le dilua însă unicitatea. Astfel, interculturalitatea devine un simbol al identității, în sensul în care învățăm să ne definim în raport cu ceilalți, fără a renunța la trăsăturile fundamentale care ne definesc. Această dinamică este vizibilă în viața cotidiană, în educație, în artă, în limbaj și în tradițiile fiecărui popor.

Interculturalitatea, deci, nu doar că influențează cultura unui popor, ci și contribuie la reconfigurarea acesteia, integrând în sine elemente din alte culturi care sunt acceptate și apreciate. Într-o lume globalizată și interconectată, interculturalitatea a devenit un concept fundamental nu doar în cercetarea academică, ci și în construirea identității individuale și colective. În special pentru Uniunea Europeană, care reunește un mozaic de culturi, religii și tradiții, interculturalitatea reprezintă o valoare-cheie ce asigură coeziunea între diversitățile sale interne. Aceasta influențează profund atât identitatea națională, cât și identitatea europeană, devenind o forță activă în redefinirea relațiilor internaționale și a percepției de sine a statelor membre.

Astfel, putem aprecia că, în promovarea și aprofundarea interculturalității, un rol crucial îl joacă programele educaționale europene, în mod special Erasmus+, prin încurajarea tinerilor de a învăța despre diversitatea culturală și de a construi legături durabile între culturi. Programul Erasmus+ este un exemplu concludent pentru modul în care valorile europene pot abordate prin intermediul interculturalității. Acesta oferă tinerilor oportunități de a studia și de a se implica în proiecte internaționale, facilitând o mai bună înțelegere a altor culturi și consolidând, totodată, valorile fundamentale ale Uniunii Europene.

Erasmus+ nu doar că promovează învățarea, dar și încurajează dezvoltarea personală și profesională, prin schimburi de experiență și activități comune între tineri din diferite culturi. Acest lucru contribuie la crearea unui sentiment de apartenență europeană, care depășește granițele naționale și culturale. Tinerii care participă la proiectele Erasmus devin ambasadori ai diversității și ai valorilor comune, contribuind astfel la formarea unei Europe unite, dar respectuoase față de diversitatea sa.

Această lucrare își propune să analizeze rolul interculturalității în construirea și consolidarea identității unui popor, în special în contextul european, și să exploreze legătura dintre aceste procese și valorile europene fundamentale, așa cum sunt promovate prin programele educaționale, cum este Erasmus+.

Vom evidenția modul în care acest proces interactiv de înțelegere și învățare reciprocă poate deveni un simbol al identității culturale europene și un pilon al unității în diversitate.

I. Interculturalitatea: Conceptualizare și implicații filosofico-sociologice

Interculturalitatea nu este un concept unitar și, în mod inevitabil, se manifestă diferit în funcție de cadrul teoretic și politic în care este analizată. Definițiile de bază ale acestui concept sunt legate de **interacțiunea și comunicarea între culturi**, în scopul de a înlătura barierele și prejudecățile. Conform lui Stuart Hall (1990), interculturalitatea este procesul prin care culturi diferite nu doar coexistă, dar intră în **dialog** și influențează reciproc semnificațiile, comportamentele și viziunea asupra lumii. Acest proces are un impact semnificativ asupra **identității culturale**, întrucât indivizii sunt chemați să reevalueze și să redefină propriile tradiții și valori într-un cadru global.

Un alt punct important în definirea interculturalității este cel adus de Homi K. Bhabha (1994), care subliniază faptul că, în **spațiul hibrid** al întâlnirii culturilor, nu se ajunge la o fuziune completă sau la o diluare a diversității, ci mai degrabă la crearea unor noi forme de înțelegere și la un **mod de existență comun**, caracterizat prin respect și învățare reciprocă. Așadar, interculturalitatea nu presupune doar integrarea, ci și transformarea continuă a identităților culturale într-un mod care rezonază cu dinamica globală. Aceasta este o abordare care contrazice viziunea tradițională despre identitatea culturală fixă și singulară, oferind în schimb un cadru în care identitatea este fluidă, negociată și, mai ales, **colaborativă**.

De asemenea, **globalizarea** joacă un rol esențial în amplificarea interculturalității, conform lui Manuel Castells (1997), care descrie „societățile rețelei” ca fiind acele structuri în care informațiile și culturile circulă rapid și devin elemente fundamentale în formarea și reorganizarea identității naționale și culturale. Acesta susține că **interculturalitatea** în acest context reprezintă nu doar o modalitate de gestionare a diversității, dar și un **proces activ** de redefinire a valorilor sociale și culturale.

II. Identitatea națională și impactul interculturalității

Identitatea națională este, în esență, un construct dinamic, care se formează și se regăsește într-un continuu dialog cu influențele externe și cu diversitatea internă a unui popor.

Deși anumite trăsături fundamentale ale identității naționale – cum ar fi limba, istoria și tradițiile – sunt considerate esențiale, aceste trăsături nu sunt imuabile. În schimb, ele sunt **negociate constant** prin prisma interacțiunilor cu alte culturi. Identitatea națională este un concept fluid, care s-a construit de-a lungul istoriei pe baza tradițiilor, limbii, religiei și valorilor comune ale unui popor. Însă, în contextul modern al globalizării și migrației, identitatea națională este din ce în ce mai des influențată de interacțiunile cu alte culturi. Astfel, interculturalitatea devine un simbol al identității unui popor, nu prin diluarea acesteia, ci prin îmbogățirea și extinderea acesteia.

Interculturalitatea ajută națiunile să își redefină identitatea în termeni mai largi, luând în considerare influențele și contribuțiile altor culturi. De exemplu, într-o țară ca România, tradițiile și obiceiurile autohtone pot coexistă și se pot întări prin influențele aduse de alte culturi, dar fără a le înlocui. Astfel, interculturalitatea devine o reflectare a unui proces continuu de evoluție a identității, bazat pe dialog și înțelegere reciprocă. **România**, ca stat membru al Uniunii Europene, reprezintă un exemplu pertinent în acest context. Istoria sa este marcată de influențe **multiculturale**, de la tradițiile otomane și austro-ungare la influențele slave și franceze, iar interculturalitatea a fost un factor constant în formarea unei identități naționale **complexe și hibride** (Săftoiu, 2013). Astfel, românii au reușit să integreze și să învețe din diversitatea culturală, păstrându-și, totuși, caracterul distinct.

Interculturalitatea nu este un proces pasiv de acceptare a altor culturi, ci un **mecanism activ** prin care identitățile naționale sunt regândite și adaptate. **Identitatea românească**, de exemplu, este profund influențată de interacțiunile cu alte culturi, dar aceasta nu presupune o

pierdere a esenței naționale. În schimb, ea presupune o **redefinire** a modului în care românii se văd pe ei înșiși în cadrul unei lumi din ce în ce mai conectate și mai diverse.

Simbolurile naționale (drapelul, imnul, tradițiile, limba) joacă un rol crucial în consolidarea unei identități colective. Însă, într-o lume globalizată, aceste simboluri nu sunt statice și sunt influențate de interacțiunea cu alte culturi. De exemplu, muzica populară românească s-a îmbogățit prin influențe din Balcani și din Occident, iar în literatura română sunt vizibile amprente ale literaturii europene din diferite perioade istorice. Aceste interacțiuni dau naștere unei identități naționale mai complexe, care include atât trăsături unice, dar și o interacțiune continuă cu alte culturi. Astfel, interculturalitatea devine un simbol al identității poporului român, reflectând nu doar un trecut, dar și un prezent dinamic și conectat la lumea întreagă.

III. Erasmus+: O platformă pentru construirea unei identități europene comune

Una dintre inițiativele notabile ale Uniunii Europene în promovarea interculturalității este programul Erasmus+, care încurajează mobilitatea tinerilor și promovarea schimburilor culturale între statele membre ale Uniunii Europene. Erasmus+ nu este doar un program educațional, ci și o **platformă de învățare interculturală**, în care tinerii dobândesc cunoștințe academice, fiind, totodată, **expuși unei experiențe interculturale directe**.

Potrivit unui raport al Comisiei Europene (2014), Erasmus+ a contribuit la dezvoltarea unei **noi conștiințe europene**, în care tinerii europeni se percep mai mult ca membri ai unui **spațiu cultural comun**, bazat pe valori precum **democrația, libertatea, respectul pentru diversitate și unitatea în diversitate**. În acest context, Erasmus+ joacă un rol semnificativ în formarea unei **identități europene colective**, care este, totodată, **respectuoasă față de particularitățile culturale ale fiecărei națiuni**, dar care promovează o **cooperare activă** între popoare.

De asemenea, Erasmus+ reprezintă o oportunitate de **dezvoltare personală** pentru tineri, care, prin expunerea la alte culturi, învață să își regândească propriile valori și să adopte o **perspectivă mai deschisă și mai globală**. McLaren (1999) argumentează că educația interculturală, așa cum este oferită prin Erasmus+, ajută tinerii să înțeleagă complexitatea relațiilor culturale și să devină **cetățeni globali activi**, capabili să construiască punți între culturi și să colaboreze eficient într-o lume diversă. Participând la programele de mobilitate, tinerii din Generația Erasmus + învață să aprecieze și să respecte diversitatea culturală, dar și să își construiască o identitate europeană care reflectă unitatea în diversitate. Acesta ajută la dezvoltarea unei identități europene „cosmopolite”, în care fiecare cetățean european, indiferent de cultura sau naționalitatea sa, se poate simți parte a unei comunități care împărtășește aceleași valori fundamentale. Aceasta este o adevărată punte între culturi, care sprijină o Europă mai deschisă și mai integrată.

Erasmus+ funcționează ca un motor al schimbului intercultural, oferind tinerilor nu doar cunoștințe teoretice, ci și oportunități practice de a învăța prin experiență directă. Prin activitățile desfășurate în cadrul acestui program, tinerii dezvoltă abilități de comunicare interculturală, învață să colaboreze cu persoane din medii culturale diferite.

Aceste experiențe creează un sentiment de apartenență și de responsabilitate față de o comunitate europeană mai largă, întărind astfel legăturile între cetățeni din diferite colțuri ale Europei.

Erasmus+ contribuie la crearea unei identități europene comune, printr-un proces activ de învățare și schimb de valori. Tinerii care participă la acest program devin mai conștienți de complexitatea culturală a Europei și de valoarea unui dialog intercultural real. Ei învață să aprecieze diversitatea, nu doar ca un concept teoretic, ci ca o realitate trăită zi de zi.

Prin mobilitatea Erasmus, tinerii nu doar că se formează academic, dar își dezvoltă o identitate europeană activă și responsabilă, în care diversitatea nu este percepută ca o barieră, ci ca un factor de îmbogățire a propriei culturi. Acești tineri, când se întorc în țările lor de origine, aduc cu ei nu doar cunoștințe academice, ci și un bagaj de experiențe interculturale care contribuie la redefinirea propriei identități și la consolidarea unui sentiment de apartenență la o Europă diversă, dar unită.

Interculturalitatea joacă un rol fundamental în definirea și evoluția identității unui popor. În cazul Uniunii Europene, aceasta devine o valoare esențială, care asigură nu doar **unitatea în diversitate**, dar și dezvoltarea unui **dialog continuu** între culturi. Programul Erasmus+, prin promovarea mobilității și schimbului intercultural, reprezintă un pilon esențial în crearea unei **identități europene comune**, care este construită pe respectul pentru diferențele culturale și pe înțelegerea profundă a diversității.

Astfel, interculturalitatea nu mai este doar o modalitate de integrare a diferențelor, ci devine un simbol activ al **unității în diversitate**. Într-o Europă interdependentă și în continuă schimbare, programul Erasmus+ reprezintă o oportunitate unică de a învăța despre alte culturi, de a construi relații durabile și de a contribui la consolidarea unei identități europene comune, bazate pe valori fundamentale ale respectului, democrației și coeziunii sociale.

În concluzie, interculturalitatea reprezintă nu doar un fenomen social, ci și o forță transformatoare care contribuie la formarea unei identități naționale fluide, dar și la crearea unui spațiu european comun în care diversitatea este sărbătorită. Valorile europene și programul Erasmus+ sunt instrumentele prin care Uniunea Europeană promovează înțelegerea reciprocă și colaborarea între culturi, iar acest proces de schimb intercultural devine un element esențial al unei identități europene în continuă dezvoltare. Astfel, interculturalitatea este nu doar un simbol al identității unui popor, ci și un exemplu al unității în toată splendoarea diversității ei.

Bibliografie

1. Bhabha, H. K. (1994). *The Location of Culture*. Routledge.
2. Castells, M. (1997). *The Power of Identity*. Blackwell Publishers.
3. Hall, S. (1990). *Cultural Identity and Diaspora*. In *Identity: Community, Culture, Difference*. Edited by Jonathan Rutherford. Lawrence & Wishart.
4. Săftoiu, A. (2013). *România și identitatea națională în Europa contemporană*. Editura Polirom.
5. McLaren, P. (1999). *Critical Pedagogy and Predatory Culture: The Politics of Health in the Age of Globalization*. Routledge.
6. Comisia Europeană. (2014). *Erasmus+ Programme Guide 2014*. European Union.
7. Parekh, B. (2000). *Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory*. Harvard University Press.

INTERCULTURALITATEA: SEMNIFICAȚIE ȘI ROL ÎN DEFINIREA IDENTITĂȚII UNUI POPOR

Prof. Neaga Adriana Cecilia
Școala Postliceală Sanitară Alexandria

Interculturalitatea este un concept complex, care a câștigat din ce în ce mai multă atenție în cercetările din domeniul sociologiei și al studiilor culturale, având un impact semnificativ asupra modului în care societățile moderne își definesc identitatea națională și culturală. Într-o eră globalizată, în care migrarea și schimbul de informații sunt omniprezente, interculturalitatea devine o forță ce modelează nu doar relațiile dintre culturi, dar și dinamica propriei identități a unui popor. Aceasta este definită ca un proces continuu și interactiv prin care indivizii din culturi diferite încep să înțeleagă, să aprecieze și să își împrumute reciproc trăsături culturale, redefinind astfel legăturile sociale și naționale.

În această lucrare, vom explora modul în care interculturalitatea influențează și redefinește identitatea unui popor, de ce aceasta reprezintă un simbol al unității și diversității și care sunt implicațiile acestui proces în construirea unei identități naționale stabile, dar flexibile. De asemenea, vom analiza relația interculturalității cu valorile fundamentale care definesc națiunile moderne și cu sistemele politice și sociale.

I. Conceptualizarea interculturalității și a identității

1. Definirea interculturalității în contextul modern

Interculturalitatea nu este doar o simplă coexistență a diversităților culturale, ci o dinamică activă care presupune un schimb de idei, valori și comportamente între culturi diferite. Potrivit lui Jürgen Habermas (2001), interculturalitatea presupune crearea unui dialog deschis și continuu între culturi, în care fiecare parte contribuie la o înțelegere mai profundă a celorlalte. Acest proces este esențial pentru formarea unei societăți moderne, în care diversitatea nu doar că este acceptată, dar și apreciată.

Interculturalitatea devine un factor activ de reconfigurare a identității, pentru că aceasta nu doar că influențează comportamentele și normele, dar și modifică în mod fundamental felul în care indivizii se raportează la cultura proprie și la valorile universale. Conform lui Amartya Sen (2006), acest proces de interacțiune culturală nu doar că îmbogățește identitatea individuală, dar o diversifică și o face mai complexă, contribuind la crearea unui „eu global” care poate naviga cu ușurință între diverse culturi și valori.

2. Identitatea națională și interculturalitatea: O relație de influență reciprocă

Identitatea unui popor, în acest context, nu poate fi considerată statică sau unitară. Aceasta este, dimpotrivă, o construcție fluidă, care evoluează continuu pe măsură ce societatea interacționează cu alte culturi. Astfel, interculturalitatea joacă un rol fundamental în modelarea identității naționale, deoarece ea contribuie la diversificarea și îmbogățirea acesteia, fără a o șterge. Potrivit lui Benedict Anderson (1991), națiunile sunt formate prin narațiuni și simboluri comune, care se formează și se consolidează prin interacțiunile cu alte culturi.

Exemplul României este unul semnificativ în acest sens. Istoria sa este marcată de multiple influențe externe – de la perioada Imperiului Otoman la cea a Monarhiei Austro-Ungare – fiecare adăugând un strat cultural distinct la identitatea națională română. Chiar și în prezent, influențele din alte culturi continuă să modeleze viața culturală românească. Totuși, această îmbogățire interculturală nu anulează specificitatea românească, ci mai degrabă o întărește, diversificând-o și adâncindu-i semnificațiile.

Într-o astfel de dinamică, interculturalitatea devine un proces activ de formare și deformare a identității, iar identitatea națională, deși poate fi influențată de alte culturi, își păstrează specificitatea prin reinterpretarea și asimilarea acestor influențe într-un mod care le face proprii.

II. Interculturalitatea și valorile fundamentale ale identității unui popor

1. Cultura și națiunea: O viziune europeană asupra diversității

Unul dintre aspectele esențiale ale interculturalității este respectul pentru diferențele culturale și valorizarea diversității ca o valoare fundamentală. În Uniunea Europeană, diversitatea culturală este privită nu doar ca o caracteristică naturală a societății, dar și ca o resursă care contribuie la dezvoltarea unei identități comune europene. În această viziune, interculturalitatea devine o punte între națiuni și culturi, iar Uniunea Europeană este văzută ca un spațiu al împărtășirii de experiențe și învățăturilor din diverse culturi.

Potrivit lui Charles Taylor (1992), în contextul european, interculturalitatea este esențială pentru înțelegerea unității în diversitate – un principiu fundamental care stă la baza construcției identității europene. Taylor susține că fiecare cultură europeană contribuie la un întreg mai larg, care, deși este diversificat, își păstrează unitatea datorită valorilor universale pe care le împarte.

2. Contribuția interculturalității în consolidarea democrației și coeziunii sociale

Interculturalitatea este, de asemenea, un factor important în consolidarea democrației și a coeziunii sociale într-o națiune. Atunci când societățile sunt capabile să înțeleagă și să aprecieze diversitatea, ele sunt mai pregătite să facă față provocărilor globale și să creeze un spațiu de înțelegere și cooperare între cetățeni. După cum afirmă Pierre Bourdieu (1998), acest tip de înțelegere poate duce la o coexistență armonioasă, în care divergențele nu sunt văzute ca un obstacol, ci ca un motor al inovației și al creșterii sociale.

Un exemplu concret este observabil în țările europene care au integrat diverse grupuri etnice și religioase, în care interculturalitatea joacă un rol activ în formarea unei societăți incluzive, în care fiecare individ își poate exprima identitatea proprie, fără a se teme de marginalizare.

III. Concluzie

Interculturalitatea este mai mult decât un concept teoretic; este o realitate activă care modelează societățile contemporane. Prin dialogul intercultural și împărtășirea de experiențe, popoarele nu doar că învață să coexiste, dar învață și să își redefinească propriile identități culturale într-o manieră care reflectă valorile universale ale democrației și unității în diversitate. Identitatea unui popor este construită și reconstruită în acest cadru de interacțiune continuă cu alte culturi, iar interculturalitatea devine astfel un simbol al forței unei culturi de a evolua și de a înțelege, fără a se pierde în fața diversității.

Bibliografie

- Anderson, B. (1991). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Verso.
- Habermas, J. (2001). *The Postnational Constellation: Political Essays*. MIT Press.
- Sen, A. (2006). *Identity and Violence: The Illusion of Destiny*. W.W. Norton & Company.
- Bourdieu, P. (1998). *On Television*. New Press.
- Taylor, C. (1992). *Multiculturalism and "The Politics of Recognition"*. Princeton University Press.
- McLaren, P. (1999). *Critical Pedagogy and Predatory Culture: The Politics of Health in the Age of Globalization*. Routledge.

INTERCULTURALITATEA- LEGĂTURA ÎNTRE GENERAȚII

Profesor Cristea Narcisa
Școala Gimnazială Mihai Eminescu Alexandria

Interculturalitatea este înainte de orice respectul diferențelor. Cadrele didactice sunt garanții ale acestor rigori ale spiritului care veghează asupra diferențelor, pentru a învăța, a cunoaște și a înțelege ceea ce ne leagă, ceea ce ne face asemanători, ceea ce ne apropie. Cateodată, ne întrebăm cum îi putem stimula pe copii, cum îi putem motiva să devină cetățeni responsabili și creativi, dacă nu tocmai prin calitatea relației pedagogice, a cărei bogăție este dimensiunea ei interculturală. Suntem diferiți, dar acest lucru nu semnifică că unul este mai bun decât celălalt; cu toții avem un potențial valoric egal. Toți avem o cultură asemănătoare dar în același timp și culturi diferite. Acestea țin de religiile noastre, de grupul nostru etnic, de valorile politice, sociale, de familiile noastre. Pentru cadrele didactice este esențial să creeze relații pozitive în interacțiunea dintre copii, să favorizeze dezvoltarea lor și a relațiilor constructive în grup, pentru a trăi sentimentul propriei identități. Venind din culturi diferite, copii au șansa de a se integra într-o societate diferită, multiculturală, care favorizează sentimentul de a fi în realitatea cotidiană, o individualitate care nu seamănă cu nimeni și nimic. Datorită învățării relaționale, pe măsură ce contactele devin frecvente, indispensabile (datorită unor circumstanțe) acceptarea și înțelegerea celuilalt devin comportamente de bun simț. Cunoașterea și înțelegerea celuilalt este un proces progresiv și complex. Primele contacte între copiii de culturi diferite sunt însoțite de sentimentul de nesiguranță, de frică, de adversitate deschisă față de celălalt. În grădiniță, încă de la vârsta premergătoare școlarității, copiii descoperă treptat diferențele și asemanările intercategoriale:

- la 2-3 ani fac distincția dintre sine și ceilalți, își dezvoltă identitatea de sex, învață culorile și încep să le asocieze culorii pielii;
- la 3 ani, ei observă diferențele rasiale și în perspectiva, vor fi influențați de normele sociale;
- la 4-5 ani, copiii dau semne de înțelegere asupra diferențelor rasiale existente;
- la 5 ani încep să se identifice cu alți copii și să se recunoască pe sine ca fiind o parte a grupului;
- între 5 și 7 ani aprecierea adultului îi determină imaginea despre performanțele sale, locul în grup și diferențelor sale față de ceilalți. Toate acestea se continuă în școală.

Diferențele dintre copii, culturi, stiluri de viață și de învățare, dintre componente, sunt firești, pozitive. De aceea, ei nu trebuie forțați să devină copii ale unui model predefinit. Interculturalitatea este o componentă a realității zilnice din grădiniță și din școală. Modul de învățare este organizat din perspectiva interculturală, permițând învățarea prin colaborare, comunicare și nicidecum de marginalizare a unor copii. Deschiderea spațiului școlii către comunitate și specificul ei, organizarea unor întâlniri, excursii, serbări cu specific intercultural, dar nu în detrimentul majorității, urmărește realizarea obiectivelor de egalizare a șanselor în educație. Didactica contemporană promovează concepte și atitudini educaționale noi, care sunt menite să determine forme variate de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul copiilor. Trăsătura caracteristică a unei regiuni este faptul că alături de populația românească se găsesc și alte minorități naționale care alcătuiesc grupuri etnice

deosebite. Diferite prin limba, obiceiuri, ocupații și port, aceste grupuri etnice amintesc despre trecutul istoric al regiunii. Ele păstrează aspectele unui specific etnic caracteristic originii sale. Are loc o schimbare în relația biunivoca educator-educat, copilul fiind implicat în conducerea democratică, el putând să facă alegeri și să hotărască cât, cum, când se implica, în funcție de posibilitățile individuale, se obișnuiește cu o varietate de modalități de acțiune. Unica posibilitate ca oamenii să devină solidari este recunoașterea și estimarea acestor diferențe și similitudini.

Școala are misiunea de a permite fiecărui copil să crească, să-și dezvolte spiritul, corpul și inima, deci inteligența, sensibilitatea, creativitatea; să permită copiilor să învețe, să trăiască împreună, unii cu alții, cu persoane diferite, să-și poată ocupa progresiv locul în societate, să poată deveni cetățeni activi în cadrul unei societăți diverse.

